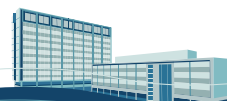

ÅLESUND KOMMUNE

Årsmelding 2017

RÅDMANNENS KOMMENTAR	3
UTVIKLINGSARBEID	3
BYUTVIKLING	4
ØKONOMI.....	4
INTRODUKSJON.....	5
DETTE SKJEDDE I 2017	5
17. JANUAR	6
15. FEBRUAR.....	6
16. MARS	7
4. APRIL.....	8
30. MAI.....	9
7. JUNI	10
21. JULI.....	11
11. AUGUST	12
5. SEPTEMBER	13
9. OKTOBER.....	14
13. NOVEMBER.....	15
28. DESEMBER.....	16
POLITISK AKTIVITET.....	16
SAMFUNNSUTVIKLING	17
FOLKETALLSUTVIKLING.....	17
NÆRINGSLIV OG KOMPETANSE	19
PENDLING	21
LEVEKÅR.....	22
HEDERSPRISER	29
ÅLESUND KOMMUNES HEDERSPRIS	29
UNGDOMMENS KULTURPRIS.....	29
KUNSTNERPRISEN.....	29
BYGGESKIKKPRISEN	30
EIERSKAP.....	30
ÅLESUND KOMMUNES ADMINISTRASJONSBYGG AS	31
SAMEIET ÅLESUND RÅDHUS/ KREMMERGAARDEN	31
ÅRSREGNSKAP	31
KOSTRA OG NØKKELTALL, KONSERN.....	31
FRIE INNTEKTER, FINANS OG FELLEPOSTER.....	35
BALANSE MED NOTER.....	36
REGNSKAPSSKJEMA 1A - DRIFT	54
REGNSKAPSSKJEMA 1B - DRIFT PER OMRÅDE	54
REGNSKAPSSKJEMA 2A – INVESTERING.....	54
REGNSKAPSSKJEMA 2B – INVESTERING PER OMRÅDE.....	55
ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT	55
ØKONOMISK OVERSIKT INVESTERINGER.....	56
TEMAOMRÅDER.....	57
1. BY- OG STEDSUTVIKLING	57
2. NÆRINGSLIV OG KOMPETANSE	59
3. SAMARBEID I REGIONEN	62
4. SAMFUNNSSIKKERHET, TEKNISK INFRASTRUKTUR OG MILJØ	68
5. BARN OG UNGE	75

Årsmelding 2017

6. KULTUR OG FRITID	80
7. HELSE OG VELFERD.....	83
MEDARBEIDERRESULTAT	90
OVERORDNEDE MÅL:	90
ANSATTPROFIL OG LIKESTILLING.....	91
REKRUTTERE, BEHOLDE OG UTVIKLE	94
VIRKSOMHETSOMRÅDER	99
INTERNE TJENESTER OG OVERFØRINGER	99
SKOLER OG SFO	102
BARNEHAGER	106
UNDERVISNING ANNET	109
HJEMMETJENESTER.....	112
SYKEHJEM OG LEGETJENESTER	117
HELSE- OG SOSIALE TJENESTER	122
KULTUR OG FLYKTNING	128
TEKNISK OG FELLESDRIFT	133

Rådmannens kommentar

Arbeidet med kommunereformen og etablering av nye Ålesund kommune, er viktig arbeid nettopp for å bygge opp under denne visjonen. Dette er tatt inn i intensjonsavtalen vedtatt av de 5 kommunene som skal danne den nye kommunen. I 2017 har vi sett at arbeidet med kommunereformen og etablering av nye Ålesund 2020 har tatt mer og mer tid og fokus både hos politikere og den øverste administrative ledelsen. Likevel har en klart balansegangen mellom å fortsatt holde fokus på god drift i den «gamle» kommunen, samtidig som utviklingsarbeidet rettet mot ny kommune har gått i stor fart, spesielt i siste halvår 2017.

Utviklingsarbeid

En av flere forutsetninger for at Ålesund kommune skal lykkes med arbeidet overfor innbyggerne, er å være en kommune med kvalitet i tjenestetilbudene sine. Vi må framstå som en robust organisasjon som skaper tillit overfor både brukere av kommunale tjenester og resten av samfunnslivet både i egen kommunen og i resten av regionen og fylket. Å skape denne tilliten kan være vanskelig. Siste året har vært preget av medieoppslag om mulig korrupsjon og lovbrudd, noe som bidrar til å svekke denne tilliten. Spørsmålet knyttet til korrupsjon er avsluttet og politiet har ikke funnet grunnlag for å konkludere med slike alvorlige anklager. Våre egne kontrollorgan har imidlertid avdekket at vi ikke har forholdt oss til lov og avtaleverk knyttet til enkelte kommunale anskaffelser. Slik kan vi ikke ha det. Derfor er det satt i gang oppryddingsarbeid som vi håper resulterer i at dette ikke skal skje igjen. Tilliten fra innbyggerne skal settes høyt, og alt vi gjør skal være transparent.

Det er viktig å presisere at Ålesund kommune har svært kompetente medarbeidere som hver dag gjør sitt beste for å etterleve lover og regler og tilfredsstille krav og forventninger som innbyggerne stiller til oss. Forbedringsarbeid står i fokus mer enn noen gang. Lean er en metode som blir brukt i mange virksomheter for å bevisstgjøre ansatte i arbeidsmetodikk, kvalitet og effektivitet. Ett av disse gode eksemplene ser vi i arbeidet som skal få saksbehandlingstiden redusert gjennom Lean-prosess tenkning i pedagogisk psykologisk tjeneste. Tiltakene har ført til at saksbehandlingstidene nå er innenfor reglene, bortsett fra på førskoleområdet (barnehagene).

Også i Plan og bygning har Lean-arbeidet gitt effekt. Som følge av at vi klarer å behandle flere byggesaker får innbyggerne bedre service og kommunen får høyere inntekter. Vi har også Lean-prosjekt på tvers av virksomheter. Blant annet har kvaliteten i arbeidet rundt matrikkelføring økt som følge av tverrfaglig arbeid.

Endringer i opplæringsloven har gitt alle som har sitt daglige virke i skolene varslingsplikt og aktivitetsplikt. Endringene har gitt flere meldinger og saker å følge opp. Samtidig har endringene satt fokus på læringsmiljøet i skolene og gitt større bevisstgjøring i når det gjelder håndtering av slike saker. Igjen et godt eksempel på systematisk forbedringsarbeid.

I 2017 ble Ålesund kommune tildelt prisen som årets pårørendekommune. Prisen ble delt ut av helseministeren på en stor konferanse i Oslo. Det er første gang en slik pris blir utdelt. Å få anerkjennelse for den jobben som blir gjort i kommunen på denne måten, er stor stas!

Til tross for et stramt budsjett også i 2017, fikk flere virksomheter styrket tjenestetilbudet sitt, enten gjennom øremerkede tilskudd direkte fra staten eller gjennom økte bevilgninger fra kommunen. Skolehelsetjenesten er f.eks styrket med 10 årsverk fra statlige midler og jordmortjenesten er styrket med 2 årsverk takket være direkte tilskudd fra staten. Ny utegruppe på Ellingsøy barnehage ble også etablert i 2017.

Å ta i bruk digitale løsninger er framtida også i kommune-Norge. For å gjøre Ålesund i stand til å ta i bruk slike løsninger må det trådløse nettverket utbygges. Dette har hatt fokus i 2017 i skolene, barnehagene, sykehjemmene og andre kommunale institusjoner. Å nyttiggjøre velferdsteknologiske løsninger krever at nettverk er på plass. Kommunene som skal slå seg sammen til nye Ålesund deltar i «Det nasjonale velferdsteknologiprogrammet.» Det er viktig å planlegge for ei fremtid som gir oss stadig flere av de eldste eldre og stadig færre i yrkesaktiv alder. Utbygging av nettverk er derfor viktig, samtidig som vi må være oppmerksomme på utfordringene et stadig meir digitalt samfunn gir oss som kommune, De digitale løsningene er et gode, men gir samtidig kommunen større sikkerhetsutfordringer.

Byutvikling

Ålesund er den største byen mellom Bergen og Trondheim. Visjonen vår er å bli også det urbane midtpunktet. Vi må ha strategier for god byplanlegging som inkluderer gode transportløsninger og tilrettelegging for gående og syklende. Arbeidet med å realisere første fase av bypakken er godt i gang. Vi har gjennom arbeidet i Region Ålesund satt fokus på behovet for bedre kollektivløsninger. Dette har så langt resultert i bedre bussforbindelser spesielt mellom sentrum og Moa, via campusområdet. Vi har tilsatt en sykkelkoordinator som skal bidra til bedre tilrettelegging for syklende. Iverksetting av sørsideplanen har også rykket nærmere det siste året, med mellom annet vedtak i fylkeskommunen om bygging av den nye videregående skolen og vår egen kulturskole. I alt dette arbeidet har vi hatt gode samarbeidspartnere som andre kommuner i region Ålesund, fylkeskommunen og Statens vegvesen.

Økonomi

Til slutt må selvsagt det gode økonomiske resultatet omtales. De siste årene har Ålesund kommune vært på ROBEK-lista over kommuner som er satt under statlig kontroll. Det er derfor svært gledelig at vi gjennom det gode resultatet for driftsåret 2017 har nådd et økonomisk resultat som gjør det mulig for bystyret i juni å vedta at resterende del av underskuddet skal nedbetales i 2018. Da kan Ålesund bli meldt ut av ROBEK-lista ett år tidligere enn planlagt! Sjølv om bedre skatteinntekter enn budsjettert er deler av forklaringen på det gode resultatet, er det likevel viktig å berømme alle tilsatte som har bidratt til dette resultatet gjennom godt arbeid og god ressursforvaltning.

Innbyggerne i kommunen må også takkes for å ha bidratt gjennom økt eiendomskatt. Dette er et viktig løft som er gjort i fellesskap! Med slike både kvalitets- og økonomiløft som er gjort i 2017, legger vi gode kort inn i fellesskapet for bygging av den nye kommunen fra 2020.

Astrid Eidsvik
Rådmann

Introduksjon

Årsmeldinga er en del av kommunens styringsverktøy og viser både det økonomiske resultatet og resultatoppnåelse på de ulike målene i kommuneplanen.

Ålesund kommunes årsmelding har tre hovedtemaer:

- Kommunens økonomiske og finansielle status og prioriteringer
- Avvik i drifts- og investeringsregnskapet i forhold til det vedtatte budsjettet
- Vurdering av resultatene - har kommunen nådd målene i den vedtatte handlingsplanen?

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen er fra og med 2018 sammenfattet i ett dokument som rulleres årlig. Dette skal vise kommunens økonomiske prioriteringer de neste fire årene og hvordan kommunen skal arbeide for å nå målene i kommuneplanen. I årsmeldingen kan du lese hvilke tiltak som ble iverksatt for å nå målene og eventuelle årsaker til at målene ikke ble nådd.

Målgruppen for årsmeldinga er først og fremst bystyret. Årsmeldinga behandles i formannskapet og bystyret.

Dette skjedde i 2017

Mange flotte mennesker, arrangement og prosjekt har preget året - bli med på et tilbakeblikk.

Orientering om kommunale tjenester og forskjellige stander med brukerorganisasjoner var til god hjelp for flere engasjerte i salen.

17. januar

Tirsdag 17. januar deltok over 55 foresatte på kurs i opplæring rundt hjelpe- og støtteordninger for barn, ungdom og deres familie. Dagen ble arrangert av Helse Møre og Romsdal ved Klinikk for barn og unge ved [Lærings- og mestringssenteret](#), Ålesund kommune, NAV, Funksjonshemmedes [Fellesorganisasjon \(FFO\)](#) og Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO).

Representanter fra Sula kommune og Ålesund kommune under Næringslivsdagen på NTNU.

15. februar

NTNU arrangerte sin årlige næringslivsdag for studenter. Region Ålesund var på plass for å fortelle om mangfoldet av kommunale jobbmuligheter. Samarbeidsprosjektet Region Ålesund består av kommunene Giske, Sandøy, Sula, Skodje, Haram, Ørskog og Ålesund.

Arbeids- og sosialkomitéen på Stortinget besøkte i dag Ålesund kommune.

16. mars

Arbeids- og sosialkomitéen på Stortinget fikk orienteringer om tilrettelagt arbeid i Ålesund kommune, MAX-prosjektet og utfordringsbildet ved NAV Ålesund.

Ålesund lokalmedisinske senter åpnet i slutten av mars.

4. april

Med ny legevakt, overgrepsmottak og ny Øyeblikkelig hjelp døgnopphold (ØHD) åpnet Ålesund lokalmedisinske senter dørene. Tirsdag 4. april kunne endelig 48 pasienter flytte inn igjen på Åse sykehjem i splitter nye lokaler.

Elever fra Dans ved Fagerlia videregående skole markerte at tomt var i boks for den nye skolen på sørsida.

30. mai

Fylkesutvalget vedtok enstemmig denne tirsdagen ny videregående skole og kulturskole på sørsida i Ålesund sentrum. Ålesund sentrale sørsida er et byfornyingsprosjekt med en skala som balanserer den historiske strukturen i Ålesund med ny utvikling. En spennende ny bydel.

Selma, Hege, Sara og hele 5.-7. trinn ved Lerstad skole øver i gymsalen til jubileumsforestilling.

7. juni

Flere barneskoler i Ålesund kommune hadde i år rundt jubileum. Lerstad skole fylte 40 år og var blant noen av de. Skolen hadde derfor 7. juni forestilling i Sparebanken Møre Arena hvor alle elevene fikk bidra med både sang, dans og sketsjer i ekte "Norge Rundt"-stil.

Her møter parkeringsvaktene blide bobilturister med ferskt brød.

21. juli

Smilende og vennlige parkeringsvakter delte ut ferske brød til turistene denne fredagen. Ålesund parkering ønsket å gjøre en fin gest overfor gjestene sine på bobilparkeringen ved Hjelsetgården i sentrum. Mange fornøyde turister, for både brød og utsikt.

Janita og Håkon var de første byvertene i Ålesund.

11. august

Et nytt innslag i bybildet denne sommeren, var de to byvertene Janita Birkely Elgaas og Håkon Jerstad. De kunne hjelpe turister, tilreisende og hvermannsen om det de lurte på, samt bistå parkeringsvaktene. Ålesund parkering AS var initiativtaker og siste arbeidsdag for de to var 11. august.

Kunnskapsministeren spiser nisten ute med noen barn fra Fagerlia barnehage.

5. september

Kunnskapsministeren, Torbjørn Røe Isaksen, var denne dagen på besøk hos Fagerlia barnehage og Åse barneskole i Ålesund kommune. Der snakka han mye med barna og de voksne. Han snakka med de ansatte om tilvenning og hvordan man kan få til det på best mulig måte.

Tone viser stolt frem både lue og putetrekk som hun har strikket til håndarbeidsbutikken "Handlekroken".

9. oktober

«Handlekroken», den nye håndarbeidsbutikken til Skansen aktivitet åpnet dørene 9. oktober. Tone, på bildet, elsker å strikke og fortalte at det å få strikke til andre er ekstra stas - spesielt nå som Skansen har sin egen butikk!

Ålesund kommune ble "Årets pårørendekommune" i 2017.

13. november

Ålesund kommune mottok denne mandagen prisen "Årets pårørendekommune" for sitt brede og sammensatte tilbud til pårørende. Helse- og omsorgsministeren Bent Høie delte ut prisen til rådgiver Lisbeth Slyngstad, prosjektleder i Pårørendeprosjektet Eva-Brit Langva, leder av helse og velferdsutvalget Svein-Rune Johannessen og erfaringskonsulent Emthe Vollstad O'Neill.

Rundt 490 sjekka inn på den litt annerledes jobbmessa for andre året på rad.

28. desember

Sjekk inn ble arrangert på Norsk Maritimt Kompetansesenter hvor lokalene fyltes med unge voksne, studenter, spennende arbeidsgivere og god stemning. Samarbeidsprosjektet Region Ålesund var arrangør, som består av kommunene Giske, Sandøy, Sula, Skodje, Haram, Ørskog og Ålesund.

Politisk aktivitet

De folkevalgte i Ålesund diskuterte i 2017 et stort antall politiske saker i flere politiske fora.

Ordføreren er øverste folkevalgte representant for kommunen, valgt for fire år. Ordføreren representerer kommunen utad og er bindeledd og formidler synspunkt mellom administrasjon og de folkevalgte. Ordførervervet er 100 % stilling, varaordfører er 60 %.

Bystyret er den øverste myndigheten i kommunen og gjør vedtak som er bestemmende for administrasjonens arbeid. Bystyret har 49 representanter.

Alle politikerne i bystyret er medlemmer i ett av bystyrets fagutvalg: Helse- og velferdsutvalget, kultur- og oppvekstutvalget og plan- og byggesaksutvalget. Utvalgene kan ikke fatte endelig vedtak, men behandler saker og fremmer sin innstilling til bystyret.

Årsmelding 2017

I Ålesund finnes det en rekke styrer, nemnder og råd. Ålesund har i tillegg fem bydelsutvalg.

Politiske saker og møter

	Antall politiske saker 2017	Antall politiske saker 2016	Antall møter 2017	Antall møter 2016	Antall faste medlemmer
Folkevalgt organ					
Bystyret	167	134*	13	12	49
Formannskapet	135	115	16	13	13
Helse- og velferdsutvalg	61	74	11	11	15
Kultur - og oppvekstutvalget	60	79	10	10	15
Plan- og byggesaksutvalget	163	178	15	17	15
Eldrerådet	51	67	10	9	7
Rådet for likestilling av funksjonshemmede	37	46	10	9	7
Ungdomsrådet	32	33	10	9	11
* 6 interpellasjoner					

Tabellen viser den politiske aktiviteten i de politiske organene i Ålesund kommune i 2017 og 2016. De politiske organene i tabellen er bystyret, formannskapet, helse- og velferdsutvalget, kultur- og oppvekstutvalget, plan- og byggesaksutvalget, eldrerådet, rådet for likestilling av funksjonshemmede og ungdomsrådet.

Antall oversendelsesforslag som ble vedtatt i 2017 er 27.

33 oversendelsesforslag ble behandlet.

Samfunnsutvikling

Samfunnsutviklingen i Ålesund kommenterer folketallsutvikling, næringliv og kompetanse, pendling og levekår.

Ålesund kommune og næringslivet i Ålesund har de siste årene vært preget av nedgangen i oljebransjen. Det har vært permitteringer og nedbemanninger i næringer som leverer tjenester til oljenæringen. Slike endringer har smitteeffekt til andre næringer som for eksempel varehandel, boligbygging med mer. Arbeidsledigheten gikk opp, men ikke så mye som man kunne frykte. Mange fikk arbeid i andre næringer mens andre valgte å flytte for å få arbeid. Både innenlands flyttetall og netto innvandring fra utlandet viser dette. Arbeidspendlingen til og fra Ålesund viste også annen utvikling enn det som har vært vanlig. Utviklingen viste bedringer fra 2016, slik at i 2017 ser man bedring både i skatteinngang og sysselsetting.

Folketallsutvikling

Endringer i folketallet

	2014	2015	2016	2017

Årsmelding 2017

Fødte	530	545	542	516
Døde	349	319	368	345
Fødselsoverskudd	181	226	174	171
Innvandring	777	780	787	582
Utvandring	295	363	377	348
Innflytting, innenlandsk	1 973	1 919	2 050	2 082
Utflytting, innenlandsk	2 072	2 138	2 188	2 181
Nettoinnflytting inkl. inn og utvandring	383	198	272	135
Folketallsvekst	569	431	452	311
Folketallsvekst i prosent	1,24 %	0,93 %	0,97 %	0,66 %
Innenlandsflytting netto	-99	-219	-138	-99
Innvandring/utvandring netto	482	417	410	234

Tabellen viser de ulike elementene som påvirker veksten i folketallet. Netto innvandring fra utlandet har vist en synkende tendens siste årene. Det har sammenheng med utviklingen i arbeidsmarkedet. Nettoflyttingen innenlands (mellom Ålesund kommune og resten av landet) har vært negativ de siste årene. Antall fødte gikk ned i 2017, noe som også skjedde på landsbasis. Folketallsveksten har sunket fra 1,24% i 2014 til 0,66% i 2017.

Folketallsutvikling i skolekretsene

Folketall og areal per skolekrets

	2017	Prosentvis andel av innb.	Areal Km2	Prosentvis andel areal	2017 Innbyggere Antall per km2	2016 Innbyggere Antall per km2	Endring 2016- 2017	Nye boliger 2016
Skolekrets								
Hessa	4 121	8,67 %	4,0	4,29 %	1 030	1 032	-0,17 %	7
Aspøy	5 436	11,44 %	1,3	1,39 %	4 182	4 175	0,16 %	16
Volsdalen	5 286	11,13 %	3,4	3,65 %	1 555	1 577	-1,41 %	14
Larsgården	2 532	5,33 %	1,4	1,50 %	1 809	1 794	0,81 %	3
Hatlane	4 785	10,07 %	3,7	3,97 %	1 293	1 265	2,23 %	33
Lerstad	2 347	4,94 %	2,0	2,15 %	1 174	1 185	-0,97 %	1
Åse	3 892	8,19 %	1,9	2,04 %	2 048	2 021	1,36 %	14
Spjelkavik	6 621	13,94 %	17,7	18,99 %	374	371	0,83 %	35
Blindheim	5 524	11,63 %	8,9	9,55 %	621	615	0,92 %	25
Flisnes	2 836	5,97 %	5,6	6,01 %	506	498	1,69 %	29
Emblem	1 527	3,21 %	19,7	21,14 %	78	76	1,99 %	13
Grimstad	1 538	3,24 %	10,3	11,05 %	149	148	1,18 %	18
Stokke og Vik	1 066	2,24 %	13,3	14,27 %	80	78	3,09 %	14

Årsmelding 2017

Sum	47 511	100,0 %	93,2	100,0 %	510	506	0,66 %	222
Tot. Inkl.ferskvann			98,6		482	474		

Kilde: SSB/Kompas

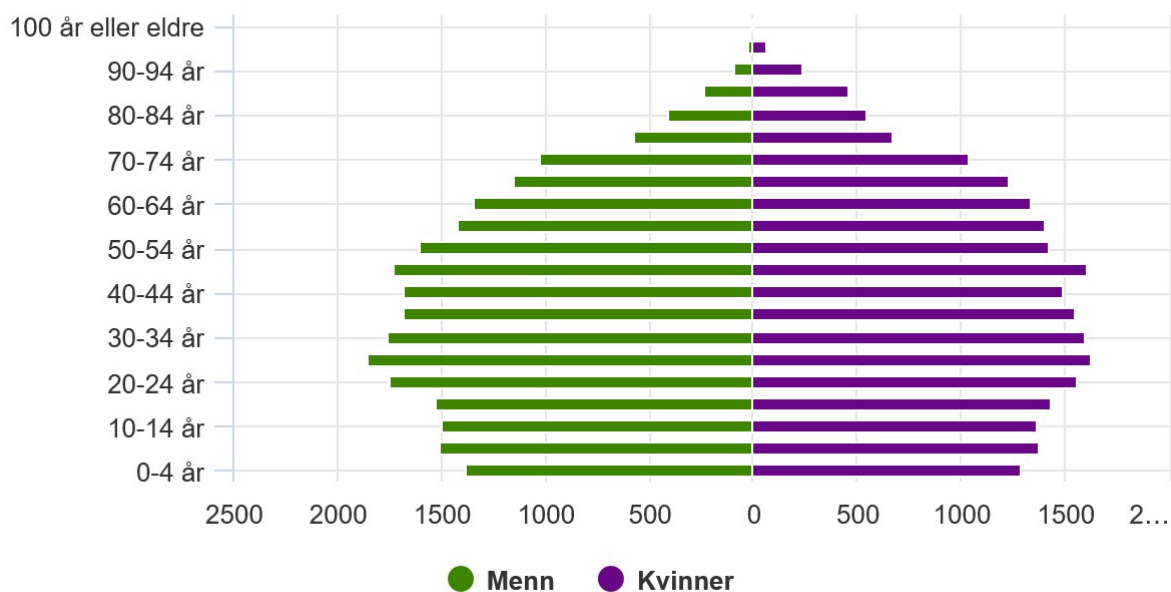
Endringer i folketallet i skolekretsene avhenger av tilgjengelighet på tomter, boliger og bomiljøet generelt. Et dårlig bomiljø (fysisk og sosialt) vil ofte føre til utflytting av barnefamilier. (Se barns flytting nedenfor). Boligbyggingen er fremdeles lav, og folketallsveksten er den laveste på mange år. Hatlane har fremdeles høy vekst, noe som skyldes mange nye boliger de siste årene. Folketallet på Lerstad går fremdeles ned.

Befolkningens sammensetning

Ålesund kommune har overskudd på menn. Mye av det skyldes stor arbeidsinnvandring over flere år der det hovedsakelig dreier seg om enslige menn i yrkesaktiv alder. I høyere aldersgrupper er det flest kvinner fordi de har lenger levealder enn menn.

Aldersfordeling

[per 1. januar]

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

Næringsliv og kompetanse

Innovasjon og omstilling

Arbeidsgiverne i Ålesund kommune har over tid vært selve motoren i arbeidsmarkedet på Sunnmøre, spesielt på nordre Sunnmøre. I de vanskelige årene etter oljeprisfallet har det vært en flott innovasjonskraft og omstilling som har gjort at arbeidsledigheten ikke har økt så mye som vi forventet. Der folk har blitt ledige i en bransje har andre hatt et oppdemt rekrutteringsbehov. I fjor forventet NAV en tøff vinter og vår, noe som slo til, og prognosene for 2017 ble som forventet eller

Årsmelding 2017

faktisk noe bedre. Dette skyldes blant annet av at verft med hovedkontor i Ålesundsregionen fikk nye og store kontrakter som igjen førte til kjappere rekruttering.

NAV sine prognoser for 2018 viser et betydelig bedre arbeidsmarked. Fremdeles vil det være noen permitteringer og nedbemanninger, men flere bransjer mangler nå arbeidskraft. Dette gjelder for yrker som tømrere, rørlegger og elektrikere.

Sysselsatte bosatt i Ålesund etter næring

	2015	2016	2017	%-vis endring 2016-2017	%-vis fordeling 2017	%-vis fordeling 2017
Næring					Ålesund	Landet
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	341	326	363	11,35 %	1,49 %	2,21 %
05-43 Sekundærnæringer	4 800	4 690	4 715	0,53 %	19,31 %	19,42 %
45-82 Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	9 825	9 766	9 903	1,40 %	40,56 %	38,43 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	1 025	1 069	1 079	0,94 %	4,42 %	6,38 %
85 Undervisning	1 786	1 812	1 898	4,75 %	7,77 %	8,25 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	5 378	5 507	5 535	0,51 %	22,67 %	20,79 %
90-99 Personlig tjenesteyting	763	783	825	5,36 %	3,38 %	3,94 %
00 Uoppgitt	147	121	100	-17,36 %	0,41 %	0,58 %
Sum	24 065	24 074	24 418	1,43 %	100,00 %	100,00 %

Kilde: SSB

Antall sysselsatte som bor i Ålesund økte med 1,43% fra 2016 til 2017. Ingen næringsområde hadde nedgang. Dette er svært positivt. Sammenlignet med landet har vi relativt få arbeidsplasser innfor offentlig forvaltning.

Handel- og servicenæringer

Innen privat tjenesteytende næringer er også Ålesundsregionen sterk og dette gjør at regionen også får rekruttert inn personer med lavere formell utdanning, i tillegg til arbeidssøkere med behov for tilrettelegging.

I disse næringene forventer vi ytterligere vekst med de store utbyggingene som skjer i byen, Moa og på Digerneset som snart er en del av Ålesund. Her har det på bare tre - fire år blitt skapt 400 arbeidsplasser, og det vil komme det samme antallet de nærmeste tre - fire årene også.

Næringsklynger

Vi har kompetansekrevede næringsklynger for maritim og marine næringer. I tillegg har vi næringsklynge «Norwegian Rooms» for møbel; 80 % av norsk stoppmøbelproduksjon skjer i regionen. Ålesund og kommunene rundt er også store på matproduksjon, blant annet mange typer fisk, pizza og spekemat mm. I tillegg er reiseliv en sterk og voksende næring i Ålesund.

Kompetansearbeidsplasser, forskning og utvikling

Ålesund er et sentralt sted for å etablere nye kompetansearbeidsplasser i regionen i tillegg til at her er utdannings- og forskningsmiljø som stimulerer utviklingen av næringslivet. NTNU i Ålesund, som er en del av Norges største utdanningsinstitusjon, bidrar positivt inn mot innovasjon og omstilling. Havbruk vil ha et særlig potensiale i årene som kommer. Den aktiviteten som skjer på Norsk Maritimt Kompetansesenter (NMK) og den nye innovasjonsarenaen som ble åpnet i 2017, er også en klar styrke for Ålesundregionen fremover.

Største handelshovedstaden mellom Bergen og Trondheim

Utbyggingen av Moa som ble påbegynt i 2017 og vil stå ferdig i november 2018. Utbyggingen vil gi kommunen et av de største kjøpesentrene i Norge. Ålesund blir den klart største handelshovedstaden mellom Bergen og Trondheim med store muligheter for nye arbeidsplasser. Dette er arbeidsplasser som ikke bare er kompetansekrevene, noe som vil forsterke Ålesund som motor i regionen, slik den er i dag og slik den ser ut til å vokse. NAV mener det vil bli enda større pendling inn til Ålesund fra nabokommunene, i tillegg til vanlig vekst i folketallet. NAV ser for seg at mange arbeidsplasser i tradisjonell industri og for ufaglærte, med lite krav til kompetanse, faller bort i Ålesund og randkommunene. Disse kan erstattes med jobber i byen og i Moaområdet.

Ut fra dette vil det være en svært viktig oppgave fremover å motivere ungdom til å fullføre videregående skole. NAV har tatt denne oppgaven på alvor og har to medarbeidere i et prosjekt på Borgund videregående skole. Resultatene er så gode at prosjektet trolig blir videreført i flere kommuner fremover.

Pendling

Det er stor dagpendling inn til Ålesund fra de omkringliggende kommunene og denne er økende selv i de vanskelige tidene vi er inne i. Dette har vi sett gjennom omverdensanalysene som NAV har gjort. NAV ser det også ved at arbeidsplasser i distriktet faller bort, og de nye arbeidsplassene kommer gjerne innen varehandel og i sentrale by og bynære strøk, noe som øker pendlingen.

Pendling til Ålesund kommune

	2014	2015	2016	%-vis endring 2015-2016
Fra				
1528 Sykkylven	339	330	332	0,61 %
1529 Skodje	910	917	938	2,29 %
1531 Sula	1 921	1 875	1 921	2,45 %
1532 Giske	1 536	1 516	1 579	4,16 %
1534 Haram	747	728	795	9,20 %
Møre og Romsdal for øvrig	1 869	1 740	1 858	6,78 %
Resten av landet	1 164	982	1 068	8,76 %
Total innpendling	8 486	8 088	8 491	4,98 %

Pendling fra Ålesund kommune

	2014	2015	2016	%-vis endring 2015-2016
Til				
1528 Sykkylven	205	193	207	7,25 %
1529 Skodje	297	288	283	-1,74 %
1531 Sula	621	683	701	2,64 %
1532 Giske	316	330	362	9,70 %
1534 Haram	404	377	341	-9,55 %
Møre og Romsdal for øvrig	1 191	1 103	949	-13,96 %
Resten av landet	1 871	1 674	1 605	-4,12 %
Total utpendling	4 905	4 648	4 448	-4,30 %
Netto innpendling	3 581	3 440	4 043	17,53 %

Kilde: SSB

Utviklingen i sysselsettingen gjenspeiles også i pendlingstallene. Utpendling fra Ålesund kommune sank i 2016 mens innpendlingen vokste. Dette tyder på voksende aktivitet i Ålesundsregionen.

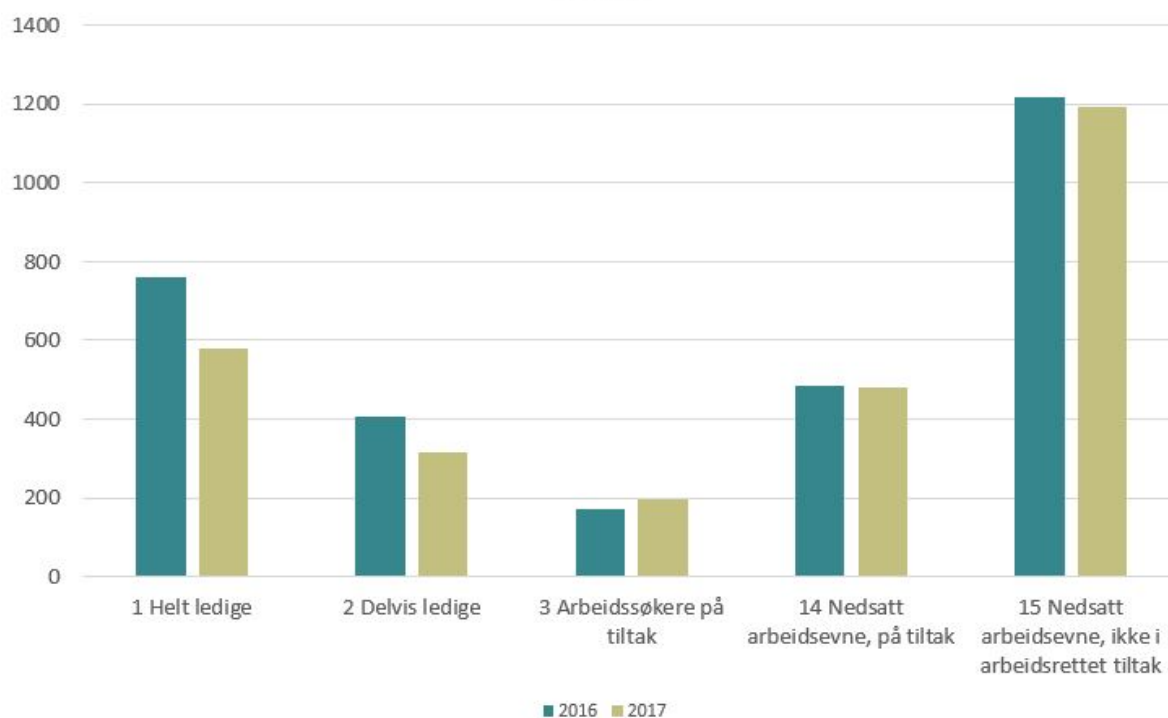
Levekår

Færre er helt eller delvis arbeidsledige

Utviklingen på arbeidsmarkedet omfatter ikke bare arbeidsledighet. Antall helt ledige gikk ned med 180 personer fra desember 2016 til desember 2017. Svært gledelig er det også at sykefraværet gikk ned til 5,1 % ved årsskiftet. Møre og Romsdal har et sykefravær på 5,7 %. Ålesund gikk ned, mens de andre større byene i fylket hadde en økning. Det har vært et systematisk og godt arbeid på dette området i Nav.

Antall personer med sosialhjelp som hovedinntektskilde, er på samme nivå som 2016. Vi hadde et mindreforbruk i Ålesund på 3,2 millioner kroner i forhold til budsjett. Innføring av aktivitetsplikt og god jobbing i NAV har bidratt til dette.

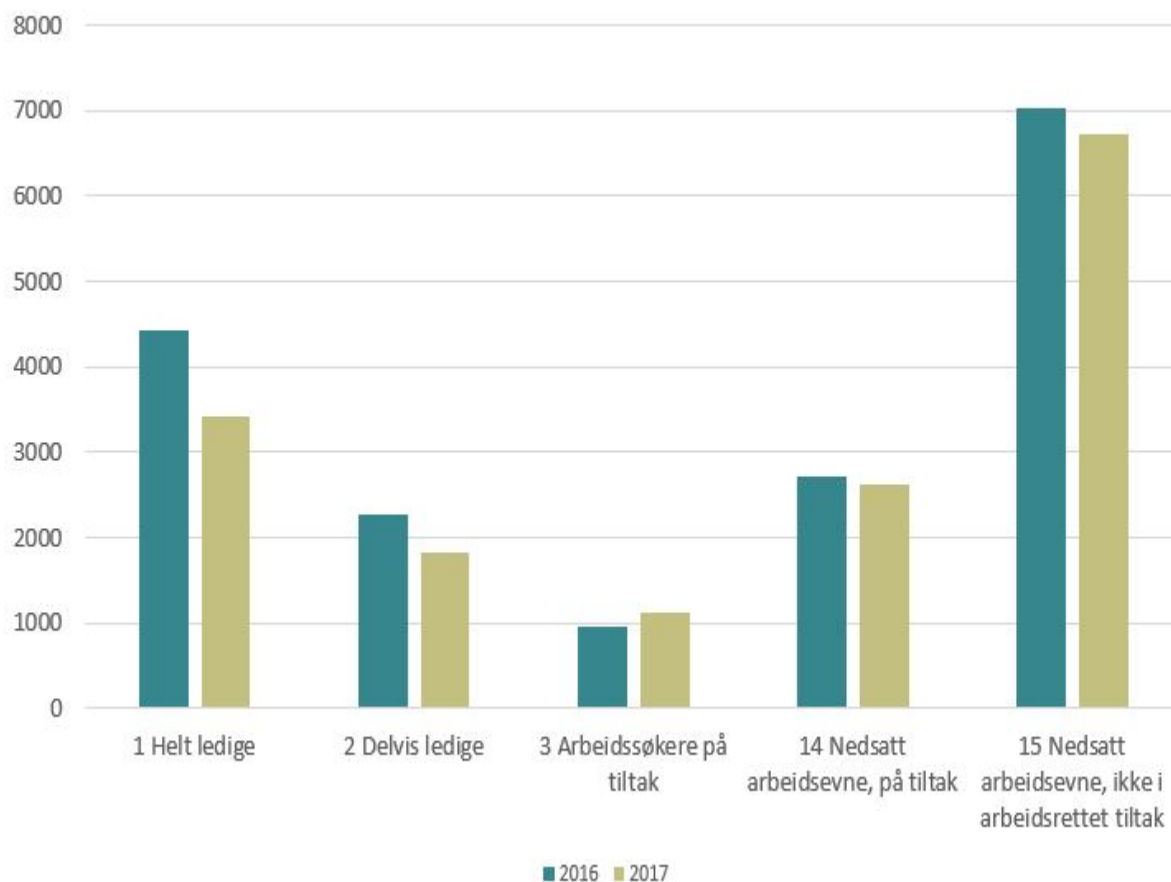
Ålesund

Kilde: NAV

Grafen over viser en betydelig nedgang i antall brukere som er helt og delvis ledige i Ålesund kommune. Den viser også en svak økning i antall arbeidssøkere på tiltak. Det er ellers små endringer i antall med nedsatt arbeidsevne som er, og ikke er, på arbeidsrettet tiltak.

Møre og Romsdal

Kilde: NAV

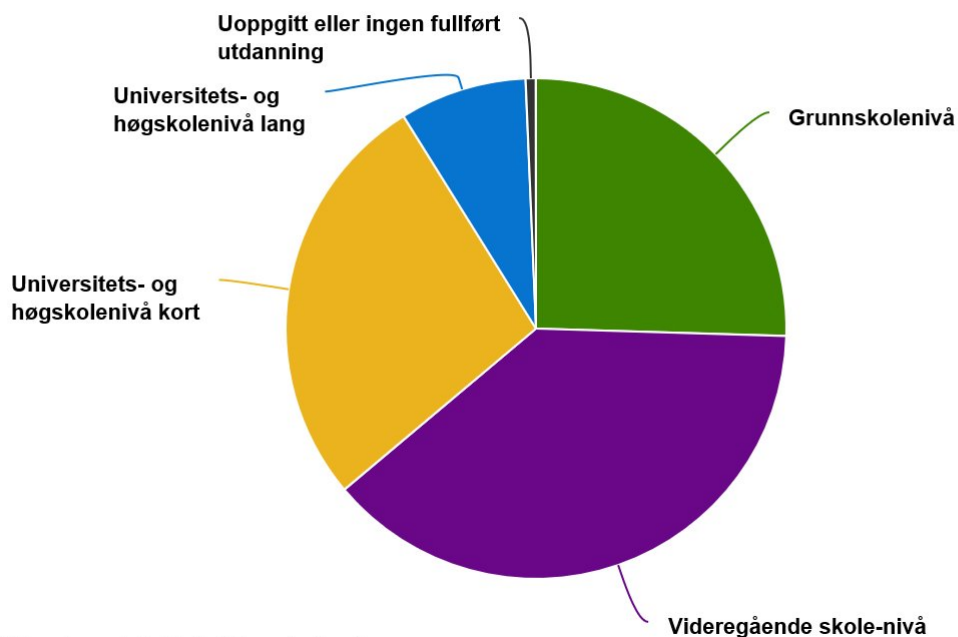
Grafen over viser utviklingen i Møre og Romsdal til sammenligning. Her ser vi at utviklingen i Ålesund kommune er relativt lik som i resten av fylket.

Utdanningsnivå i regionen

Ålesund har flere innbyggere med høgskole (kortere høyere utdanning), og noe færre med universitetsutdanning enn det en finner på landsbasis. Industrien er eksportretta og har arbeidstakere fra mange nasjoner. Ålesund (Ålesundregionen) eksporterer unge som tar høyere utdanning til større byer, og mange kommer ikke tilbake etter å ha smakt på storbylivet.

Høyeste fullførte utdanningsnivå for personer 16 år og over

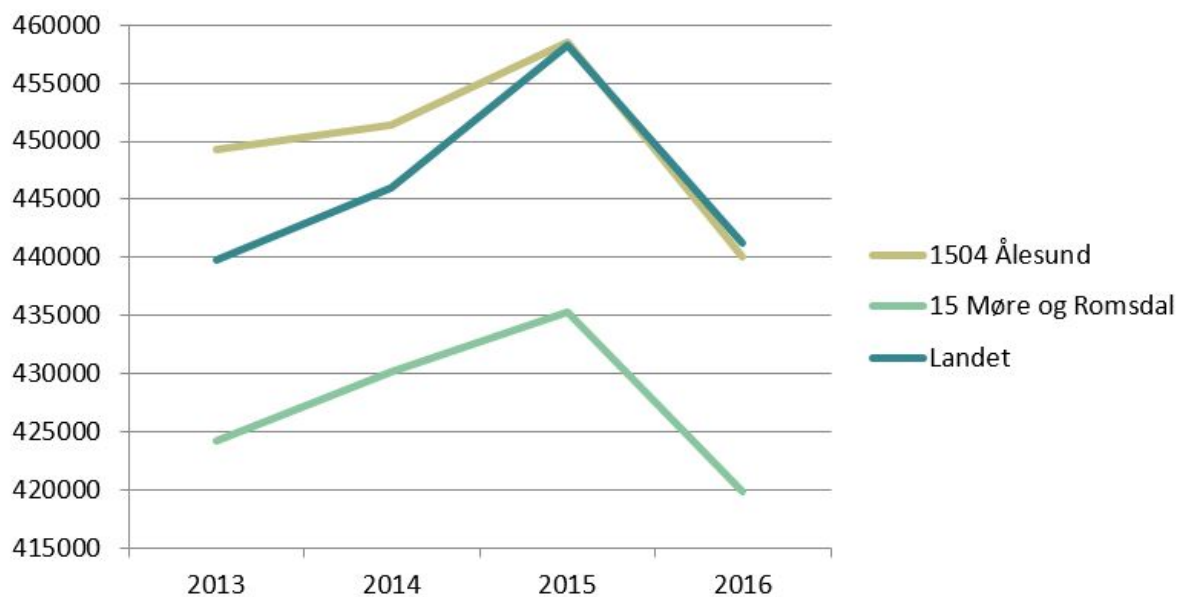

Kilde: Utdanningsnivå, Statistisk sentralbyrå

Forskning viser at personer med høy utdanning har bedre helse og høyere levealder. Utdanningsnivået i Ålesund sin befolkning har økt de siste årene.

Inntektsnivå

Grafen under viser en sammenligning av brutto inntekt pr innbygger 17 år og over i faste 2016-kroner.

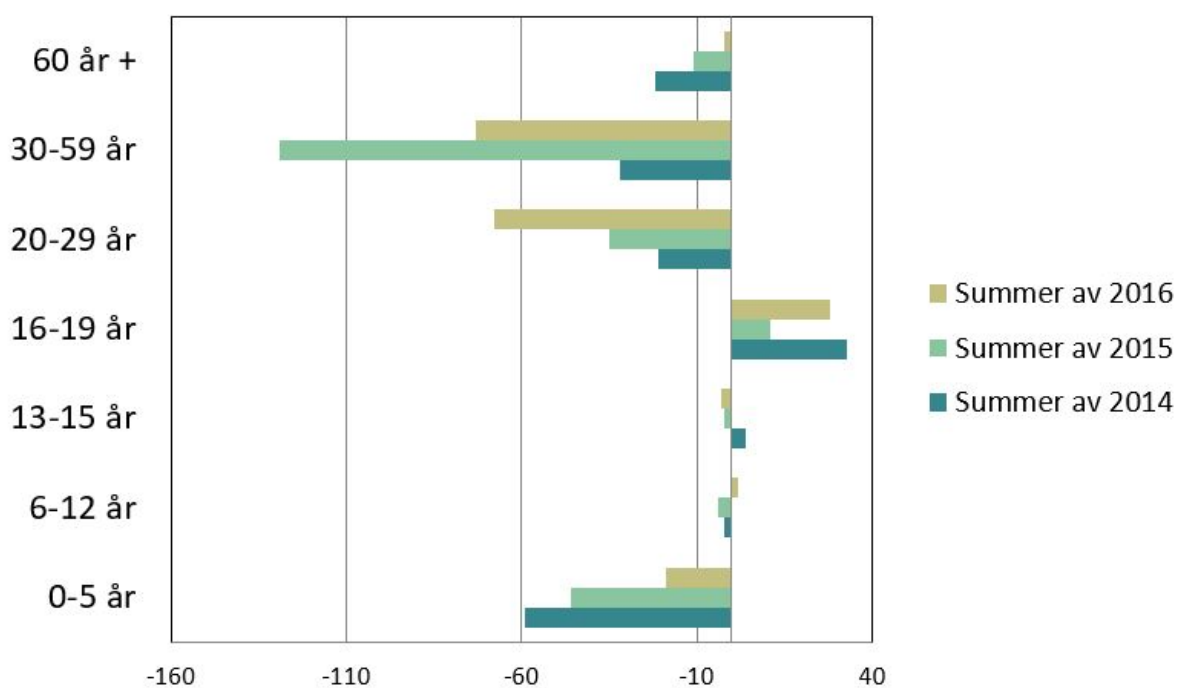
Kilde: SSB/Skatteligningen

Når vi korrigerer for prisveksten har bruttoinntekten pr innbygger gått ned som følge av nedgangen i økonomien. Ålesund ligger nå omtrent på landsgjennomsnittet etter å ha ligget over i flere år. Den gode skatteinntekten på slutten av 2017 indikerer vekst i inntektene etter 2016, noe vi ikke får oversikt over før ligningen for 2017 er ferdig. (Neste år).

Flytting

Flyttestrømmen ut av kommunen er større enn inn til kommunen. (Utenlands inn- og utflytting er ikke med i disse tallene). I aldersgruppen 0-5 år er utflyttingen større enn innflyttingen. Dette kan tyde på flere ting, men antageligvis skyldes det mest boligsituasjonen og boligpriser, dvs. at foreldrene til barna vurderer helheten for familien. Boligprisene er normalt høyere i bystrøk enn i omkringliggende kommuner. Det kan også skyldes mangel på tilgjengelige boliger med godt fysisk og sosialt bomiljø som passer for barnefamilier. Det er positivt at netto barneflytting har bedret seg de siste årene.

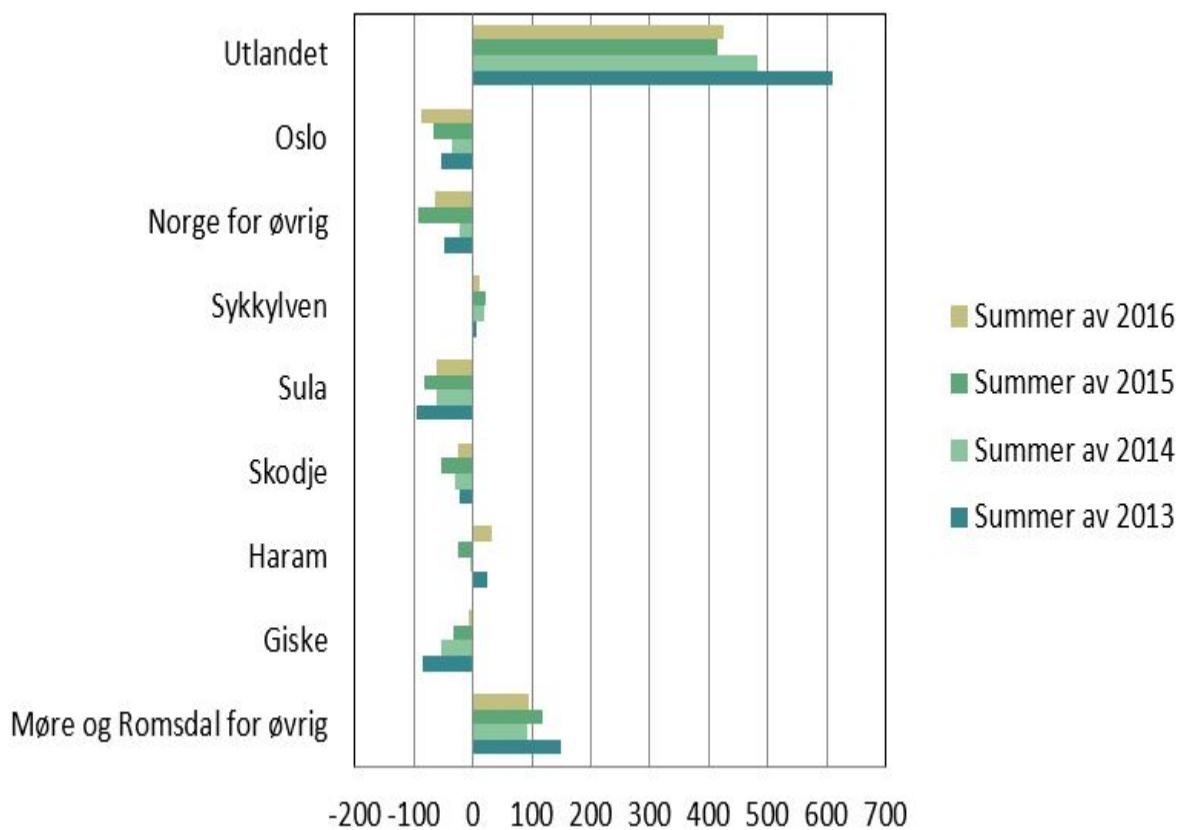
Grafen under viser innenlands netto flytting etter alder.

Kilde: SSB/Kompass

Det også interessant å se på hvor flyttestrømmen går, og man har derfor sett på netto flytting etter område.

Årsmelding 2017

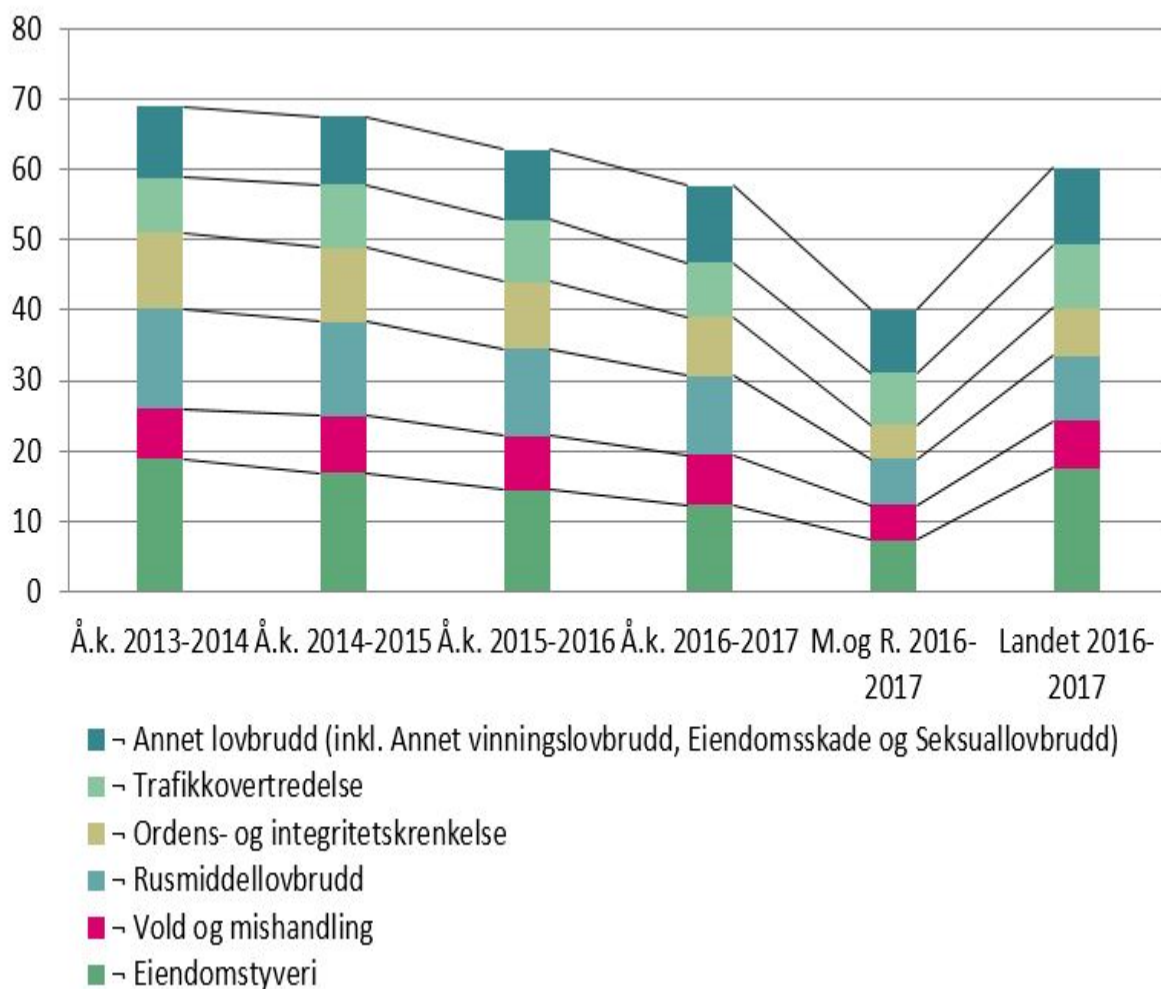

Kilde: SSB/Kompas

Mye av utflyttingen skjer til nabokommunene. Flyttebalansen med utlandet er fremdeles positiv.

Kriminalitet

Antall anmeldte lovbrudd i Ålesund har gått ned de siste årene. Nedgangen gjelder praktisk talt alle typer lovbrudd. Totalt sett ligger vi omtrent på landsgjennomsnittet for årene 2016-2017. Grafen nedenfor viser lovbrudd anmeldt, etter gjerningssted, lovbruddstype, statistikkvariabel og intervall (år).

Kilde: SSB

Oppsummering levekår

Det er mange ting som indikerer at nedgangen har snudd til økonomisk vekst og færre negative levekår i Ålesund. Den innenlandske nettoflyttingen er negativ og har vært det i flere år. Konsekvensen av dette kan bli tap av kompetanse i regionen. På den andre side skjer mye av utflyttingen fra Ålesund til nabokommunene, slik at regionen, som helhet, kanskje ikke lider så mye tap av dette.

Hederspriser

Vinnerne av Ålesund kommunes hederspriser i 2017.

Ålesund kommunes hederspris

Prisvinnere ble Kjell Wolle. Han har i 38 år vært trener og primus motor for fotballaget Guard HC i Ålesund.

Ungdommens kulturpris

Hallgeir Buset ble årets prisvinnere. Gjennom 30 år som aktiv i Blindheim idrettslag, i bygda og som lærer har han gjort mye for ungdommen.

Kunstnerprisen

Årets kunstnerpris går til Ålesund strykekvartett for å blant annet ha bidratt til at vi i Ålesund har det største strykemiljøet i Møre og Romsdal.

Byggeskikkprisen

Byplansjef Olav Høydals minnepris (Byggeskikkprisen) gikk til Molovegen 12 ved Stiftelsen Kjell Holm og Sandbakk & Pettersen Arkitekter AS.

Eierskap

En oversikt over kommunens eierskap i selskaper.

Eierskapsmeldingen for Ålesund kommune ble vedtatt av Ålesund bystyre 81. juni 2015. Hovedprinsippene for kommunens eierstrategi og egne eierstrategier for det enkelte selskap ble vedtatt. Det har ikke skjedd store endringer i eierstrukturen i 2017.

Med eierskapsmeldingen ønsker kommunen å være en tydelig eier ved blant annet å fremme eierkrav basert på nærmere definerte mål og mål med eierskapet i det enkelte selskap. Dette gir forutsigbarhet for selskapene med hensyn til hva som forventes av dem fra eier sin side. Videre ønsker en å klargjøre rolle- og ansvarsfordelingen mellom eier, styre og daglig ledelse gjennom prinsipper for god selskapsledelse. Dette kommer klart fram i vedtatte hovedprinsipper for eierskap og eierstrategi for det enkelte selskap.

Ålesund kommune må fortsette arbeidet med å øke kunnskapen om forskjellen mellom eierrolle og styreroller. Kompetanseheving både hos administrasjonene og politikerne bør prioriteres fremover. Økt styrekompetanse og profesjonalitet i forhold til styrearbeid, kombinert med åpenhet og tillit, er også noe som må følges opp innenfor kommunens eierskap.

Ålesund kommune har eierskap i en rekke selskaper. Vi henviser til selskapenes egne nettsider for årsmeldinger og årsbudsjett.

[Møre og Romsdal 110 sentral KF](#)

[Ålesund brannvesen KF](#)

[Tafjord Kraft AS](#)

[Åknes/Tafjord Beredskap IKS](#)

[Ålesundregionens havnvesen](#)

[Ålesund kommunale eiendom KF](#)

[Ålesund parkering AS](#)

[Brisk kompetansesenter AS](#)

[Ålesund kirkelige fellesråd](#)

[Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS](#)

Ålesund kommunes administrasjonsbygg AS

Ålesund kommune eier 100% av aksjene i selskapet. Selskapet eier høyblokka i rådhuskvartalet og har som formål å drifte administrasjonsbygg for Ålesund kommune. Selskapet leier ut administrasjonslokaler til Ålesund kommune. Selskapet er også en av fem eiere i Sameiet Ålesund rådhus/Kremmergaarden. Driftsresultatet foreligger først til generalforsamlingen i mai 2018.

Sameiet Ålesund rådhus/ Kremmergaarden

Ålesund kommune er en av fem eiere i sameiet rådhuskvartalet. De andre eierene er per 31. desember 2017 NG Eiendom AS, Rasmus Rønneberg Holding AS, Ålesund kommunes administrasjonsbygg AS og Ålesund parkering AS.

Årsregnskap

Avvik mellom regnskap og budsjett blir kommentert under det enkelte virksomhetsområdet. Budsjettavvik innenfor bystyrets bevilgningsposter blir kommentert under punktet Frie inntekter, finans og fellesposter.

Kostra og nøkkeltall, konsern

Målet med KOSTRA-tall er å gi godt grunnlag for analyse, planlegging og styring, men også gi et grunnlag for å se om nasjonale mål nås.

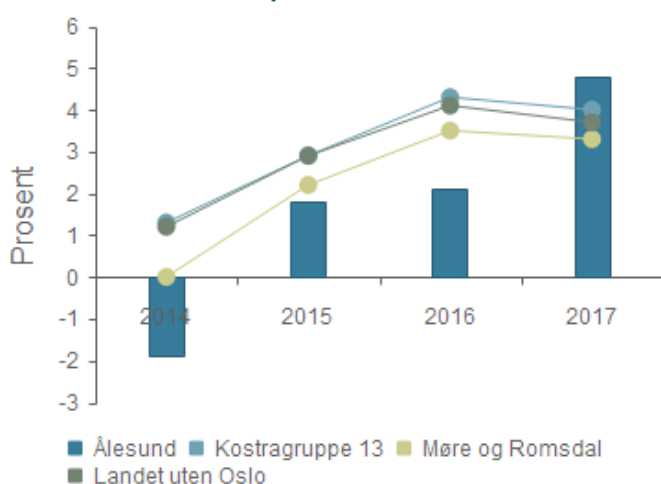
KOSTRA og nøkkeltall 2017, konsern

<i>Beløp i hele tusen</i>	ÅK 2016	ÅK 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragr.13
Utvikling finansielle nøkkeltall for konsern					
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3,1 %	4,7 %	3,0 %	3,1 %	3,4 %
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	0,8 %	0,8 %	10,0 %	6,5 %	11,1 %
Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter	2,8 %	2,8 %	3,2 %	4,3 %	2,3 %
Frie inntekter i kroner per innbygger	47 867	49 681	53 601	54 368	51 686
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	2,1 %	4,8 %	3,7 %	3,3 %	4,0 %
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	77 808	77 994	70 222	86 101	67 389
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	102,5 %	96,8 %	83,6 %	98,9 %	85,5 %

Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekter	36,2 %	35,6 %	33,2 %	29,8 %	36,9 %

Tallene er hentet fra kommunens sin KOSTRA- rapportering til SSB per. 15. februar 2018. Tallene endres noe etter endelig rapportering fra kommunene. Oppdaterte tall blir offentliggjort 15. juni 2018. Tallene er angitt på konsernnivå, dvs. de inneholder regnskapene til kommunale foretak og kommunens andel av interkommunale samarbeid og interkommunale selskap.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern

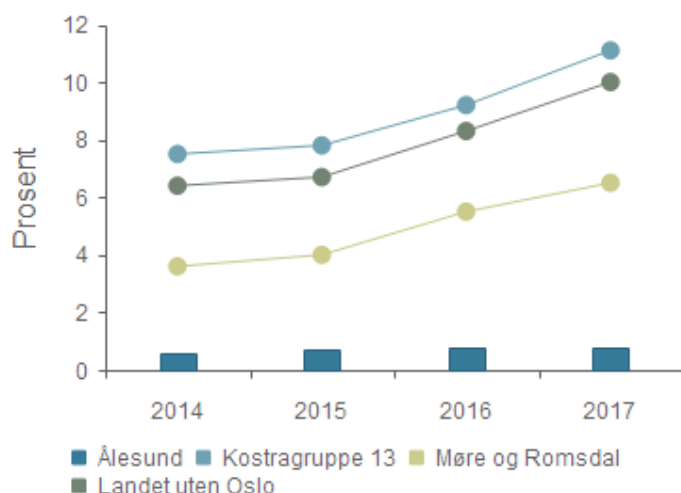

Indikatoren viser resultatet i prosent av driftsinntektene etter at driftsutgifter, renter og avdrag er kostnadsført. Dvs. hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer. En hovedsvakhet ved indikatoren er at kostnader som slitasje og verdiforingelse på bygninger, inventar, maskiner etc. ikke trekkes fra når netto driftsresultat beregnes. Dette betyr at kommunene må ha et positivt netto driftsresultat for å ha en bærekraftig økonomi. Anbefalt minimumsnivå på netto driftsresultat for kommunene er 1,75 %. Før 2014 var anbefalt nivå 3 %. Ålesund kommune har som mål å oppnå minst 3 % netto driftsresultat årlig for å kunne avsette til disposisjonsfond eller bruke som egenfinansiering til investeringer.

Netto driftsresultat for Ålesund kommune konsern er på 4,8 %. Dette er en forbedring på 2,7 % sammenlignet med året før. Inntekter mottatt som engangstilskudd for nye Ålesund påvirker netto driftsresultat med 1,6 %. Korrigert for dette vil netto driftsresultat for Ålesund kommune være på 3,2 %. Sammenlignbare kommuner i Kostragruppe 13, i Møre og Romsdal og i landet uten Oslo har et svekket resultat i 2017 sammenlignet med 2016.

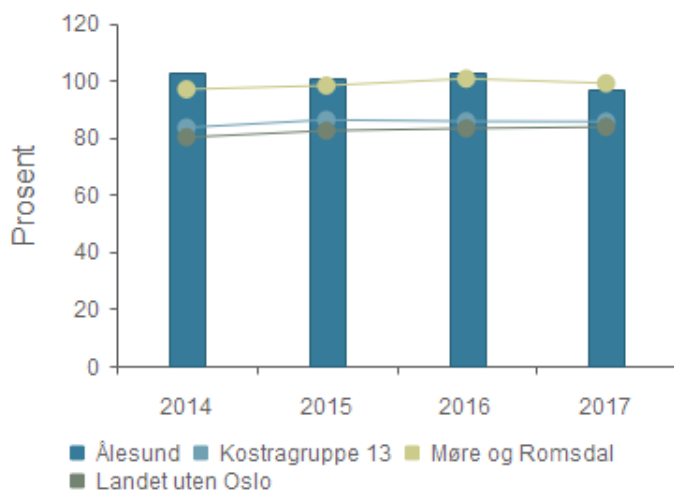
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, konsern

Disposisjonsfond er kommunens reserver for å dekke uforutsette utgifter og sviktende inntekter. Hvis fondet er under 5 % vil det begrense kommunens økonomiske handlingsrom (kilde: KS). Ålesund har disposisjonsfond på bare 0,8 % og har sammenheng med at ROBEK-kommuner må prioritere nedbetaling av tidligere års merforbruk framfor avsetninger til disposisjonsfond.

Ålesund kommune har vedtatt et økonomisk mål om å ha et disposisjonsfond på minimum 6 % av brutto driftsinntekter.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern

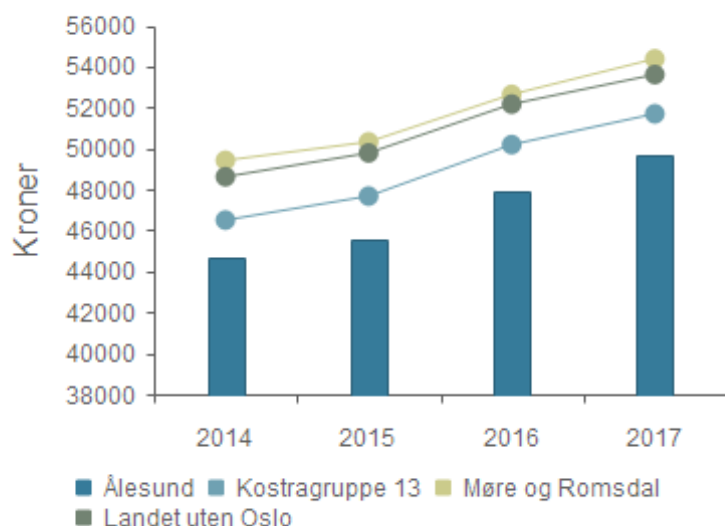

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån. Pensjonsforpliktelser er ikke med i begrepet netto lånegjeld. Ålesund kommune har en stor andel utlån, bl.a. til Tafjord Kraft i form av ansvarlige lån og Startlån til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter er redusert fra 102,5 % i 2016 til 96,8 % i 2017. Korrigert for omstillingsmidler til nye Ålesund kommune, gir dette en netto lånegjeldsgrad i 2017 på

98,3 %. Det gir en positiv utvikling på 4,2 % i forhold til året før. Ålesund kommune har et mål for netto lånegjeld på sikt skal være på maksimum 80 % av brutto driftsinntekter.

Frie inntekter i kroner per innbygger

Med frie inntekter menes inntekter som kommunene kan disponere uten andre bindinger enn gjeldende lover og forskrifter. Skatt på inntekt og formue, og rammetilskudd fra staten, defineres som frie inntekter. Frie inntekter er i hovedsak bestemt av staten gjennom inntektssystemet. Figuren viser at Ålesund kommune fremdeles har relativt lave inntekter per innbygger sammenlignet med andre. Dette indikerer at det forventes at utgiftsnivået knyttet til tjenesteyting i Ålesund kommune skal være lavere per innbygger enn i andre kommuner. Dette gjenspeiler seg i KOSTRA-statistikken til SSB hvor utgiftsnivået til tjenestene i Ålesund kommune ligger under nivået til øvrige kommuner.

Utviklingen i frie inntekter for Ålesund kommune har vært større fra 2016 til 2017 enn for kommunegruppe 13. Veksten har vært på 3,8 % mot 3 % for kommunegruppe 13. Ålesund kommune har 2 000 kroner mindre i frie inntekter per innbygger enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13. Hvis Ålesund kommune hadde vært på gjennomsnittet for kommunegruppe 13, ville dette gitt 95 mill. kroner mer i frie inntekter.

Årsmelding 2017

Finansinntekter/-utgifter (drift)	-25 495	-12 502	-21 618	-3 877
Merforbruk/mindreforbruk	74 687	40 494	36 000	38 687
Totale frie inntekter, finans og fellesposter	-2 622 502	-2 510 623	-2 626 902	4 400

Frie disponible inntekter består i hovedsak av skatt og rammetilskudd fra staten, samt eiendomsskatt i egen kommune. God skatteinngang medførte høyere frie inntekter på 42,9 mill. kroner sammenlignet mot budsjett. Skatteveksten for Ålesund kommune var 5,1 % fra 2016 til 2017 og det var budsjettert med en vekst på 2,4 %. Gjennomsnittlig vekst for landet var 4,5 %.

Refusjoner fra staten vedrørende kommunens flyktningetilbud ble 4,7 mill. kroner lavere enn budsjettert. Samtidig ble utgiftssiden 18,8 mill. kroner lavere enn budsjettert slik at netto besparelse ble 14,1 mill. kroner.

Egenbetaling fra beboere på sykehjem og omsorgssenter ble 3,5 mill. kroner lavere enn budsjettert. Egenbetalingen fra brukerne skjer ut fra deres inntektsnivå og annen økonomisk stilling. Inntektene vil av den grunn svinge noe fra år til år.

Refusjon fra ressurskrevende tjenester ble 4 mill. høyere i 2017 enn året før. I forhold til budsjett ble det et negativt avvik på 8,1 mill. kroner. Avviket skyldes både endring for beregningsgrunnlaget, men også færre tildelte timer innenfor området enn forutsatt.

Regnskapsført premieavvik knyttet til pensjonsordningene fra KLP og Statens pensjonskasse, ble 3,9 mill. kroner lavere enn budsjettert.

Rentenivået i 2017 ble lavere enn forutsatt og medførte en besparelse på 5 mill. kroner i forhold til budsjettert nivå.

Årets mindreforbruk i 2017 ble på 38,7 mill. kroner mot 1,5 mill. kroner i 2016. Det er gjort nedbetaling av tidligere års merforbruk iht. opprinnelig budsjettert nivå på 36 mill. kroner, samt 1,5 mill. kroner knyttet til disponering av mindreforbruk i 2016 på 1,5 mill. kroner.

Balanse med noter

Balanse 2017

Balanseregnskapet

<i>Beløp i hele tusen</i>	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER		
A. Anleggsmidler		
Faste eiendommer og anlegg	1 634 542	1 563 338
Utstyr, maskiner og transportmidler	95 658	96 861
Utlån	808 206	804 811
Aksjer og andeler	550 849	541 812

Årsmelding 2017

Pensjonsmidler	3 223 421	2 999 433
Sum anleggsmidler	6 312 676	6 006 255

B. Omløpsmidler

Kortsiktige fordringer	223 293	238 883
Premieavvik	136 167	141 594
Aksjer og andeler	-	-
Sertifikater	-	-
Obligasjoner	5 274	5 169
Derivater	-	-
Kasse, postgiro, bankinnskudd	476 208	246 116
Sum omløpsmidler	840 942	631 762

Sum eiendeler	7 153 618	6 638 017

EGENKAPITAL og GJELD

C. Egenkapital

Disposisjonsfond	40	40
Bundne driftsfond	148 527	61 855
Ubundne investeringsfond	14 696	13 874
Bundne investeringsfond	172 258	159 490
Regnskapsmessig mindreforbruk (drift)	38 687	1 495
Regnskapsmessig merforbruk (drift)	-28 820	-66 314
Udisponert investeringsregnskapet	14	-
Udekket investeringsregnskapet	-2 287	-1 506
Kapitalkonto	367 589	306 163
Endring av regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	1 839	1 839
Endring av regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering)	-	-
Sum egenkapital	712 543	476 936

D. Gjeld

Langsiktig gjeld

Ihendehaverobligasjonslån	1 150 000	300 000

Årsmelding 2017

Pensjonsforpliktelse	3 949 064	3 807 783
Sertifikatlån	-	850 000
Andre lån	925 878	815 581
Sum langsiktig gjeld	6 024 943	5 773 364
Kortsiktig gjeld		
Kassekredittlån	-	-
Annen kortsiktig gjeld	416 134	387 718
Derivater	-	-
Premieavvik	-	-
Sum kortsiktig gjeld	416 134	387 718
Memoriakonti		
Ubrukte lånemidler	79 855	73 272
Andre memoriakonti	-	-
Motkonto for memoriakontiene	-79 855	-73 272
Sum memoriakonti	-	-
Sum gjeld og egenkapital	7 153 619	6 638 018

Noter 2017

Notene gjelder kun Ålesund kommune. Notene for de kommunale foretakene er innarbeidet i deres spesifikke årsregnskaper og årsrapporter.

Note 1 - Endring i arbeidskapital

	2017	2016
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	230 091 672	146 264 348
Endring ihendehaverobl og sertifikater	104 288	-11 592
Endring kortsiktige fordringer	-15 589 155	-64 322 726
Endring premieavvik	-5 427 567	2 903 470
Endring aksjer og andeler	0	0
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	209 179 239	84 833 499

KORTSIKTIG GJELD

Årsmelding 2017

Endring kortsiktig gjeld (B)	-28 415 562	34 898 874

ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	180 763 677	119 732 374

ANSKAFFELSE AV MIDLER	2017	2016
Inntekter driftsdel	3 622 258 330	3 379 240 830
Inntekter investeringsdel	15 824 637	19 370 607
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	287 300 501	311 564 866
Sum anskaffelse av midler	3 925 383 468	3 710 176 304

ANVENDELSE AV MIDLER		
Utgifter driftsdel	3 420 036 826	3 268 552 297
Utgifter investeringsdel	145 949 618	187 266 679
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	185 215 851	170 621 773
Sum anvendelse av midler	3 751 202 295	3 626 440 749

Anskaffelse - anvendelse av midler	174 181 173	83 735 554
Endring i ubrukte lånemidler	6 582 504	35 996 819
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Investering	0	0
Endring i arbeidskapital	180 763 677	119 732 374

Avsetninger og bruk av avsetninger

Avsetninger	198 402 137	103 475 698
Bruk av avsetninger	21 934 221	18 233 729
Til avsetning senere år	2 286 742	1 506 414
Netto avsetninger	174 181 173	83 735 554

Int. overføringer og fordelinger

Interne inntekter mv	287 399 558	252 170 802
Interne utgifter mv	287 399 558	252 170 802
Netto interne overføringer	0	0

Note 2 - Pensjoner

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66 % sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2017	2016
Innestående på premiefond 01.01.	331 062	503 006
Tilført premiefondet i løpet av året	26 615 353	26 634 709
Bruk av premiefondet i løpet av året	26 630 404	26 806 658
Innestående på premiefond 31.12.	316 011	331 062

Regnskapsføring av pensjon

Etter §13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering.

Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes som premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010. Det er ikke endret amortiseringsperiode i regnskapsåret.

Beregnete pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet. For 2017 innebærer dette at regnskapsførte pensjonsutgifter er 25 mill. kroner lavere enn faktisk betalte pensjonspremier. Året før var regnskapsførte pensjonsutgifter 30 mill. kroner lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

PENSJONSKOSTNADER	2017	2016
Årets opptjening	181 659 398	174 013 268
Rentekostnad	148 920 923	143 035 482
Brutto pensjonskostnad	330 580 321	317 048 750
Forventet avkastning	-135 158 957	-128 126 760
Netto pensjonskostnad	195 421 364	188 921 990
Sum amortisert premieavvik	21 927 411	18 868 404
Avregning for tidligere år	0	0
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	12 256 952	11 665 574
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	229 605 727	219 455 968

PREMIEAVVIK

Årsmelding 2017

Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	224 864 173	222 000 640
Avregning for tidligere år	0	0
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-12 256 952	-11 665 574
Netto pensjonskostnad	-195 421 364	-188 921 990
Premieavvik	17 185 857	21 413 076

PENSJONSFORPLIKTELSE	31.12.2017	31.12.2016
	ESTIMAT	ESTIMAT
Brutto påløpt forpliktelse	3 859 392 243	3 707 890 348
Pensjonsmidler	2 410 321 811	2 205 823 828
Netto forpliktelse før arb.avgift	635 971 199	708 457 722

SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSFORPLIKTELSE UB - ESTIMAT

2017

Overførte/mottatte pensjonsforpliktelser 1.1	0
Brutto pensjonsforpl. IB 1.1 - estimat i fjor samt fisjon/fu	3 707 890 348
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1	-86 363 710
Overførte/mottatte avvik	0
Faktisk forpliktelse	3 621 526 638
Årets opptjening	181 659 398
Rentekostnad	148 920 923
Utbetalinger	-92 714 716
Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12	3 859 392 243

SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSMIDLER UB - ESTIMAT

2017

Overførte/mottatte pensjonsmidler 1.1	0
Brutto pensjonsmidler IB 1.1	2 999 432 626
Estimatavvik midler IB 1.1	-31 063 045
Overførte/mottatte avvik	0
Faktiske pensjonsmidler	2 263 234 113
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	224 864 173
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-12 256 952
Utbetalinger	-92 714 716
Forventet avkastning	135 158 957
Brutto pensjonsmidler UB 31.12	3 223 421 043

AMORTISERING AV PREMIEAVVIK

2017

Sum amortisert premieavvik til føring	22 825 775
Akkumulert premieavvik	119 355 012

AVSTEMMING

Balanseført netto forpliktelse IB 1.1	708 457 722
Netto pensjonskostnad	195 421 364
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	12 256 952
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	-145 871 933
Brutto estimatavvik	-70 201 274
Nettoeffekt av fisjon/fusjon	0
Balanseført netto forpliktelse UB 31.12	635 971 199

(*Brutto estimatavvik gjelder kun KLP)

SPESIFIKASJON AV ESTIMATAVVIK, PLANENDRING OG TARIFFENDRING

2017

Endret forpliktelse - Planendring	0
Endret forpliktelse - Ny dødelighetstariff	0
Endret forpliktelse - Øvrige endringer	-57 027 654
Endringer forpliktelse - Totalt	-57 027 654

01.01.2017 01.01.2016

MEDLEMSSTATUS

Antall aktive	3 472	3 411
Antall oppsatte	4 144	3 786
Antall pensjoner	1 928	1 788
Gj.snittlig pensjonsgrunnlag, aktive	324 385	311 863
Gj.snittlig alder, aktive	41,68	41,89
Gj.snittlig tjenestetid, aktive	8,77	8,74

(*Opplysninger om medlemsstatus gjelder kun KLP)

FORUTSETNINGER

2017 2016

Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %
Lønnsvekst	2,97 %	2,97 %
G-regulering	2,97 %	2,97 %
Pensjonsregulering		
Forventet avkastning KLP	4,50 %	4,60 %
Forventet avkastning SPK	4,20 %	4,30 %
Amortiseringstid	7	7

Note 3 - Garantiansvar

KOMMUNENS GARANTIANSVAR

2017 2016

Årsmelding 2017

NORDEA BANK ASA	7 861 064	8 904 088
HUSBANKEN	27 822 386	29 739 261
DEN NORSKE BANK ASA	0	707 100
INNSKYTERNE I STIFTELSEN ODD FELLOWS ALDERSBOLIGER	6 126 900	5 276 900
KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE	296 027 378	302 277 894
HELSE- OG SOSIALSEKTOREN	1 654 884	752 294
SPAREBANK 1 SR-BANK	124 612	266 076
	339 617 224	347 923 613

KOMMUNEN HAR GARANTERT FOR:

	2017	2016	Utløper:
DIVERSE (SOSIALKONTORET)	1 654 884	752 294	2018
EBBEGARDEN BARNEHAGE-EBBEGARDEN ANDELSSLAG BA	6 453 752	6 764 017	2034
ELLINGSØY BOLIGSTIFTELSE	0	23 850	2017
FJELLTUN BARNEHAGE (ÅLESUND BARNEHAGE)	575 400	657 600	2024
HEIMDALEN FORELDRELAGSBARNEHAGE BA	5 040 514	5 445 179	2018 og 2034
PUSKHOLA BARNEHAGE	562 380	669 500	2023
SKÅTHAUGEN BARNEHAGE	3 570 626	3 926 533	2027
SLINNINGEN BARNEHAGE BA	2 806 234	3 020 321	2028
STIFTELSEN ELLINGSØY KIRKE	0	707 100	2017
STIFTELSEN ODD FELLOWS ALDERSBOLIGER	6 126 900	5 276 900	2018
STIFTELSEN HESSATUN	585 278	624 323	2017
STIFTELSEN ATLANTERHAVSPARKEN	35 108	624 414	2018
TOMMELITEN BARNEHAGE	513 000	684 000	2020
TORGHALLEN OMSORGSBOLIGER ASPØYA BA	8 486 310	8 740 298	2051
VEGSUND FORELDREBARNEHAGE BA	7 839 814	8 213 864	2035
VESLEFRIKK BARNEHAGE	3 042 000	3 386 000	2026
ÅLESUND KOMM.ADM.BYGG AS	5 174 660	6 037 170	2023
ÅLESUND KOMM.ADM.BYGG AS	89 094 255	91 646 875	2052 og 2053
ÅLESUND SANITETSFORENING	4 783 956	4 893 674	2045
ÅLESUND SANITETSFORENINGS ALDERSHJEM	3 163 940	3 830 040	2022
ÅLESUNDREGIONEN HAVNEVESEN	115 079 973	121 896 178	2019-2046
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	50 972 855	54 062 119	2034
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	8 500 000	-	2047
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	7 647 499	7 915 833	2046
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	4 587 114	4 715 030	2044
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	3 320 772	3 410 501	2043
	339 617 224	347 923 613	

Note 4 - Fordringer, langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld til KF'er og IKS'er

Kundefordring til KF og IKS	2017	2016
Ålesund kommunale eiendom KF	7 437 043	5 226 768
Ålesund brannvesen KF	20 036	-
Møre og Romsdal 110-sentral KF	264 100	-
ÅRIM IKS	2 763 930	13 997 963
Sunnmøre regionråd IKS	95 437	71 875
IKA IKS	118 393	-
Sum	10 698 939	19 296 606
Kortsiktig gjeld til KF og IKS	2017	2016
Ålesund kommunale eiendom KF (**))	2 347 331	671 669
Ålesund brannvesen KF	2 925	27 212
Møre og Romsdal 110-sentral KF	-	29 000
ÅRIM IKS	1 880 133	95 351
Sunnmøre regionråd IKS	16 000	5 500
IKA IKS	191 256	141 825
Sum	4 437 645	970 557

Note 5 - Finansielle anleggsmidler (aksjer og andeler)

SELSKAP	Antall	Kostpris	Bokført verdi	Eierandel
ÅLESUND PARKERING AS	2	50 000	100 000	100,00 %
ADMINISTR.BYGG AS	2100	1 000	2 350 560	100,00 %
HAREID FASTLANDSAM BAND AS	215	1 000	215 000	6,25 %
ÅLES./GISKE BRUS.AS	750	1 000	750 000	13,16 %
MØREAKSEN AS	5615	100	561 500	7,50 %
BRISK KOMPETANSESENTER AS	300	500	150 000	31,00 %
ÅLES.BOLIGB.LAG A/L	202	100	20 200	
A/S NORDØYVEGEN	5	1 000	5 000	
EKSPORTVEGEN AS	60	5 000	300 000	16,95 %
MURITUNET AS	180	1 000	180 000	
DEN NORSKE MATFESTIVALEN AS	200	100	20 000	
REKOM AS	45	500	22 500	
ÅLESUND KUNNSKAPSPARK AS	1400	1 000	1 424 000	16,77 %
ÅKP BLUE INNOVATION ARENA AS	2	100 000	200 000	1,92 %
A/L BIBLIOTEKSENTR.	30	300	9 000	
VEKST ÅLESUND AS	5	50 000	250 000	100,00 %
TAFJORD KRAFT AS	20034	20 000	460 664 088	50,09 %
EGENKAPITALINNSKUDD KLP		-	81 923 604	

Årsmelding 2017

EGENKAPITALINNSKUDD ÅRIM IKS		224 000	224 000	44,80 %
ÅKNES/TAFJORD BEREDSKAP IKS		297 500	297 500	
ÅLESUND OG SUNNMØRE GUIDESERVICE AS	20000	10	200 000	2,50 %
SUNNMØRE VEGINVEST AS	160	1 000	160 000	12,57 %
STORFJORDSAMBANDET ASA	15	1	15 000	9,94 %
HAMNSUNDSAMBANDET AS	2	11 000	22 000	10,53 %
ROVDEFJORDBRUA AS	10	5 000	50 000	
TEATERET VÅRT	24	2 000	48 000	
THE NORTH WEST AS	6870	100	687 000	22,71 %
SUM BOKFØRT VERDI			550 848 952	

Ingen av aksjeselskapene er notert på Oslo Børs og offisiell markedsverdi er ikke tilgjengelig.

Kjøp av finansielle anleggsmidler (Aksjer og andeler).

SELSKAP	Antall	Kostpris	Kjøpsverdi
EGENKAPITALINNSKUDD KLP		-	8 399 742
ÅKP BLUE INNOVATION ARENA AS	2	100 000	200 000
THE NORTH WEST	6870	100	687 000

Salg av finansielle anleggsmidler (Aksjer og andeler).

SELSKAP	Antall	Salgspris	Salgsverdi
ÅLESUND KUNNSKAPSPARK AS	200	1 000	200 000
NATURGASS MØRE AS	50	275	13 750

Note 6 - Avsetning og bruk

	Beholdning		Beholdning	
	01.01.	Avsetninger	Bruk	31.12.
Disposisjonsfond	39 770			39 770
Bundne driftsfond	61 854 672	105 300 469	18 628 612	148 526 529
Ubundne investeringsfond	13 873 996	2 327 985	1 506 414	14 695 567
Bundne investeringsfond*	159 490 170	13 071 650	304 252	172 257 569
Samlede avsetninger og bruk av avsetninger	235 258 607	120 700 104	20 439 278	335 519 434

* Startlånsmidler utgjør 158,7 mill. kroner per 31.12.17.

Disposisjonsfond	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Budsjettskjema	Regnskap 2016
IB 01.01	39 769,70			1A, eller brutto 1B eller netto 1B	39 769,70
Avsetninger driftsregnskapet	0,00	0,00	0,00		0,00

Årsmelding 2017

Herav budsjettskjema 1A	0,00	0,00	0,00	0,00
Herav brutto budsjettskjema 1B	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	0,00	0,00	0,00	0,00
Herav budsjettskjema 1A	0,00	0,00	0,00	0,00
Herav brutto budsjettskjema 1B	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av avsetninger investeringsregnskapet	0,00	0,00	0,00	0,00
UB 31.12	39 769,70			39 769,70

Overføring	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Budsjett skjema	Regnskap 2016
Overført fra drifts- til investeringsregnskapet	6 800 000,00	6 825 000,00	6 725 000,00		6 300 000,00
Herav budsjettskjema 1A	6 800 000,00	6 800 000,00	6 700 000,00		6 300 000,00
Herav brutto budsjettskjema 1B	0,00	25 000,00	25 000,00		0,00

Bundet driftsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
IB 0101	61 854 671,76	44 395 737,23
Avsetninger	105 300 469,00	28 911 620,57
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	18 628 612,00	11 452 686,04
Bruk av avsetninger investeringsregnskapet	0,00	0,00
UB 31.12	148 526 529,00	61 854 671,76

UB 31.12 viser saldoen på bundet driftsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte formål og kan ikke endres av kommunestyret.

Vesentlige avsetninger til bundet driftsfond (1000 kr)

Formål	Beløp	Kommentar
Nye Ålesund kommune	64 201	Øremerket tilskudd (netto)
Tilskudd skolehelse	5 783	Øremerket tilskudd

Ubundet investeringsfond	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
IB 0101	13 873 995,78			13 340 047,78
Avsetninger	2 327 985,00	0,00	0,00	1 440 986,00

Årsmelding 2017

Bruk av avsetninger	1 506 414,00	1 506 000,00	0,00	907 038,00
UB 31.12	14 695 566,78			13 873 995,78

Bundet investeringsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
IB 0101	159 490 170,23	132 946 065,78
Avsetninger	13 071 650,28	26 924 435,29
Bruk av avsetninger	304 252,00	380 330,84
UB 31.12	172 257 568,51	159 490 170,23

UB 31.12 viser saldoen på bundet investeringsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte investeringsformål og kan ikke endres av kommunestyret.

Vesentlige avsetninger til bundet investeringsfond (1000 kr)

Formål	Beløp	Kommentar
Avdrag startlån	10 716	Husbanklån

Note 7 - Kapitalkonto (2.5990.00)

Inngående balanse 01.01.2017	306 162 946
Salg av fast eiendom og anlegg	D -
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	D -
Salg av aksjer og andeler	D 250 000
Avdrag på utlån	D 49 895 283
Avskrivning på utlån	D -
Bruk midler fra eksterne lån	D 185 172 567
Endring pensjonsforpliktelser	D 141 281 295
Av- og nedskrivning utstyr/maskiner/transportm	D 18 593 367
Av- og nedskrivning fast eiendom og anlegg	D 56 218 629
Aktivering fast eiendom	K 125 240 031
Aktivering utstyr, maskiner og transportmidler	K 17 438 946
Kjøp av aksjer og andeler	K 9 286 742
Oppskrivning av aksjer og andeler	D - -
Div. korrigerings	K -
Utlån	K 53 290 363
Avdrag på eksterne lån	K 83 592 485
Endring pensjonsmidler	K 223 988 417
Utgående balanse 31.12.2017	367 588 788

Note 8 - Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven §27

Oppstillingen viser interkommunale samarbeid der Ålesund kommune er vertskommune. Pr. 31.12.2017 er Ålesund kommune vertskommune for interkommunale samarbeid på følgende områder:

Årsmelding 2017

-	Utgifter	Samarbeidets egne inntekter	Andel Ålesund kommune	Andel andre samarbeidskommuner	Overskudd (-) / underskudd (+)
Konserninnkjøp	3 114 591	205 326	928 825	1 629 339	351 102
Legevakt	45 123 817	3 201 543	20 142 126	19 930 957	1 849 191
Krisesenter for kvinner	10 836 052	538 825	2 755 469	7 551 509	-9 750
Overgrepsmottak	4 164 543	2 549 992	444 475	1 257 864	-87 788
Skatt og innfordring	8 964 349	2 661 700	2 184 553	3 719 489	398 607
Arbeidsgiverkontrollen	7 394 348	183 173	2 398 424	4 951 324	-138 573
Ekommune	33 336 018	2 585 007	13 310 809	17 445 550	-5 348
Totalt	112 933 718	11 925 566	42 164 681	56 486 032	2 357 441

Note 9 - Spesifikasjon av vesentlige poster i regnskapet

Det er ingen vesentlige poster i regnskapet ut over det som fremkommer i drifts- og investeringsregnskapet eller balanseregnskapet vedr. omløpsmidler, anleggsmidler, kort- og langsiktig gjeld.

Note 10 - Vesentlige transaksjoner

Det er framsatt krav overfor Helseforetaket om tilbakebetaling av 9 mill. kroner på bakgrunn av manglende epikrise. Molde har fått medhold i tilsvarende sak i Tvisteløsningsnemnda for helse- og omsorgssektoren. Kravet er ikke inntektsført i regnskapet til kommunen. I 2017 er det mottatt fakturaer fra Helseforetaket på til sammen 2,4 mill. kroner som ikke er betalt grunnet manglende epikrise.

Note 11 - Anleggsmidler

Anleggsmiddelgruppe	Avskrivingsplan	Eiendeler				
Gruppe 1	5 år:	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende				
Gruppe 2	10 år:	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende				
Gruppe 3	20 år:	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende				
Gruppe 4	40 år:	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.				
Gruppe 5	50 år:	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.				
	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Gruppe 5	Sum
Inngående balanse	19 147 892	77 712 844	240 161 725	1 105 575 197	58 082 258	1 500 679 916

Årsmelding 2017

Tilgang i regnskapsåret	4 572 861	12 817 926	12 739 843	103 502 595	11 223 548	144 856 773
Avgang i regnskapsåret	-	-	-	-	-	-
Avskrivninger i regnskapsåret	6 518 829	12 074 538	20 798 889	34 080 343	1 339 398	74 811 997
Nedskrivninger	-	-	-	-	-	-
Reverserte nedskrivninger	-	-	-	-	-	-
Utgående balanse	17 201 924	78 456 231	232 102 679	1 174 997 450	67 966 407	1 570 724 692

Verdiene er hentet fra anleggsregisteret og vil ikke samsvare helt med de regnskapsmessige beløpene.

Avvik 2016: 159 518 339

Avvik 2017: 157 340 544

Skyldes bl.a. at tomteverdier ikke er med i anleggsregisteret.

Note 12 - Investeringsoversikt

De største investeringsprosjektene i regnskapsåret 2017 har vært:

Investeringsprosjekt	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016	Regnskap før 2016*
1328 OPPGRADERING VEGKONSTRUKSJONER	11 884 102	6 450 000	8 389 551	15 093 969
1611 NYBYGG BINGSA	11 223 548	9 950 000	1 128 444	1 006 780
1713 SKARBØVIKA SYD VA	10 828 422	17 000 000	0	3 520
1485 VA VASSTRANDVEGEN	6 081 098	4 900 000	0	191 595
1333 GANGSTI BOGNESET-FURMYRA	5 783 227	9 628 000	4 256 483	3 058 111
1719 SANERING FREMMERHOLEN	5 458 778	5 100 000	914 525	7 841 083
1731 FAGERLIA SANERING BYGGETRINN 3	5 293 785	6 200 000	1 335 437	0
1006 KJØP AV UTSTYR/INVENTAR	4 991 519	4 564 000	88 000	1 593 561
1445 R.P. MORKS VEG VA	4 265 544	3 000 000	1 179 831	0
1415 VA BLINDHEIM UNGDOMSSKOLE	4 069 158	3 600 000	0	257 177
1451 RÅDSTUGATA VA	3 979 889	3 550 000	0	7 400
Sum utgifter	73 859 070	73 942 000	17 292 271	29 053 196

Brutto utgifter per prosjekt over 3,5 mill. kroner i 2017.

* Regnskap tilbake til år 2013

Note 13 -Markedsbasert finansielle omløpsmidler

	31.12.2017	31.12.2016	Renterisiko	Gj.snittlig løpetid
Bankinnskudd og kasse	476 207 703	246 116 031	Lav	0 mnd.
Obligasjoner	5 273 589	5 169 300	Lav	4 mnd.
Sertifikater/Pengemarkedsfond	-	-	Lav	2 mnd.

Totalt	481 481 292	251 285 331

(i tillegg har kommunen finansielle omløpsmidler bokført i Ålesund kommunele eiendom KF)

Renterisiko og gj.snittlig løpetid: Indikerer hvor sensitiv plasseringen er mot stigende og fallende renter. Lengre løpetid betyr som regel mer sensitivitet overfor stigende eller fallende renter.

Note 14 - Obligasjoner som holdes til forfall

Selskapet har kun markedsbaserte finansielle omløpsmidler.

Note 15 - Langsiktig gjeld og avdrag

	31.12.2017	Rente	Løpetid rente	31.12.2016	Rente	Løpetid rente
Fast rente	460 678 370	2,08 %	25 mnd.	506 802 423	2,07 %	37 mnd
Flytende rente	1 614 700 073	2,29 %	3 mnd.	1 458 278 506	2,72 %	3 mnd.
Totalt	2 075 378 443	2,20 %		1 965 080 929	2,41 %	

25,9% av langsiktig gjeld er sikret i fastrenteavtaler. Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på disse er 25 mnd. ved årskifte. Lån med flytende rente har en løpende rentefastsettelse med 14 dagers varsel.

Utgiftsført avdrag i driftsregnskapet er 44,5 mill. kroner. Minimum avdragsbetaling etter regnskapsreglene er 44,5 mill. kroner.

Produkt	Kontraksnummer	Startdato	Forfallsdato	Rente	Hovedstol	Markedsverdi
Renteswap	39191804	10.06.2016	10.06.2021	1,969 %	200 000 000	-4 160 993
Renteswap	857729	14.09.2009	13.09.2018	5,455 %	200 000 000	-26 853 750
Samlet negativ markedsverdi på rentederivat pr. 31.12.2017					400 000 000	-31 014 743

*Markedsverdi på kontrakter som er endret før utløp er bokført i regnskapet med verdier på endringstidspunktet.

Totalt volum rentederivat (hovedstol) knyttet til underliggende langsiktig gjeld er kr. 400.000.000,-.

Derivater knyttet til Husbanklån:	0
Derivater knyttet til VAR-investeringer:	0
Derivater knyttet til øvrig gjeld:	400 000 000
Sum	400 000 000

Note 16 - Endring i regnskapsprinsipp

Det foreligger ingen endringer i regnskapsprinsipp.

Note 17 - Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Ålesund kommune har i 2017 et regnskapsmessig mindreforbruk på 38,7 mill. kroner og har i tillegg dekt inn 37,49 mill. kroner av tidligere års merforbruk.

Planlagt inndekning av tidligere års merforbruk	2015	2016	2017	2018
Akkumulert merforbruk	144 808 162			
Inndekking merforbruk	34 000 000	44 493 674	37 494 943	28 819 545

Note 18 - Vesentlige forpliktelser

Det vises til note 15. Forpliktelsene knytter seg til markedsverdier hvis kontraktene skulle vært kansellert pr. 31.12.17.

Note 19 - Selvkostområder

Selvkostberegning - VANN	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	66 807 909	62 406 000	51 887 092
Direkte kostnader	33 639 921	32 825 727	31 249 413
Indirekte kostnader	4 213 273	4 213 273	3 032 000
Netto kapitalkostnader	20 227 736	25 367 000	17 448 624
Overskudd (+) /Underskudd (-)	8 726 978	-	157 055
Selvkostandel	115,03 %	100,00 %	100,30 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	8 726 978	-	-154 427
Fond: Vann 2510501	9 892 007		1 165 029

Selvkostberegning - AVLØP	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	80 642 895	76 653 000	72 979 905
Direkte kostnader	42 113 111	39 795 829	40 573 689
Indirekte kostnader	4 968 171	4 968 171	3 787 000
Netto kapitalkostnader	29 372 998	31 889 000	25 682 649
Overskudd (+) /Underskudd (-)	4 188 616	-	2 936 567
Selvkostandel	105,48 %	100,00 %	104,19 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	4 188 616		3 024 513
Fond: Avløp 2510601	9 059 234		4 870 618

Selvkostberegning - SLAM	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	2 117 986	1 838 000	1 549 233
Direkte kostnader	962 230	-127 189	1 921 914
Indirekte kostnader	128 349	128 349	52 000
Netto kapitalkostnader	-	1 836 839	13 201
Overskudd (+) /Underskudd (-)	1 027 406	-	-437 882
Selvkostandel	194,21 %	100,00 %	77,96 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	1 048 839	-	-421 803
Fond: Slam 2510602	1 628 426		579 587

Årsmelding 2017

Selvkostberegning - RENOVASJON HUSHOLDNING	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	43 121 227	43 725 000	42 393 015
Direkte kostnader	38 637 730	41 118 000	38 344 468
Indirekte kostnader	1 330 375	-	494 000
Netto kapitalkostnader	651 222	2 607 000	1 394 770
Overskudd (+) /Underskudd (-)	2 501 901	-	2 159 777
Selvkostandel	106,16 %	100,00 %	105,37 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	2 501 901	-	12 504 015
Fond: Renovasjon husholdning 2510801	15 692 579		13 190 678

Note 20 - Antall årsverk og ytelser til ledende personer og revisor

Det vises til utarbeidet spesifisering i årsmeldingen.

Note 21 - Betingede forhold og hendelser etter balansedagen

Det er ikke foretatt endringer etter balansedagen.

Note 22 - Samlet ekstern gjeldsforpliktelse

	2017	2016
Obligasjonslån	1 150 000 000	300 000 000
Sertifikatlån	-	850 000 000
Banklån - Husbank	659 032 094	608 097 569
Banklån - Ordinær	266 346 345	206 983 355
Lån - Kommuneforvaltningen	500 000	500 000
Sum lånegjeld	2 075 878 440	1 965 580 924
Pensjonsforpliktelser	3 949 064 181	3 807 782 886
Kortsiktig gjeld	416 133 654	387 718 092
Sum samlet gjeld	6 441 076 275	6 161 081 902

Note 23 - Utgiftsført estimert tap på krav

	2017	2016
Tap på fordringer og garantier	5 844 260	2 253 232

Tapsføringen er knyttet til uerholdelige kommunale krav og sosiale utlån, samt diverse øvrig foreldede krav. Det er også gjort avsetning til framtidig tap.

Note 24 - Fordeling av kommunens inntekter og utgifter

Inntektsfordeling	2017	2016

Årsmelding 2017

16 Salgsinntekter	18,0 %	17,5 %
17 Refusjoner	9,7 %	10,5 %
18 Overføringer	68,7 %	68,7 %
19 Finansinntekter og finansutgifter	3,7 %	3,3 %
Sum inntektsfordeling	100,0 %	100,0 %

Utgiftsfordeling	2017	2016
10 Lønn og sosiale utgifter	54,6 %	55,6 %
11 Kjøp av varer og tj.egenproduksjon	9,4 %	9,4 %
12 Kjøp av varer og tj.egenproduksjon og int.overføring	5,1 %	4,7 %
13 Kjøp av tjenester som erstatter egenproduksjon	18,4 %	19,8 %
14 Overføringer	4,1 %	4,1 %
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	8,4 %	6,3 %
Sum utgiftsfordeling	100,0 %	100,0 %

Note 25 - Netto driftsresultat

	2017	2016
Netto driftsresultat	168 158 782	64 253 878
I prosent	4,64 %	1,90 %

Netto driftsresultat er inkl. nye Ålesund kommune.

Note 26 - Strykninger

	Regnskap 2017	Strøket	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap 2016
Driftsregnskapet					
Budsjetterte overføringer fra drifts- til investerings- regnskapet	6 800 000,00		6 825 000,00	6 725 000,00	6 300 000,00
Avsetninger til frie driftsfond	0,00		0,00	0,00	0,00
Inndekning av tidligere års regnskapsmessig merforbruk driftsregnskap	37 494 943,32		37 495 000,00	36 000 000,00	44 493 674,49
Investeringsregnskapet					
Avsetninger finansiert av inntekter i investerings- regnskapet	2 327 985,00		0,00	0,00	1 440 986,00

Regnskapsskjema 1A - Drift

Beløp i hele tusen

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Frie disponible inntekter				
Skatt på inntekt og formue	-1 363 309	-1 338 384	-1 327 384	-1 296 779
Ordinært rammetilskudd	-992 073	-978 207	-978 107	-962 479
Skatt på eiendom	-105 487	-100 923	-100 923	-99 707
Andre generelle statstilskudd	-244 220	-179 295	-167 683	-150 195
Sum Frie disponible inntekter	-2 705 090	-2 596 809	-2 574 097	-2 509 160
Finansinntekter/-utgifter				
Renteinntekter og utbytte	-49 780	-43 547	-35 547	-36 236
Gevinst finansielle instrumenter	-104	-151	-151	0
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	39 947	40 541	40 802	42 144
Tap finansielle instrumenter	-901	-1 508	-1 508	-1 698
Avdrag på lån	44 527	44 527	41 727	41 727
Sum Finansinntekter/-utgifter	33 689	39 862	45 323	45 936
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Til dekn. av tidl. års regn.messige merforbruk	37 495	37 495	36 000	44 494
Til bundne avsetninger	105 300	19 538	11 344	28 912
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk	-1 495	-1 495	0	-5 494
Bruk av bundne avsetninger	-18 629	-1 834	-2 506	-11 453
Sum Avsetninger og bruk av avsetninger	122 672	53 704	44 838	56 459
Overført til investering				
Overført til investering	6 800	6 825	6 725	6 300
Til fordeling drift	-2 541 928	-2 496 418	-2 477 211	-2 400 465
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	2 503 234	2 496 418	2 477 211	2 398 970
Merforbruk/mindreforbruk	-38 695	0	0	-1 495

Regnskapsskjema 1B - Drift per område

Beløp i hele tusen

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Interne tjenester og overføringer	587 167	590 082	596 046	588 216
Skoler og SFO	525 714	519 104	517 436	509 908
Barnehager	83 745	83 084	87 431	81 467
Undervisning annet	39 081	40 578	47 972	35 928
Hjemmetjenester	442 969	435 403	438 212	410 026
Sykehjem og legetjenester	489 777	496 491	511 424	465 903
Helse- og sosiale tjenester	239 889	242 215	245 188	235 293
Kultur og flyktning	191 078	204 302	198 502	156 982
Teknisk og fellesdrift	-22 798	-35 742	-30 666	-5 390
Frie inntekter, finans og fellesposter	-73 389	-79 098	-134 334	-79 363
Regnskapsskjema 1B - Drift per område	2 503 234	2 496 418	2 477 211	2 398 970

Regnskapsskjema 2A – Investering

Beløp i hele tusen

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Finansieringsbehov				
Investeringer i anleggsmidler	277 082	527 625	300 587	442 652
Utlån og forskutteringer	52 803	90 000	90 000	44 822
Kjøp av aksjer og andeler	9 615	7 012	6 912	8 089
Avdrag på lån	39 065	60 800	60 800	35 265
Dekning av tidligere års udekket	18 633	18 632	0	210

Årsmelding 2017

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Avsetninger	15 400	0	0	78 598
Årets Finansierungsbehov	412 598	704 069	458 299	609 636
Ekstern finansiering				
Bruk av lånemidler	-208 478	-468 846	-263 290	-390 084
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 610	-18 400	-18 000	-50 526
Tilskudd til investeringer	-93 045	-89 445	-88 000	-4 558
Kompensasjon for merverdiavgift	-27 469	-56 985	-21 297	-53 560
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-67 126	-60 600	-60 800	-74 680
Sum Ekstern finansiering	-399 728	-694 276	-451 387	-573 409
Intern finansiering				
Overført fra driftsbudsjettet	-8 258	-8 142	-6 912	-6 538
Bruk av avsetninger	-1 955	-1 650	0	-11 057
Sum Intern finansiering	-10 213	-9 792	-6 912	-17 595
Udekket/udisponert	2 657	0	0	18 633

Regnskapsskjema 2B – Investering per område

Beløp i hele tusen

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Investeringer				
Interne tjenester og overføringer	4 599	76 998	10 225	6 509
Skoler og SFO	35 485	94 508	32 500	37 733
Barnehager	3 924	5 458	0	4 463
Undervisning annet	357	200	0	1 327
Sykehjem og legetjenester	50 962	65 115	20 187	157 929
Helse- og sosiale tjenester	14 743	7 076	16 975	11 771
Kultur og flyktning	1 181	7 288	0	7 734
Teknisk og fellesdrift	165 831	270 982	220 700	215 185
Sum	277 082	527 625	300 587	442 652
Sum investeringer	277 082	527 625	300 587	442 652

Økonomisk oversikt drift

Beløp i hele tusen

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	-126 209	-129 500	-130 621	-123 984
Andre salgs- og leieinntekter	-379 922	-378 901	-351 450	-342 007
Overføringer med krav til motytelse	-394 431	-258 382	-269 210	-386 163
Rammetilskudd	-992 073	-978 207	-978 107	-962 479
Andre statlige overføringer	-244 220	-179 295	-167 683	-150 195
Andre overføringer	-16 607	-13 425	-25 501	-17 928
Inntekts- og formuesskatt	-1 363 309	-1 338 384	-1 327 384	-1 296 779
Eiendomsskatt	-105 487	-100 923	-100 923	-99 707
Sum driftsinntekter	-3 622 258	-3 377 017	-3 350 879	-3 379 241
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	1 722 621	1 629 367	1 608 160	1 624 549
Sosiale utgifter	455 125	450 623	502 596	431 802
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	560 846	521 126	483 757	508 219
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	728 119	725 078	718 305	730 920
Overføringer	159 106	141 843	126 192	150 353

Årsmelding 2017

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Avskrivninger	74 812	74 812	54 001	68 581
Fordelte utgifter	-205 788	-191 407	-185 014	-177 289
Sum driftsutgifter	3 494 841	3 351 441	3 307 997	3 337 134
Brutto driftsresultat	-127 417	-25 576	-42 882	-42 107
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	-49 780	-43 547	-35 547	-36 236
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-104	-151	-151	0
Mottatte avdrag på utlån	-114	-57	-57	-57
Sum finansinntekter	-49 998	-43 755	-35 755	-36 293
Finansutgifter				
Renteutgifter og låneomkostninger	39 947	40 541	40 802	42 144
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-901	-1 508	-1 508	-1 698
Avdrag på lån	44 527	44 527	41 727	41 727
Utlån	487	53	53	555
Sum finansutgifter	84 061	83 613	81 074	82 727
Resultat eksterne finanstransaksjoner	34 063	39 858	45 319	46 435
Motpost avskrivninger				
Motpost avskrivninger	-74 812	-74 811	-54 000	-68 581
Sum motpost avskrivninger	-74 812	-74 811	-54 000	-68 581
Netto driftsresultat	-168 166	-60 529	-51 563	-64 254
Bruk av avsetninger				
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-1 495	-1 495	0	-5 494
Bruk av bundne driftsfond	-18 629	-1 834	-2 506	-11 453
Sum bruk av avsetninger	-20 124	-3 329	-2 506	-16 946
Avsetninger				
Overført til investering	6 800	6 825	6 725	6 300
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	37 495	37 495	36 000	44 494
Avsatt til bundne driftsfond	105 300	19 538	11 344	28 912
Sum avsetninger	149 595	63 858	54 069	79 705
Regnskapsmessig merforbruk (+)/mindreforbruk (-)	-38 695	0	0	-1 495

Økonomisk oversikt investeringer

Beløp i hele tusen

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
Investeringsinntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-3 396	-18 400	-18 000	-50 526
Overføringer med krav til motytelse	-17 345	200	0	-15 192
Kompensasjon for merverdiavgift	-27 469	-56 985	-21 297	-53 560
Statlige overføringer	-88 417	-88 000	-88 000	0
Andre overføringer	-4 628	-1 445	0	-4 558
Sum investeringsinntekter	-141 255	-164 630	-127 297	-123 836
Investeringsutgifter				
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	248 999	470 140	279 290	387 805
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal	514	400	0	360

Årsmelding 2017

	Regnskap 2017	Just. bud 2017	Oppr. bud 2017	Regnskap 2016
tjenesteproduksjon				
Overføringer	27 569	57 085	21 297	54 487
Sum investeringsutgifter	277 082	527 625	300 587	442 652
Finanstransaksjoner				
Avdrag på lån	39 065	60 800	60 800	35 265
Utlån	52 803	90 000	90 000	44 822
Kjøp av aksjer og andeler	9 615	7 012	6 912	8 089
Dekning av tidligere års udekket	18 633	18 632	0	210
Avsatt til ubundne investeringsfond	2 328	0	0	51 673
Avsatt til bundne investeringsfond	13 072	0	0	26 924
Sum finanstransaksjoner	135 516	176 444	157 712	166 985
Finansieringsbehov	271 343	539 439	331 002	485 801
Finansiering				
Bruk av lån	-208 478	-468 846	-263 290	-390 084
Salg av aksjer og andeler	-214	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-49 781	-60 800	-60 800	-59 489
Overført fra driftsbudsjettet	-8 258	-8 142	-6 912	-6 538
Bruk av disposisjonsfond	-44	-44	0	-2 412
Bruk av bundne driftsfond	-304	0	0	-573
Bruk av ubundne investeringsfond	-1 606	-1 606	0	-8 072
Sum finansiering	-268 686	-539 439	-331 002	-467 168
Udekket/udisponert	2 657	0	0	18 633

Temaområder

1. By- og stedsutvikling

Målsettinger

- 1.01. Bærekraftig utbyggingsmønster og tydelig senterstruktur
- 1.02. Veksten i persontransporten skal tas med kollektivtransport, sykling og gange

Mål

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
1.01. Bærekraftig utbyggingsmønster og tydelig senterstruktur	Fortetting rundt lokalsentrene og langs hovedkollektivaksen	Andel av nye boenheter som er oppført innenfor fortettingssone 1-3		55,0 %	49,0 %
1.02. Veksten i persontransporten skal tas med kollektivtransport, sykling og gange	Bedre forholdene for kollektivtrafikk for økt hastighet og fremkommelighet	Kollektivandel	6,0 %	6,0 %	6,0 %
	Tilrettelegge for å gå og sykle til viktige funksjoner	Antall kilometer gang- og sykkelveg	142,0	146,0	145,0
		Antall kilometer veg særlig tilrettelagt for syklister	0,0	0,0	0,0

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat	Resultat	Mål
			2016	2017	2017
		Gangandel	21,0 %	21,0 %	21,0 %
		Sykkelandel	3,0 %	3,0 %	3,0 %

Fortetting

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt 16. februar 2017. Dette er en viktig milepæl. Arealdelen er førende for all arealutvikling i kommunen. Senterstruktur og fortettingsstrategi er to hovedgrep som legger viktige premisser for utviklingen av kommunen. Videre gir kommuneplanen tydelige føringer for hva det skal tas hensyn til, både når det gjelder kulturminner og kulturmiljø, risiko og sårbarhet, grønne og blå verdier, støysoner, hovednett for sykkel osv.

Fortetting rundt knutepunktene er en viktig føring fra kommuneplanen. I 2017 ble det arbeidet intensivt med planer for knutepunktene Campus, sykehuset og Moa i nært samarbeid med viktige aktører i disse områdene. Reguleringsplanene for både Campus og sykehuset er forventet ferdig i 2018, mens arbeidet med Moaplanen kan ta noe lenger tid.

Arealdelen angir fortettingssoner. Sentrum og knutepunktene skal ha høy og urban fortetting, mens det langs hovedkollektivaksen og rundt bydelssentrene også skal være middels grad av fortetting. På sikt er det et mål at størstedelen av boligveksten kommer innenfor disse sonene. I 2017 var det ca. 55 % av de nye boligene som kom innenfor disse sonene. Det er en liten oppgang fra 2016, men kan være et uttrykk for tilfeldig variasjon. Det er usikkert om kommuneplanen gir sterke nok føringer til at vi når målet om at størstedelen av veksten kommer innenfor disse sonene.

Kollektivløft i Region Ålesund

I 2017 ble det satt i gang et arbeid med utredning av framtidige kollektivkonsepter i Ålesund; bybane, superbuss og vanlig buss. Dette er et samarbeid med Statens vegvesen og Møre og Romsdal fylkeskommune. Utredningen vil bli ferdigstilt i 2018.

Ålesund kommune og Region Ålesund har vært med å stifte *Nettverk for nye byvekstavtaler* sammen byområdene: Haugesund, Arendal/Grimstad, Vestfoldbyen og Bodø. Målet er å komme inn under ordningen for byvekstavtaler i neste Nasjonal transportplan (NTP). Gjennom en slik avtale kan byområdet få statlige midler til tiltak for kollektiv, gåing og sykling.

Ålesund kommune har vært med å gi innspill til ruteendringsprosessen som fylkeskommunen planlegger fra mai 2018.

Prosjekter i Byen som regional motor

Byen som regional motor er et prosjekt støttet av fylkeskommunen. I Ålesund er prosjektene hovedsakelig delt inn i tre satsingsområder: områdeutvikling, by- og gateromsutvikling og gang- og sykkelutvikling. Utvikling rundt knutepunktet på Campus har pågått gjennom hele 2017 og er snart i havn. Prosjektleder for byromsutvikling sluttet i februar, og det ble ikke tilsatt noen ny før i august. Utbygging

av kulturhavna, samt en gateromsplan er de tiltakene som har fått støtte og som det har blitt jobbet med i 2017.

Bypakken

Første ferdige forslag til bypakke Ålesund ble behandlet i bystyret 22.5.2014. Etter tilbakemelding fra Samferdselsdepartementet om at pakken måtte reduseres og at det statlige bidraget måtte ligge i nasjonal transportplan (NTP), vedtok bystyret i 3.12.2015 en revidert bypakke. Kommunen fikk bekreftet fra Samferdselsdepartementet at vi kunne gå videre med denne pakken juli 2016. Det ble da jobbet videre med detaljering av pakken; særlig bomplassering og konkretisering av potten som var avsatt til gange/sykkel/trafikksikkerhet/kollektiv. Bystyret vedtok bypakken på ny 2.2.2017, i hovedsak den samme pakken som ble vedtatt i desember 2015, men mer detaljert. Pakken ble så sendt over til Statens vegvesen som har jobbet videre med *Faglig grunnlag*. Parallelt med dette er styringsgruppa for bypakken etablert og har jobbet med å forberede saken for et endelig lokalpolitisk vedtak før oversending til Stortingsbehandling våren 2018.

Veger og grøntareal

By- og stedsutvikling krever betydelige investeringer, ikke minst i infrastruktur. De siste årene har Ålesund kommune investert lite i kommunale veger på grunn av kommunens økonomiske situasjon. Dette har resultert i et stort etterslep på kommunale veger. Hovedplan for veg (2009) beløper etterslepet til 280 millioner kroner.

Sykkelsatsing

Det er et mål at veksten i persontransporten skal tas med kollektivtransport, sykling og gange, og et viktig tiltak er derfor å tilrettelegge for å gå og sykle til viktige funksjoner.

Ålesund kommune har gjennom Byen som regional motor har fått midler til å jobbe systematisk med sykkel, og i 2017 ble det ansatt en sykkelkoordinator. I første omgang har det blitt jobbet med å utarbeide planer for sykkeltilrettelegging – særlig i bysentrum, og gjennomføring av tiltak vil komme senere. Som et tidlig tilretteleggingstiltak har det blitt jobbet med skilting av eksisterende gang- og sykkelveger mellom Volsdalen og Blindheimsbreivika. Dette er ventet gjennomført i 2018.

Antall kilometer gang- og sykkelvei har økt med 4 km i 2017, til 146 km. Av disse er 0 km særlig tilrettelagt for syklistene. Med særlig tilrettelagt for syklistene menes en atskilt vei forbeholdt kun syklende.

2. Næringsliv og kompetanse

Målsettinger

- 2.01. Ålesundregionen fremstår som et attraktivt område å bo og arbeide i.
- 2.02. Ålesundregionen har et arbeidsliv som tilbyr et bredt spekter av arbeidsplasser til forskjellige utdanningskategorier.
- 2.03. Ålesundregionen har sterke og robuste næringsklynger nasjonalt og internasjonalt som mestrer omstilling og innovasjon og utvikling av nye markeder.
- 2.04. Ålesundregionen inngår i et felles arbeidsmarked omfattende av både Søre Sunnmøre og Romsdal.
- 2.05. Den sterke maritime kompetansen i regionen utnyttes på nye måter og arbeidsledigheten er lav.
- 2.06. Nye og varierte kompetansekrevende arbeidsplasser etableres i kommunen og regionen.
- 2.07. Utdanningsnivået i regionen er høyere enn landsgjennomsnittet, og regionen er ledende på forskning innen mange fagområder.

Innovasjon og omstilling

Arbeidsgiverne i Ålesund kommune har over tid vært selve motoren i arbeidsmarkedet på Sunnmøre, spesielt på nordre Sunnmøre. I de vanskelige årene etter oljeprisfallet har det vært en flott innovasjonskraft og omstilling som har gjort at arbeidsledigheten ikke har økt så mye som vi forventet. Der folk har blitt ledige i en bransje har andre hatt et oppdemt rekrutteringsbehov.

I fjor forventet NAV en tøff vinter og vår, noe som slo til, og prognosene for 2017 ble som forventet eller faktisk noe bedre. Dette skyldes blant annet av at verft med hovedkontor i Ålesundsregionen fikk nye og store kontrakter som igjen førte til kjappere rekruttering.

NAV sine prognoser for 2018 viser et betydelig bedre arbeidsmarked. Fremdeles vil det være noen permitteringer og nedbemanninger, men flere bransjer mangler nå arbeidskraft. Dette gjelder for yrker som tømrere, rørlegger og elektrikere.

Handel- og servicenæringer

Innen privat tjenesteytende næringer er også Ålesundsregionen sterk og dette gjør at regionen også får rekruttert inn personer med lavere formell utdanning, i tillegg til arbeidssøkere med behov for tilrettelegging.

I disse næringene forventer vi ytterligere vekst med de store utbyggingene som skjer i byen, Moa og på Digerneset som snart er en del av Ålesund. Her har det på bare tre - fire år blitt skapt 400 arbeidsplasser, og det vil komme det samme antallet de nærmeste tre - fire årene også.

Pendling

Det er stor dagpendling inn til Ålesund fra de omkringliggende kommunene og denne er økende selv i de vanskelige tidene vi er inne i. Dette har vi sett gjennom omverdensanalysene som NAV har gjort. NAV

ser det også ved at arbeidsplasser i distriktet faller bort, og de nye arbeidsplassene kommer gjerne innen varehandel og i sentrale by og bynære strøk, noe som øker pendlingen.

Utdanningsnivå i regionen

Ålesund har flere innbyggere med høgskole (kortere høyere utdanning), og noe færre med universitetsutdanning enn det en finner på landsbasis. Industrien er eksportretta og har arbeidstakere fra mange nasjoner. Ålesund (Ålesundregionen) eksporterer unge som tar høyere utdanning til større byer, og mange kommer ikke tilbake etter å ha smakt på storbylivet.

Næringsklynger

Vi har kompetansekrevede næringsklynger for maritim og marine næringer. I tillegg har vi næringsklynge «Norwegian Rooms» for møbel; 80 % av norsk stoppmøbelproduksjon skjer i regionen. Ålesund og kommunene rundt er også store på matproduksjon, blant annet mange typer fisk, pizza og spekemat mm. I tillegg er reiseliv en sterk og voksende næring i Ålesund.

Kompetansearbeidsplasser, forskning og utvikling

Ålesund er et sentralt sted for å etablere nye kompetansearbeidsplasser i regionen i tillegg til at her er utdannings- og forskningsmiljø som stimulerer utviklingen av næringslivet. NTNU i Ålesund, som er en del av Norges største utdanningsinstitusjon, bidrar positivt inn mot innovasjon og omstilling. Havbruk vil ha et særlig potensiale i årene som kommer. Den aktiviteten som skjer på Norsk Maritimt Kompetansesenter (NMK) og den nye innovasjonsarenaen som ble åpnet i 2017, er også en klar styrke for Ålesundregionen fremover.

Største handelshovedstaden mellom Bergen og Trondheim

Utbyggingen av Moa som ble påbegynt i 2017 og vil stå ferdig i november 2018. Utbyggingen vil gi kommunen et av de største kjøpesentrene i Norge. Ålesund blir den klart største handelshovedstaden mellom Bergen og Trondheim med store muligheter for nye arbeidsplasser. Dette er arbeidsplasser som ikke bare er kompetansekrevede, noe som vil forsterke Ålesund som motor i regionen, slik den er i dag og slik den ser ut til å vokse. NAV mener det vil bli enda større pendling inn til Ålesund fra nabokommunene, i tillegg til vanlig vekst i folketallet. NAV ser for seg at mange arbeidsplasser i tradisjonell industri og for ufaglærte, med lite krav til kompetanse, faller bort i Ålesund og randkommunene. Disse kan erstattes med jobber i byen og i Moaområdet.

Ut fra dette vil det være en svært viktig oppgave fremover å motivere ungdom til å fullføre videregående skole. NAV har tatt denne oppgaven på alvor og har to medarbeidere i et prosjekt på Borgund videregående skole. Resultatene er så gode at prosjektet trolig blir videreført i flere kommuner fremover.

3. Samarbeid i regionen

Målsettinger

- 3.01. Ålesund har avklart sin plass i en fremtidig kommunestruktur.
- 3.02. Ålesund tar lederskap i samarbeid for å skape utvikling i regionen. Raushet og inkludering skal prege samarbeidet.

Region Ålesund

Region Ålesund er et samarbeidsprosjekt mellom kommunene Giske, Sandøy, Sula, Skodje, Haram, Ørskog og Ålesund.

Målet med prosjektet er å få til et bedre samarbeid mellom kommunene, næringslivet, forsknings- og utdanningsinstitusjoner, frivillig sektor og andre for å skape en region der folk ønsker å bo. Prosjektet har følgende fire satsingsområder: samferdsel, byutvikling, omdømme og samspill.

I 2017 har det vært jobbet med å styrke det regionale kollektivtilbudet, og arbeidet har gitt resultat blant annet i form av hyppigere rutetilbud mellom Moa og Ålesund sentrum og mellom Ålesund sentrum og Giske kommune. Videre er det igangsatt et arbeid for å få på plass en regional klima, areal- og transportplan for Ålesundregionen.

Selskapet The North West AS ble etablert med kommunene og fylkeskommunen som eiere. The North West skal arrangere en årlig konferansefestival for å bidra til vekst og utvikling i Ålesundregionen. Det ble også igangsatt prosesser for å styrke samspillet mellom næringslivet og kommunene blant annet gjennom å se på modeller for et regionalt næringsutviklingselskap og et selskap for utvikling av Ålesund lufthavn, Vigra.

Rekrutteringsmessen Sjekk inn ble arrangert for andre gang i 2017. Arrangementet har som mål å knytte arbeids- og næringsliv til potensielle arbeidstakere slik at vi både på kort og lang sikt sikrer at regionen har den kompetansen og arbeidskraften vi trenger. Responsen fra både utstillere og besøkene var meget god og konseptet vil etter all sannsynlighet bli videreført.

Kommunereformen

Arbeidet med å danne nye Ålesund gikk i 2017 inn i en ny fase. Det ble midlertidig ansatt en prosjektkoordinator som skulle styre arbeidet med å bygge den nye organisasjonen frem til prosjektleder og rådmann for den nye kommunen ble ansatt. Prosjektorganisasjonen ansatte også en prosjektmedarbeider for politisk organisering, lokaldemokratiutvikling og innbyggerinvolvering i ei tidsbegrensa stilling.

Våren 2017 hadde styringsgruppa sitt siste møte. Styringsgruppa var forløperen til fellesnemnda og besto av fem valgte politiske representanter fra hver kommune. Tillitsvalgte og hovedverneombud var også representert. Medlemmene i styringsgruppa hadde fullmakt til å møte på vegne av sin kommune.

Formålet var å organisere og lede en god prosjektprosess, og legge til rette for utgreiingsarbeid som skal danne vedtaksgrunnlag for fellesnemnda.

I april ble nyealesund.no etablert som felles nyhetsplattform for arbeidet som skjer med å bygge den nye kommunen.

8. juni gjorde Stortinget formelt vedtak om oppretting av nye Ålesund kommune, og stemte for at Haram kommune skulle inn i den nye kommunen sammen med Sandøy, Skodje, Ørskog og Ålesund.
9. juni signerte alle fem kommunene den endelige intensjonsavtalen.

På bakgrunn av vedtaket inviterte Fylkesmannen i Møre og Romsdal til felles kommunestyremøte 21. juni. Et møte som var nødvendig fordi Haram var imot sammenslåinga. På møtet vedtok hvert kommunestyre sakene som var oppe til behandling: At navnet på den nye kommunen blir Ålesund, tallet på kommunestyrerepresentanter blir 77, at fellesnemnda skal settes sammen av fem representanter fra hver kommune, valg av revisor og andre aktuelle fellesorgan.

24. august hadde fellesnemnda for nye Ålesund sitt første møte. Fellesnemnda har det formelle ansvaret med å forberede den nye kommunen i samsvar med føringene i [intensjonsavtalen](#). Nemnda disponerer blant annet engangsstønad fra staten i samband med reformen.
25. oktober ble rådmann i Ålesund, Astrid Eidsvik, ansatt som prosjektleder og rådmann i nye Ålesund med tiltredelse 1. januar 2018.
26. desember fastsatte Kommunal- og moderniseringsdepartementet formelt navnet på den nye kommune, tallet på medlemmer i kommunestyret, at sammenslåinga skal skje 1. januar 2020 og enkelte andre regler, i ei forskrift.

Den nye kommunen får vel 65 000 innbyggere og blir den 13. største kommunen i Norge.

eKommune Sunnmøre

eKommune Sunnmøre er et IKT-samarbeid mellom Giske, Haram, Norddal, Sandøy, Skodje, Sula, Ørskog og Ålesund. Målet er å samordne IKT-løsninger og ha felles brukerstøtte og systemdrift. eKommune Sunnmøre har interkommunalt styre, og et strategi- og bestillerledd med to årsverk. Ålesund er leverandør og vertskommune for drift av IKT-tjenestene. (VH-IT).

Aktiviteter og mål ved inngangen for 2017 var å bistå kommunene i koordinering av digitaliseringsarbeidet, innføring av felles identitetshåndteringssystem, SvarUt (Elektronisk postutsending), ny kommunikasjonsstrategi, revisjon av TLA (TjenesteLeveringsAvtale for IKT-tjenester), samt starte testing/innføring av nytt samhandlingsverktøy (Office365) for administrativt ansatte. Skolene har hatt dette i bruk en tid allerede.

Digitaliseringsarbeidet er starta opp i mange av kommunene, men det er veldig forskjellig hvilken praktisk tilnærming den enkelte kommune har til strategien. Alle kommunene har i løpet av 2017 tatt i bruk SvarUt. Innføring av identitetshåndteringssystem ble veldig forsinket, men Feide (Felles Elektronisk Identitet) er gjennomført for alle kommunene/skolene.

Høsten 2017 vedtok styret i eKommune Sunnmøre å avvikle Strategi- og bestillerleddet for å kunne bruke disse ressursene inn mot nye Ålesund kommune. Dette gjorde at allerede starta prosjekter som ny

kommunikasjonsstrategi, ny TLA og engasjementet inn mot gjennomføring av digitaliseringsstrategiene i kommunene, måtte legges på is.

eKommune Sunnmøre hadde i 2017 et totalbudsjett på ca. 2.147.625 kroner. Drøyt 200.000 kroner ble avsatt til driftsfond.

IT-avdelingen i Ålesund kommune har totalt 29 faste medarbeidere, tre-fire lærlinger og noen praktikanter. I 2017 hadde tjenesteleveransen et budsjett på litt over 30 millioner kroner fordelt på kommunene og et mindreforbruk på ca. 1 million kroner.

ÅRIM

Ålesundregionens interkommunale miljøsekskap, ÅRIM, har ansvaret for innsamling og gjenvinning av avfall og slam. Selskapet har også ansvaret for ni bemannede miljøstasjoner i eierkommunene (Giske, Haram, Norddal, Sandøy, Skodje, Stordal Stranda, Sula, Sykkylven, Vestnes, Ørskog og Ålesund). I Ålesund er dette Bingsa avfallsstasjon. ÅRIM har årlige innsamlinger av miljøfarlig avfall i nærområdene til innbyggerne og driver holdningsskapende arbeid for å øke kunnskap om miljø, gjenvinning og avfallshåndtering.

I april 2017 vedtok ÅRIM strategi for framtidig avfallshåndtering i regionen. Strategien handlet i store trekk om å få mer avfall til materialgjenvinning i samsvar med lokale, nasjonale og EU sine mål. I september 2017 gikk Reno Norden, selskapet som hentet avfall for ÅRIM, konkurs. ÅRIM håndterte konkursen uten driftsstans og overtok både personell og biler for å hente avfallet i egen regi.

Innkjøps samarbeidet på Sunnmøre

Innkjøps samarbeidet består av Ålesund kommune og 18 kommuner geografisk plassert rundt Ålesund (Giske, Haram, Hareid, Herøy, Norddal, Sande, Sandøy, Skodje, Stordal, Stranda, Sula, Sykkylven, Ulstein, Vanylven, Vestnes, Volda, Ørskog, Ørsta og Ålesund). Samlet har kommunene et befolkningsgrunnlag på ca. 150 000 innbyggere.

Målet med innkjøps samarbeidet er å effektivisere anskaffelsesprosessene og å gjennomføre anskaffelser i henhold til gjeldende regelverk. Felles anskaffelser bidrar også til at innkjøpsvolumet blir attraktivt for flere leverandører.

Ålesund kommune skal også tilby kompetanseheving innen offentlige anskaffelser i form av kurs og seminarer til kommunene, og tilrettelegge og oppdatere kataloger for bruk i kommunenes elektroniske innkjøpsverktøy Visma eHandel.

Innkjøps samarbeidet inklusive Ålesund kommune gjennomførte i 2017 anskaffelser til en verdi av om lag 500 millioner kroner fordelt på i overkant av 60 anskaffelser. I hovedsak deltar samarbeidskommunene på rammeavtaler mens det i Ålesund kommune også gjennomføres enkeltanskaffelser.

Ålesund interkommunale legevakt og øyeblikkelig hjelp

Ålesund Interkommunale Legevakt er et samarbeid mellom kommunene Ålesund, Skodje, Haram, Sula, Stranda, Stordal, Norddal, Ørskog, Giske og Vestnes. Noen kommuner er med på samarbeid når det gjelder kveld/helg/høytider (Ålesund, Sula, Haram og Skodje), andre er i tillegg/kun med på samarbeid på natt (Ålesund, Giske Sula, Haram, Skodje, Ørskog, Vestnes, Stordal, Norddal og Stranda). I tillegg er det et interkommunalt samarbeid om legevarslingsentral/nødnett (elleve kommuner).

På dagtid er legevakten for innbyggere i Ålesund kommune, og er for de som har behov for øyeblikkelig hjelp og som ikke har fastlege i Ålesund.

Den interkommunale legevakten har i 2017 ca. 60 leger i turnus, samt elleve turnusleger.

Legevakten flyttet i mars 2017 til nye lokaler i Ålesund lokalmedisinske senter, og er samlokalisert med interkommunal avdeling for øyeblikkelig hjelp plasser (ØHD) og overgrepsmottaket. Avdeling for ØHD-plasser ble åpnet i april 2017, og er for personer som trenger utredning eller behandling uten at tilstanden er kritisk eller livstruende. Antall senger ble gradvis utvidet, ved års slutt var alle tolv senger i bruk og det var tilnærmet fullt belegg. Det er åtte kommuner som er med i samarbeidet om ØHD.

Det har i 2017 vært arbeidet med å redusere ventetiden på legevakta og med å tilpasse bemanningen ut ifra behov ved høytider.

Overgrepsmottaket

Overgrepsmottaket er et tilbud for personer som har blitt utsatt for seksuelle overgrep/seksualisert vold eller vold i nære relasjoner. Overgrepsmottaket flyttet i 2017 inn i nye lokaler i Ålesund lokalmedisinske senter, og er samlokalisert med legevakta.

Det er Helseforetaket som har ansvar for tjenester knyttet til overgrep og seksualisert vold, det er imidlertid Ålesund kommune som utfører tjenesten etter samarbeidsavtale med Helseforetaket.

Det er kommunene som har ansvar for tjenester knyttet til vold i nære relasjoner, og det er inngått interkommunal avtale med alle kommunene på Sunnmøre om at overgrepsmottaket skal ha ansvar for å utføre denne tjenesten.

Overgrepsmottaket har i 2017 rapportert 40 saker der personer har blitt utsatt for seksuelle overgrep/seksualisert vold og 20 saker med vold i nære relasjoner. De aller fleste saker gjelder kvinner, men det rapporteres også noe få saker der menn blir utsatt for overgrep/vold.

Antall rapporterte saker de siste årene har vært på tilsvarende nivå som i 2017.

Nordre Sunnmøre kemnerkontor

Kemnerens plikter følger av lov om betaling og innkreving av skatt (skattebetalingsloven). Kemneren utfører innkrevingsoppgaver etter reglene i skattebetalingsloven for alle skattekreditorene (fellesinnkrevingen), inkludert regnskapsføring. I tillegg har skatteoppkrever kontrollfunksjon overfor arbeidsgiver i forbindelse med forskuddsordningen og arbeidsgiveravgift.

Det faglige ansvaret for skatteoppkreverfunksjonen ligger i staten, mens det administrative ansvaret for gjennomføringen tilligger den enkelte kommune. Det er etablert felles skatteoppkrever for kommunene Giske, Haram, Norddal, Sandøy, Skodje, Stordal, Sykkylven, Ørskog og Ålesund. I tillegg er det etablert interkommunalt samarbeid for arbeidsgiverkontrollen for 17 kommuner. Ålesund kommune er vertskommune.

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Møre og Romsdal

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er en nasjonal satsing og er organisert fra Helsedirektoratet. Det er fra januar 2017 ett USHT i hvert fylke. Ålesund kommune har vært vertskommune siden 2009. USHT i Møre og Romsdal har inngått avtale med Kristiansund kommune om å være satellitt. I 2018 vil det også inngås en lignende avtale med Molde kommune og det er sendt en forespørsel også til kommunene på søre Sunnmøre. Hensikten er å få økt lokal tilknytning i hele fylket med Ålesund kommune som ledelse og koordinator av ulike tiltak og aktiviteter. USHT har også en person i delt stilling med NTNU Ålesund.

Hovedmålet for USHT er å skape utvikling gjennom kunnskap. USHT's aktivitet krever stor grad av nettverkssamarbeid med ulike aktører fra kommuner, helseforetak, fylkesmannen, fylkeskommunen, academia, med høyskoler og Universitet, og næringsliv. ALV Møre og Romsdal og Helseinnovasjonssenteret i Kristiansund er nære samarbeidspartnere.

Hovedaktiviteten i 2017 har vært planlegging og gjennomføring av kompetanseheving innen tjenesteinnovasjon, velferdsteknologi, pasientsikkerhet og bidra til implementering av palliativ plan og pasientforløpet for den multisyke pasient. Helsedirektoratet har evaluert aktivitet og måloppnåelse i 2017 som god.

Lenke til nasjonal side: <http://www.utviklingscenter.no/>

Arena for Læring om Velferdsteknologi (ALV-Møre og Romsdal)

ALV Møre og Romsdal er et partnerskap mellom Aukra, Haram, Skodje, Ørskog, Sandøy, Herøy, Nordal, Rauma, Sula, Stranda, Sykkylven, Ulstein, Vestnes, Volda, Ørsta, Molde, Hareid, Ålesund og NTNU. Molde og Hareid ble nye partnere i 2017.

ALV er en dynamisk nettverksorganisasjon som jobber med ulike samskappingsprosjekt innenfor innovasjon og teknologi; der academia, næringsliv, brukere og kommune jobber tett sammen. Målet er å bygge og spre kunnskap. ALV nettverket har et godt samarbeid med alle forskningsinstitusjonene i fylket og flere også nasjonalt, Fylkesmannen, ÅKP, andre næringslivsaktører, brukerorganisasjoner, NAKU og USHT Møre og Romsdal.

ALV har i 2017 blant annet vært involvert i Innovative anskaffelser, Velferdsteknologiens ABC, samarbeidspartner til de tre Nasjonale velferdsteknologi prosjektene i fylket, flere forskningsprosjekter, søknadsprosesser rundt forskning, utvikling og innovasjon Produktutvikling og tjenesteutvikling med brukerens behov som innovatør er overskriften i mye av arbeidet ALV er involvert i.

Krisesenter for Sunnmøre avdeling kvinner og barn

Krisesenter for Sunnmøre avdeling kvinner og barn ligger under virksomheten familie og barn i Ålesund kommune, men er et interkommunalt tilbud for til sammen 18 kommuner. Det gir et befolkningsgrunnlag på om lag 150 000 innbyggere. Krisesenteret er heldøgnsbemannet hele året.

Krisesentertilbudet skal være et gratis lavterskeltilbud med fokus på sikkerhet, koordinering av andre tjenester og et midlertidig botilbud. Krisesenteret flyttet inn i nye lokaler i 2017.

Henvendelsene er både førstegangskontakt og henvendelser fra tidligere brukere ved nye krisesituasjoner/voldshendelser.

49 kvinner var beboere ved senteret i 2017. I tillegg var det 47 barn som bodde ved senteret over kortere eller lengre tid. Til sammen utgjorde dette i underkant av 1971 overnatningsdøgn. 171 hadde dagbrukersamtaler ved senteret. Da er de ikke beboere, men mottar ulike former for tjenester.

Ser vi på tallene er det noe nedgang fra 2016 til 2017. Flytting av senteret medførte ingen avbrudd i tilbudet og ut fra historikk ser det ut som 2016 var et år med særlig stort belegg. En må helt tilbake til 2011 for å finne tilsvarende belegg som det var i 2016.

Krisesenter for Sunnmøre avdeling menn og barn

Krisesenteret for Sunnmøre avdeling menn og er et interkommunalt samarbeid mellom Ålesund, Sula, Giske, Norddal, Stranda, Hareid, Herøy, Sykkylven, Sande, Haram, Skodje, Ørskog, Stordal, Ørsta, Vanylven, Volda, Ulstein og Sandøy. Ålesund kommune er vertskommune for krisesenteret som er organisert i virksomhet psykisk helse og rustiltak. Tilbudet ble startet opp i mars 2010 etter at den nye krisesenterloven trådte i kraft.

Krisesenteret er samlokalisert i samme bygg som Aarsæthervegen rehabiliteringsboliger for rus, der Krisesentertilbudet for menn er avgrenset i en egen del av bygget, og består av to boenheter på ca. 23 kvm. I tilsyn fra Fylkesmannen 30.11.17 fremkom det at tilbudet ikke oppfyller krisesenterlovens krav i forhold til individuelt tilpasset areal for leke- og aktivitetsrom, rom for å ta imot venner og trygge uteareal for barn. I påvente av et tredje byggetrinn ved krisesenter for kvinner og barn vil kommunen finne alternative løsninger der familier/barn oppsøker tilbudet.

Det er etablert et godt nettverk av samarbeidspartnere, deriblant politi, familievoldskoordinator, SARA-koordinator, Nav, helsestasjon, barnevern, skoler, barnehager, tolketjenester og frivillige organisasjoner.

Krisesenteret er et åpent tilbud, og man kan dermed ikke forutsi hvor mange som vil benytte tilbudet. I 2017 har man i forhold til foregående år sett en markert nedgang av menn og barn som har oppsøkt tilbudet.

ACT - teamet Sunnmøre

ACT-teamet er et samarbeid mellom Helse Møre og Romsdal og Giske, Haram, Stordal, Sula og Ålesund.

Teamet er tverrfaglig sammensatt og utreder og driver aktivt oppsøkende og langsiktig behandling, gir praktisk støtte og hjelp og koordinerer psykososialt arbeid.

Teamets målgruppe er personer med langvarig og alvorlig psykoselidelse og tilleggsproblematikk som én eller flere av flere av følgende: hyppige innleggelse, rus, dårlig samarbeid om foreskrevet behandling, tradisjonell behandling som ikke gir tilfredsstillende resultat, liten involvering og dårlige relasjoner til omsorgssystemet og andre, store negative konsekvenser ved tilbakefall, etnisk minoritet og svak kognitiv fungering.

36 personer har hatt oppfølging fra teamet i 2017 og 30 av disse er tilhørende i Ålesund. Totalt har 71 personer vært utredet av teamet.

SIS – Sunnmøre interkommunale samfunnsmedisin

Haram kommune kjøper tjenester fra Ålesund når det gjelder miljørettet helsevern og samfunnsmedisin.

Se kapittel om samfunnssikkerhet, teknisk infrastruktur og miljø for mer informasjon om gjennomførte tilsyn.

Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS

Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS (IKAMR) er eid av Møre og Romsdal fylkeskommune og alle kommunene i fylket. Arkivet er lokalisert i Ålesund. Selskapet arbeider for at arkivmateriale fra eierne eller materiale som disse tar ansvar for, blir tatt vare på og gjort tilgjengelig i samsvar med arkivloven. Selskapet arbeider med å utvikle effektive og rasjonelle arkivtjenester hos eierne, og tilbyr også digitaliseringstjenester.

Ålesund kommune har deponert 400 hyllemeter personregisterarkiv og disponerer i tillegg 650 hyllemeter eldre arkiv.

Ålesund kulturskole

Ålesund kulturskole har hatt stillingssamarbeid med kulturskolene i Giske, Norddal, Sula og Sunndal. Kulturskolen har også avtale med Møre og Romsdal fylkeskommune om salg av undervisningstjenester til instrumentalopplæringen på musikk, dans og drama-linjen ved Fagerlia videregående skole. I tillegg er Ålesund vertskommune for to utøvende musikere (møremusikere).

4. Samfunnssikkerhet, teknisk infrastruktur og miljø

Målsettinger

- 4.01. Ålesund kommune har god oversikt over risiko og sårbarhet, og har god beredskap
- 4.02. Redusere andelen av befolkningen som opplever luftforurensning
- 4.03. Ressursene i avfallet skal utnyttes best mulig i tråd med nasjonale og lokale miljømål
- 4.04. Robust og sikker vannforsyning og trygge avløpsløsninger
- 4.05. Sikre og stabile IKT-løsninger for å imøtekomme fremtidens behov
- 4.06. Være en ledende ENØK-by med miljø- og klimavennlig drift og forvaltning

Mål

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
4.01. Ålesund kommune har god oversikt over risiko og sårbarhet, og har god beredskap	Det skal utarbeides beredskapsplaner som oppdateres årlig	Andel kommunale virksomheter som har gjennomført og oppdatert ROS-analyse		54,7 %	100,0 %
4.02. Redusere andelen av befolkningen som opplever luftforurensning	Gjennomføre tiltak for å redusere luftforurensningen	Antall dager med forurensning over nasjonale mål (PM10)	4	2	0
4.03. Ressursene i avfallet skal utnyttes best mulig i tråd med nasjonale og lokale miljømål	Mengde avfall skal minimeres	Husholdningsavfall per årsinnbygger (kommune)	413	396	405
	Øke andelen av avfallet som blir utsortert til materialgjenvinning	Andel husholdningsavfall sendt til energiutnyttelse	53,0 %	52,0 %	65,0 %
		Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	28,0 %	28,0 %	28,0 %
		Andel næringsavfall levert til Næringsdrift avfall som blir utsortert til materialgjenvinning og biologisk behandling		38,0 %	40,0 %
4.04. Robust og sikker vannforsyning og trygge avløpsløsninger	Innbyggerne sikres tilgang på rent drikkevann	Andel av vannprøver som tilfredsstiller krav til kvalitet	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Redusere lekkasjeandelen på vannledningsnettet	Andel av total vannleveranse til lekkasje	37,0 %	42,0 %	37,0 %
	Renseanlegg skal oppgraderes for å oppfylle gjeldende rensekrav	Andel renseanlegg som oppfyller rensekrav	67,0 %	72,0 %	67,0 %
	Takten på rørfornyning i både vann- og avløpsnettet skal være minst på anbefalt nasjonalt nivå	Andel fornyet avløpsnett siste år	0,7 %	0,8 %	1,0 %
	Andel fornyet vannledningsnett siste år	1,1 %	0,6 %	1,2 %	
4.05. Sikre og stabile IKT-løsninger for å imøtekomme fremtidens behov	Alle kommunale omsorgsbygg og boliger for personer med tilretteleggingsbehov skal ha oppgradert trådløst nett	Andel boenheter med trådløst nett i hovedoppholdsrom	29,0 %	42,8 %	40,0 %
4.06. Være en ledende	Samlet energiforbruk i	Samlet energibruk i	164	149	163

Årsmelding 2017

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
ENØK-by med miljø- og klimavennlig drift og forvaltning	Ålesund kommune skal ikke øke utover dagens nivå	kommunal eiendomsforv., egne bygg, per m2, konsern			

Risiko og beredskap

Det er et kommunalt ansvar å innarbeide sikkerhets- og beredskapsarbeid i samfunnsplanleggingen.

I 2017 ble en overordnet ROS-analyse ferdigstilt og politisk behandlet. Den helhetlige analysen gjelder både private og offentlige aktører og gir et så komplett risikobilde som mulig innenfor kommunens geografiske område. Denne avdekker kommunens risiko og sårbarhet, og gjør det mulig å prioritere hvilke tiltak som må iverksettes for å forebygge uønskede hendelser og skadeomfanget av hendelsene.

I 2017 ble det gjennomført følgende øvelser og opplæring:

- Fagdag for psykososialt kriseteam og ressurspersoner i kommunen ble gjennomført i september.
- Fagdag for psykososialt kriseteam, ressurspersoner rekruttert fra kommunen, frivillige fra Ålesunds Sanitetsforening og Røde Kors, kriseledelsen, beredskapsrådet og HR-avd. i lokale rederi ble gjennomført i oktober.
- Den årlige «Øvelse fåriskål» i regi av Fylkesmannen ble gjennomført 23. oktober.
- Generelle innføringskurs i krisestøtteverktøyet dsb-cim, og spesielle bruk av ros-modulen er gjennomført i løpet av året.

Beredskapsrådet ble opprett i juni 2017 og har avholdt ett møte i 2017.

Psykososialt kriseteam

Det psykososiale kriseteamet (KT) inngår som en del av Ålesund kommunes beredskap. Det kan stilles til disposisjon for, og samarbeider ofte med politi, AMK (akuttmedisinsk kommunikasjonsentral), legevakta og kirken.

KT kan tre i funksjon ved alvorlige ulykker og ekstraordinære kriser. I tjenesten inngår fagpersonell fra helse- og sosialtjenesten, skole, politi og kirke. Teamet har som målsetting å gi raskest mulig hjelp når det blir utkalt.

I 2017 var teamet involvert i 13 saker. Det har dessverre også vært flere selvmord i kommunen. På landsbasis er det en negativ utvikling av personer som tar sitt eget liv. I 2016 var antallet 614 personer på landsbasis, noe som er det høyeste på 25 år. Dette er en svært bekymringsfull utvikling, og for de som kommer inn i sakene når dette har skjedd, er det en utfordrende og vanskelig jobb å være hjelper.

Sakene kriseteamet er inne i er ofte kompliserte, berører mange og krever mye oppfølging fra KT. De deltar på syninger, minnestunder, begravelser, hjemmebesøk med mer.

KT vil i 2018 fortsatt ha fokus på selvmordsforebygging, noe som også er formalisert i veileder fra Helsedirektoratet om forebygging av selvskading og selvmord (høsten 2017), og kommunenes ansvar for kartlegging av dette.

Vann og avløp

Drikkevannskvaliteten i Ålesund kommune er god. 100 % av drikkevannsprøvene tilfredsstillende kravet til kvalitet. De fleste innbyggerne får drikkevannet fra den kommunale vannforsyninga, med Brusdalsvatnet som kilde. Ellingsøya har privat vannforsyning, men er avhengig av å få store deler av sitt drikkevann fra Ålesund vannverk via sjøledning mellom Bingsa og Årseth. Ålesund kommune leverer også drikkevann til Sula kommune og noe til Giske kommune.

I 2017 var lekkasjeandelen på vannledningsnett 42 %. Dette er en økning fra 37 % i 2015 og 2016. Dette kan blant annet forklares med gamle vannledninger. Utskiftingstakten i 2017 er lav, bare 0,6 %. Dette er under nasjonalt anbefalt fornyingstakt på 1,2 % per år.

En utfordring for drikkevannskvaliteten i fremtiden er at E39 går langs vannkilden, noe som medfører fare for akutt forurensning av kilden. Det er innført hensynssoner for å sikre Brusdalsvatnet mot forurensningsfare. På lang sikt er det et mål at E39 legges utenom nedslagsfeltet til drikkevannskilden.

I 2017 har det vært arbeidet med plassering av felles avløpsrenseanlegg mellom Ålesund og Sula kommune. Lokaliteten er fortsatt ikke avklart.

Ålesund kommune skal være godt rustet for å håndtere klimaendringene og har gode løsninger for håndtering av økte nedbørsmengder og havnivåstigning. De fleste i Ålesund har tilfredsstillende avløpsløsninger gjennom felles avløpsanlegg eller separate anlegg, i kommunal eller privat regi. Ålesund kommune har noen mindre avløpsanlegg som er utdaterte. Ved utgangen av 2017 oppfylte 72 % av renseanleggene renskravet.

Kommunens avløpsnett består delvis av fellessystemer for overvann og spillvann. Ved høy vannføring slipper fellessystemene avløp urensset ut i fjorden. Spillvannssystemet har også høy alder, og utskiftingstakten i 2017 var på 0,8 %. Nasjonalt anbefalt fornyingstakt er 1 %.

Avfallshåndtering

Andelen husholdningsavfall per innbygger har gått ned med ca. 4 % fra 2016. Andelen husholdningsavfall levert til materialgjenvinning og biologisk behandling er uendret fra i fjor på 28 %. Andelen av husholdningsavfall som går til energiutnyttelse er på 52 %. I april 2017 ble det innført et tilbud om innlevering av ting til gjenbruk på miljøstasjonen på Bingsa.

Kommunene er pliktige til å tilby tilfredsstillende løsninger for renovasjon til alle husholdninger. I september 2017 ble det innført tvungen hytterrenovasjon i Ålesund i tråd med nasjonale føringer. Avfall fra hytter/fritidsboliger blir regnet som husholdningsavfall. I Ålesund kommune er Emblemsfjellet og øyer og holmer uten vegforbindelse unntatt fra kravet.

38 % av næringsavfallet ble levert til materialgjenvinning og biologisk behandling i 2017. Tidlig i 2017 startet gjenvinning av hardplast. Dette er næringsavfall som tidligere gikk direkte til deponi. Ved Bingsa

har kommunen lagret en del hardplast som ikke er blitt solgt som følge av at Kina sluttet å importere fra Europa. Hardplasten som er utsortert, men ikke solgt, er ikke med i gjenvinningsgraden.

Brukte metaller representerer den største delen av materialgjenvinning fra næringsavfall levert ved Bingsa. Det ble utsortert i overkant av 1 000 tonn metaller i 2017 utenom metallsorteringsanlegget. Det nye metallsorteringsanlegget har gjort kommunen i stand til å gjenvinne mer næringsavfall enn tidligere. I 2017 ble det gjenvunnet i overkant av 840 tonn ikke-magnetiske og 2 000 tonn stål metaller fra metallsorteringsanlegget. Anlegget behandlet i overkant av 30 000 tonn aske. Samlet har man tatt ut ca. 9,5 % jern og metaller fra asken kjørt gjennom dette anlegget.

Klima og miljø

Av miljøhensyn er det satt et mål om at havbunnen i Aspevågen skal ryddes opp. I 2017 har Ålesund kommune fått utført en sjøbunnskartlegging i Aspevågen for å avdekke mengden fjell og mektigheten til sedimentene. Oppryddingsprosjektet har fått navnet «Renere fjord Ålesund» og det er etablert en egen nettside for prosjektet: www.renerefjord.no. Ålesund kommune samarbeider med Kystverket for å prøve å få til et fellesprosjekt sammen med deres planlagte farledsutdyping i Aspevågen.

Det er et mål å redusere andelen av befolkningen som opplever støy og luftforurensning. Den siste kartleggingen av helsetilstanden i Ålesund viser at en relativt høy andel av befolkningen opplever støy over anbefalte grenseverdier. I 2017 hadde Ålesund kommune kun to dager med døgnmiddelkonsentrasjon av svevestøv (PM10) over 50 mikrogram/m³, som var 5 dager under det nasjonale målet på 7 dager/år. I 2016 hadde kommunen 9 dager med døgnmiddelkonsentrasjon av svevestøv (PM10) over 50 mikrogram/m³.

Miljørettet helsevern

I 2017 er det gjennomført 41 tilsyn. Disse omfatter to hudpleiesalonger, sju hulltaking- og tatoveringsvirksomheter, ni frisører, åtte skoler, seks barnehager, ett aktivitetssenter, en campingplass, ett kjøletårn og seks solarievirksomheter. En stor del av tilsynene er avsluttet innen kalenderåret, men flere tilsyn avdekket avvik som krever videre oppfølging.

Solarietilsynene var en del av en landsomfattende kampanje styrt av Statens strålevern på bakgrunn av skjerpet regelverk. Under kampanjen ble det avdekket til sammen 19 avvik ved fem av de seks solstudioene.

Totalt var det planlagt 50 tilsyn i 2017. På grunn av andre tidkrevende oppgaver og sykdom ved tilsynsstedene, måtte ni av tilsynene utsettes til 2018.

Det ble i november gjennomført en spørreundersøkelse ved alle barnehager for å få bedre oversikt over hvordan virksomhetene ivaretar barnas sikkerhet. Fem av 45 barnehager svarte, og en sluttrapport skal sendes ut til alle barnehager i løpet av januar 2018.

I starten av badesesongen ble det tatt badevannsprøver ved ni badeplasser. Fire av disse skulle følges opp med jevnlig prøver gjennom sesongen. De fem andre prøvestedene skulle byttes med andre badeplasser for å få en grov oversikt over tilstanden i kommunen. På grunn av dårlige

prøvetakingsforhold gjennom sommeren var det ikke mulig å følge planen, og det ble det ikke tatt flere prøver.

I løpet av høsten ble det arbeidet med å få på plass en avtale med privat firma for å gi innbyggerne gunstige vilkår for måling av radon. Hensikten er at den enkelte boligeier skal få kunnskap om egen situasjon, og at kommunen skal få bedre faktagrunnlag for å ivareta folkehelsen. Avtale vil bli inngått for 2018.

Det er gitt 77 uttalelser fra kommuneoverlegen innen miljørettet helsevern. Av disse gjelder 32 reguleringsaker, 34 tillatelser etter forurensningsloven, hvorav 27 utslippstillatelser for kloakk, fire støvsaker og sju saker som omfatter andre forhold.

IKT

Ålesund kommune arbeider for å levere et oppdatert trådløst datanett i skoler, idrettshaller, omsorgsbygg og ellers der det er behov for det, slik at ansatte, elever, beboere, pårørende og besøkende kan bruke dette fritt og uten kapasitetsproblemer. Ved utgangen av 2017 var andelen boenheter med trådløst internett i hovedoppholdsrom 42,8 %. Dette er en økning på mellom 10 og 15 % det siste året.

Ålesund kommune leverer rådgivings-, datanett- og driftstjenester til åtte kommuner gjennom det interkommunale samarbeidet eKommune Sunnmøre. Fra og med skoleåret 2017/18 har elever og lærere i de åtte kommunene tatt i bruk Office365 i stort omfang og det er blitt tilrettelagt Office365-portal for skolene som på sikt kan erstatte andre pedagogiske læringsplattformer.

Politirådet

Politirådet består av kommunene Ålesund, Sula, Giske og Sunnmøre politidistrikt (driftsenhet Nordre Sunnmøre). I Politirådet sitter ordførere og rådmenn fra disse kommunene, politistasjonssjefen ved Ålesund politistasjon, og politikontakt i Giske og Sula. SLT-koordinator i Ålesund sitter også i Politirådet.

Politikontaktene og SLT-koordinator har som særskilt oppgave å sørge for at anbefalinger i politirådet blir fulgt opp av kommunene og i politiet.

Politirådet er politiets og kommunens formaliserte samarbeidsforum for det lokale kriminalitetsforebyggende arbeidet. Gjennom utveksling av kunnskap og erfaringer mellom politi og kommune, skal politirådet bidra til involvering og ansvarliggjøring av lokale myndigheter, næringsliv og frivillig sektor i det kriminalitetsforebyggende arbeidet og innen beredskap og samfunnsikkerhet.

Politirådet hadde i 2017 følgende lokale mål og satsingsområder:

- Oppfølging av veileder vedrørende forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- Forebyggende rusarbeid.
- Forebygge mobbing.
- Forebyggende arbeid/utvikle strategier vedrørende overgrep og vold i nære relasjoner.
- Forebyggende arbeid/utvikle strategier vedrørende ungdomsmiljø i Ålesund (ungdommer fra hele fylket møtes i Ålesund).

- Det var fire møter i Politirådet i 2017 der lokale mål og satsingsområder var tema.

SLT-koordinator

SLT står for samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak. Effektiv og målrettet samhandling mellom politi, kommune og andre for å gi barn og unge riktig hjelp til riktig tid. Målet er å hindre dobbeltarbeid og forebygge at noen blir utsatt for eller utfører kriminalitet. Hovedfokus er ungdom opp til ca. 23 år.

Innsatsområder i 2017 har vært:

- Bygge SLT-systemet på ulike nivå og med ulike profesjoner: Tverrfaglige ansvarsgrupper i kompliserte saker, tverrfaglige ressursoversikter, verktøykasser, og kompetanseheving
- Forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme
- MOT
- Ungdomsmiljøet: Det ble gjennomført årlig SLT- tverrfaglig ungdomsforum. SLT formidler aktuell informasjon mellom ulike fora om ungdom og forebygging. Utarbeidelse av behov for et Tverrfaglig og interkommunalt feltkontor på Nye Moa
- Forebygge vold og overgrep mot barn og i nære relasjoner. Det har ikke blitt gjort så mye på dette området i 2017, annet enn å synliggjøre behov for å jobbe med dette. Man håper at dette arbeidet prioriteres i 2018
- Forebyggende rusarbeid
- Nettrett
- Tidlig intervensjon: Forebygge utenforskap og marginalisering. Nettkurs skolemiljø og krenkelser
- Kunnskapsbasert arbeid: Helhetlig ROS, Ungdata. Lokale planer. Lokal kunnskap. Nasjonal kunnskap

Kriminalitet

Tall fra politiet viser en liten økning i ungdomskriminalitet i Ålesund siden 2016. 298 saker i 2016 til 326 saker i 2017. Ungdata utført på ungdomsskolene og 1. klasse i videregående skole(vg1) i Ålesund våren 2017 viser en dobling i personer som har utført seks eller flere regelbrudd siden 2013. Ålesund ligger rett over landsgjennomsnittet når det gjelder regelbrudd. Det er betydelig flere gutter enn jenter som utfører regelbrudd.

Politiets tall viser at antall narkotikasaker har gått ned. Det er grunn til å tro at nedgangen skyldes nedgang i politiets innsats på saksfeltet. Ungdatatall viser at tallet på ungdommer som i løpet av siste året har ruset seg på narkotika har holdt seg stabilt fra 2013 til 2017.

Det er en liten nedgang i antall personer anmeldt for vold. Ungdata viser en økning i antall ungdommer som har blitt utsatt for vold og trusler om vold. Det er 5 % på vg1 og 8 % på ungdomsskolene som svarer at de har blitt utsatt for vold fra en voksen siste året, men av dem er det kun 38 % på videregående skole og 24 % av ungdomsskoleelevene som har forsøkt å si fra om dette til en voksen.

Antall anmeldte vinningsaker har hatt en liten nedgang. Dette kan ha en sammenheng med at etter overgang til den nye straffeloven blir simple bedragerier kodet i økokapittelet og ikke i vinningskapittelet. Vinningskriminalitet har flyttet seg mer fra det åpne rom til den digitale arena.

Antall straffesaker for seksuelle overgrep har hatt en økning på ca. 300 % fra 2016- 2017. Dette skyldes økt fokus fra politiet, kommune og ellers i samfunnet, samt at store saker har ført til en rekke oppklaringer i andre saker. Internett er en betydelig arena for slik kriminalitet. Ungdatatall viser at 13 % av guttene og 21 % av jentene på videregående har i løpet av det siste året blitt befølt på en seksuell måte mot sin vilje, og 9 % har blitt presset til seksuelle handlinger mot sin vilje.

Ungdata for 2017 viser at internett og sosiale media er en betydelig arena for utestengelse, krenkelser, trusler, ulovlig bildedeling med mer.

5. Barn og unge

Målsettinger

- 5.01. Alle de 17 grunnskolene i Ålesund skal være godkjente etter forskrift om miljørettet helsevern
- 5.02. Barn har rett til medvirkning i barnehagen
- 5.03. Barnehager og skoler, uansett bygningsmessig alder, har likeverdige tekniske og IKT-baserte fasiliteter og hjelpemidler
- 5.04. Foreldre fra andre kulturer skal ivaretas gjennom informasjon om norsk samfunnsforhold, ansvar og hvilke muligheter som finnes for familier og barn.
- 5.05. Godt system for hjelp som sikrer tidlig og tilstrekkelig innsats inn mot barn og unge
- 5.06. Kommunen har system og ordninger for dialog med foreldre og barn slik at deres interesser og behov ivaretas.
- 5.07. Ha full barnehagedekning
- 5.08. Kommunen har system og ordninger for dialog med foreldre og barn slik at deres interessert og behov ivaretas
- 5.09. Nå skoleeierstrategiens mål om tilpasset opplæring og et motiverende læringsmiljø
- 5.10. Øke deltakelsen i foreldreundersøkelsen i skolen til 50 %
- 5.11. Styrke og forbedre det tverrfaglige samarbeidet mellom ulike instanser som jobber inn mot eleven

Mål

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
5.02. Barn har rett til medvirkning i barnehagen	Alle barnehager skal dokumentere barns rett til medvirkning	Andel barnehager som oppgir at barns rett til medvirkning er ivaretatt		100,0 %	100,0 %
	Brukertilfredsheten i de kommunale barnehagene skal være lik eller høyere enn landsgjennomsnittet i undersøkelser gjennomført av bedrekommune.no	Brukertilfredshet i barnehagene (score fra 1-6, hvor 6 er best)	5,0	5,0	5,2
5.03. Barnehager og skoler, uansett bygningsmessig	Det opprettes en sentral IKT-pott for skolene som	Andelen elever med digitale enheter		38,0 %	35,0 %

Årsmelding 2017

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
alder, har likeverdige tekniske og IKT-baserte fasiliteter og hjelpemidler	skal ha føringer på fordelingen mellom midler fra potten og midler skolen selv må avse.				
5.04. Foreldre fra andre kulturer skal ivaretas gjennom informasjon om norsk samfunnsforhold, ansvar og hvilke muligheter som finnes for familier og barn.	Antall bosatte flyktninger skal være i samsvar med politisk vedtak.	Antall bosatte flyktninger		98	100
	Antall bosatte flyktninger som fullfører kvalifiseringsprogrammet	Antall bosatte flyktninger som fullfører kvalifiseringsprogrammet		30	30
	Det skal gjennomføres brukerundersøkelser rettet mot flyktninger som tar kvalifiseringsprogrammet ved voksenopplæringa.	Tilfredshet med opplæringen (score 1-10, hvor 10 er best)		7	7
5.06. Kommunen har system og ordninger for dialog med foreldre og barn slik at deres interesser og behov ivaretas.	Kommunen har rutiner og system for gode tjenester	Resultat for evalueringskjema (score 1-6, hvor 6 er best)		5,0	5,0
		Saksbehandlingstid for alle PP-tjenester i antall uker		6	12
		Saksbehandlingstid for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene i antall uker		6	12
	Kommunen utvikler tjenestene med utgangspunkt i barn og foreldre sine behov	Barn med tiltak fosterhjem i løpet av året	129	138	120
		Barn med tiltak institusjon per 31.12	17	19	10
		Barnevern: Undersøkelser innen 3 mnd	86,6 %	95,0 %	90,0 %
5.07. Ha full barnehagedekning	Alle barnehager skal ha full kapasitetsutnyttelse	Andel plasser i bruk i kommunale barnehager	99,6 %	101,2 %	100,0 %
5.09. Nå skoleeierstrategiens mål om tilpasset opplæring og et motiverende læringsmiljø	En dreining av ressursbruk, fra spesialundervisning til styrking av den ordinært tilpassa opplæringa, slik at andelen lærertimer brukt til spesialundervisning reduseres med 1%	Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	23,7 %	21,9 %	23,0 %
5.10. Øke deltakelsen i foreldreundersøkelsen i skolen til 50 %	Skolene gjennomføre brukerundersøkelser for foreldre hver høst.	Andel av foreldre som deltar på foreldreundersøkelsen		37,0 %	25,0 %
5.11. Styrke og forbedre det tverrfaglige samarbeidet mellom ulike instanser som jobber inn mot eleven	Igangsette og gjennomføre prosjektet "Et lag rundt eleven"	Antall tverrfaglige ressursteam på den enkelte barneskole		7	7

Tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge

Det arbeides med å få formalisert flere samarbeidsfora med ulike innsats- og oppfølgingsteam for å sikre samhandling og koordinering av tjenestene, og for å nå barn og unge sine behov. [Livsløpsgarantien](#)

Sju skoler har i 2017 etablert tverrfaglige ressursteam gjennom prosjektet «et lag rundt eleven». I forskningsprosjektet hvor fire norske kommuner deltar er Ålesund er en av de utvalgte kommunene. Sju skoler er tiltaksskoler mens de andre seks barneskolene er sammenligningsskoler og det retter seg primært mot elever på 5. til 7. trinn. Gjennom systemrettet og strukturert samhandling med lærere, skoleledere, sosialpedagogisk personale og samarbeidende instanser som helsesøstre, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), grunnskoleteamet og barnevernstjenesten, skal teamene bidra til å styrke elevenes læringsmiljø. Prosjektet gjennomføres av Høgskolen i Oslo og Akershus (HIOA) i samarbeid med Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) og er støttet av utdanningsdirektoratet.

Tilpasset opplæring i barnehage og skole

Ålesund bruker et høyt antall lærertimer til spesialundervisning, i forhold til kommuner vi kan sammenligne oss med. Det har vært jobbet med å dreie flere av de timene over til tilpasset opplæring. Målesetting for økonomiplanperioden, er å komme ned på 18 %, vi har lagt på opp i mot 25 %, og er nå ca på 21,9 %. I samarbeid med PPT, følges noen skoler ekstra opp utover i 2018.

Godt læringsmiljø for barn og unge

Alle elever har rett til et trygt og godt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

I forhold til det fysiske og psykososiale miljøet, så er i dag to av skolene i Ålesund kommune godkjent etter kravene for miljørettet helsevern. Flere av skolene er nå nært forestående for å bli godkjente, totalt 10 skoler skal være klare i løpet av 2018. Tilbakemeldingen fra ÅKE er at ting som angår det byggetekniske er i rute, men venter vi på avklaringer rundt internkontrollsystemene.

Digital satsing i skolen

Team kultur og oppvekst har gjort en jobb i samarbeid med IT, for å få oversikt over operative elevenheter pr. skole i Ålesund kommune. På bakgrunn av den listen startet arbeidet med å styrke de skolene med de mest prekære manglene. En jobber med ytterligere styrking av dette området utover i 2018. Det er også satt i gang pilotering av i-Pader på ett trinn i barneskole og ett i ungdomsskole.

Barn og unges rett til medvirkning

Alle barn skal få erfare å ha innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for å oppmuntre at barna kan få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planleggingen og vurderingen av

barnehagens virksomhet. I Ålesund kommune oppgir samtlige barnehager at barns rett til medvirkning er ivaretatt.

Deltakelsen [i foreldreundersøkelsen i skole](#) har vært for lav. Målet er å nå 50 % deltakelse innen 2021, og kommunen ligger i dag rundt målsetting for 2018. Dette er et svært positivt tall i seg selv, utfordringen er å holde dette som et stabilt tall over tid og da helst med økning.

PPT oppnådde gode resultat for [brukernes tilfredshet](#) gjennom evalueringsskjema i 2017. Resultatet viser at brukerne er godt fornøyd med saksbehandlingstid og tiltak. Virksomheten oppnådde score 5 av 6, hvor 6 er best.

Barneverntjenesten har tett kontakt med Forandringsfabrikken (tidligere barnevernsbarn) og har fulgt anbefalinger slik at praksis er endret på noen områder. Det skulle gjennomføres en brukerundersøkelse i barneverntjenesten i 2017, men grunnet komplekse oppgaver ble dette arbeidet utsatt til 2018.

Ungdata

Det er i 2017 gjennomført en Ungdata-undersøkelse for elever 8.-10. klasse og 1. trinn på videregående skole (ikke alle skoler deltok i undersøkelsen). Total svarprosent var 64 på ungdomsskole og 62 på videregående skole 1. trinn. Tilbakemeldingene på undersøkelsen er bredt presentert i ulike virksomheter, og det er gjennomført en dialogkonferanse der også ungdommene selv var representert. Tverrfaglig ressursgruppe ble etablert i forbindelse med Ungdata -undersøkelsen. Mer enn 90 % av ungdom i Ålesund sier at de trives på skolen. Psykiske plager hos jenter øker. Mange opplever skole stress knyttet til skoleprestasjoner og mobbing. Ungdommene i Ålesund sine svar sammenfaller med resten av landet. Resultat og de forslag til tiltak som er kommet frem, vil legges til grunn når tiltak skal iverksettes for å bedre ungdom sin hverdag.

Trygg og god hverdag

Nytt for 2017 er kapittel 9a i Opplæringsloven, som omhandler krenkende atferd i skole, både i relasjon elev-elev og i relasjonen elev-voksen. Det er opprettet et egen 9a-team som jobber i skolene med saker og tiltak ut i fra bestemmelsene i opplæringsloven. PPT har faste møter med barnehagene der man diskuterer tiltak som kan iverksettes før barnehagene melder behov om spesialpedagogisk hjelp. PPT har arbeidet med LEAN i sin virksomhet, både spesifikt knyttet til spesialpedagogisk hjelp og generelt for virksomheten.

Det er i 2017 etablert en prosjektgruppe «Stafsethneset», med følgende mandat:

Administrasjonen ser at det er behov for å vurdere hvorvidt Stafsethneset kan og skal bidra til forebygging av psykiske helseproblemer og tidlig innsats rettet mot enkeltungdommer i ungdomsskolealder i grunnskolen. Samtidig er det ønskelig å vurdere om tilbudet på Stafsethneset skal rettes mot både 8., 9. og 10. klasse. Dersom elever på 8. trinn får tilbud på Stafsethneset, kan det være stor sannsynlighet for at disse elevene vil være tilbake på nærskolen i 9. eller i 10. klasse, slik at de er bedre forberedt for skolegang på videregående skole i vanlige klasser. Dette kan gi økt kapasitet, kompetanseoverføring til hjemskolen og forhåpentligvis bidra til å forhindre frafall fra den videregående opplæringen hos flere ungdommer.

MOT

MOT er en ungdoms- og samfunnsbygger, som styrker ungdoms bevissthet og Mot- til å leve, bry seg og si nei. MOT skaper robust ungdom, som inkluderer alle. MOT-skoleprogrammet er gjennomført på alle ungdomsskolene i Ålesund. Det har blitt utdannet nye MOT-coachere, men det er fortsatt behov for å utdanne flere på noen skoler for å klare å fullføre programmet fullstendig og for å kunne bli med på den mer kostnadseffektive modellen Skolen som MOT- partner. Det er utdannet UngMOTivatorer ved alle ungdomsskolene. UngMOTivatorene gjennomfører MOT-program i 7. klassene. MOT-ungdommene har også et samarbeid med blant annet Aalesund fotballklubb og Bypatrioten om forskjellige arrangement.

Bemanning og kompetanse

Det er stort fokus på å ha rett kompetanse og nok ressurser for å imøtekomme barn og unge sine behov. Kommunen fikk i 2017 styrket skolehelsetjenesten med ti nye årsverk med tilskudd fra statlige midler. Det er lagt inn en opptrappingsplan for handlings- og økonomiplanperioden 2018-2021 for å sikre videre styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Skolene opplever en mer synlig skolehelsetjeneste som er noe mer rustet til å imøtekomme de behov som er blant barn og unge i skolen.

Jordmortjenesten er styrket med to årsverk, og det er startet et arbeid med å følge veileder om hjemmebesøk til nyfødte, samt etablering av svangerskapskurs. Tjenesten skal bidra til å etablere en systematisk kartlegging for å avdekke vold og overgrep.

I proposisjonen vedrørende barnevernsreformen forslås det endringer som vil gi kommunene økt ansvar for barnevernet. Målet er et bedre tilpasset tjenestetilbud for utsatte barn og familier og økt fokus på forebygging og tidlig innsats. Det ble i 2017 innført plikt for alle kommuner å sørge for barnevernsvakt 24/7.

Det er tydeliggjort et behov for styrket kompetanse innen flere områder særlig innenfor autismespektervansker og utfordrende atferd.

Pedagognormen sier at barnehagene skal minst ha en pedagogisk leder pr. 14-18 barn når barna er over tre år og en pedagogisk leder pr. 7-9 barn når barna er under tre år. Ett barn til utløser krav om en ny fulltidsstilling som pedagogisk leder. Per 31.12.2017 oppfyller alle barnehagene pedagognormen.

Barn og unges helse

Det er gode tilbakemeldinger fra samlokaliserte tiltak for barn og unge. Det er innført helsesøstre i par i skolehelsetjenesten for bedre støtte og råd i vanskelige saker, større mulighet for samarbeid om undervisningsopplegg, og kvalitetssikring ved vaksinasjoner på skolene.

Den tverrfaglige ressursbasen til barn og unge i kommunen har videreutviklet sitt lavterskeltilbud til barn og unge med psykiske lidelser. I 2017 er det etablert et team for psykisk helse blant barn og unge. Teamet har siden oppstarten mai 2017 hatt stor pågang, med totalt 151 henvendelser av 482 totalt i ressursbasen. Det er både barnet selv, foreldre, fastlege og helsesøster som henvender seg til teamet.

Tiltakene er både tverrfaglig samarbeid, tidlig innsats, og forebygging for å hjelpe barn og unge og foreldre til å mestre hverdagen.

Alle elever i 8-9. klasse får kurs i psykisk helse gjennom prosjektet psykisk helse i skolen, og foreldre og lærere får også opplæring. Satsingen har fått mange gode tilbakemeldinger. Dette arbeidet skal også bidra til å følge opp resultat fra Ungdata - undersøkelsen.

Kommunens barnevern mottok 388 bekymringsmeldinger i 2017 mot 422 i 2016. Det ble rapportert 24 fristbrudd når det gjelder avsluttet undersøkelsessak. Barnevernet begrunner avvikene i hovedsak med den vanskelige bemanningssituasjonen. Barnevernet hadde per 31.12.17 120 barn med plasseringsvedtak. Det er noen færre plasseringsvedtak enn foregående år. Antall barn i institusjon holder seg stort sett stabilt over tid.

Tidlig innsats

Ikke alle barn og unge finner seg til rette i hverdagen verken i barnehage, skole eller i fritiden. Noen hjemmeboende barn med nedsatt funksjonsevne og samtidig krevende atferd, trenger omfattende og langsiktige tilbud. Det er i 2017 gjort en utredning av behovet for mer differensierte avlastningstilbud til foreldre og familier som har barn og unge med store sammensatte omsorgsoppgaver, som følges opp i 2018.

Endrede rutiner og regler for privat avlastning kan medføre større trykk på kommunal avlastning i institusjon. Dette vil medføre mer kostbare tiltak, og andre tiltak enn foreldre ønsker.

6. Kultur og fritid

Målsettinger

- 6.01. Ålesund kommune har et mangfoldig kulturtilbud i kommunal regi
- 6.02. Alle barn og ungdom som ønsker det, skal få et tilbud i regi av kulturskolen
- 6.03. Biblioteket skal være en moderne og tidsriktig arena for kunnskap, dannelse, formidling og debatt
- 6.04. Foreldre fra andre kulturer skal ivaretas og få nødvendig informasjon

Mål

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
6.01. Ålesund kommune har et mangfoldig kulturtilbud i kommunal regi	Høy aktivitet ved kommunale kulturbygg	Antall utleiedager Arbeideren	103	263	300

Årsmelding 2017

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
		Antall utleiedager Parken kulturhus	65	204	120
6.02. Alle barn og ungdom som ønsker det, skal få et tilbud i regi av kulturskolen	Tilstrekkelig kapasitet ved kulturskolen	Antall elever ved kulturskolen	1 150	1 171	1 150
6.03. Biblioteket skal være en moderne og tidsriktig arena for kunnskap, danning, formidling og debatt	Ålesundsbibliotekene skal ha aktuelle og tidsriktige medier til utlån	Antall utlån av medier på bibliotekene	168 228	147 891	160 000
6.04. Foreldre fra andre kulturer skal ivaretas og få nødvendig informasjon	Implementering av foreldreveiledningsprogram	Antall saker der foreldreveiledningsprogram er benyttet		60	60

Et mangfoldig kulturtilbud i Ålesund

Ålesund by har et urbant, mangfoldig og yrende kulturliv fordelt på små og store scener.

Etterspørselen etter nye kulturopplevelser har økt. Drift av Terminalen og Fellesverket Dragen, kulturhus for barn og ungdom, har gitt positiv effekt på både private og kommunale kulturarenaer.

Utvikling for å møte nye tider er viktig. Det må tilpasses hvordan retningen og utviklingen i kulturlivet endrer seg. Dette innebærer blant annet større fokus på gode rammer rundt arrangementene, å kunne være en god møteplass og å utvikle bredden i typer arrangement.

Interessen blant ungdom for det tradisjonelle fritidskonseptet i fritidsklubbene har også endret seg, noe som har medført at eksterne aktører har blitt mer aktuelle ved å tilby aktiviteter som virksomhet kultur tradisjonelt har drevet.

Idrett og fysisk aktivitet

Ny kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet ble vedtatt av bystyret 30.08.2017. Tilgang til friluftsområder, sjø og fjell gir gode muligheter for aktivitet i naturen. Områder som Aksla, Tueneset, Borgundgavlen, Lillevatnet, øyene i Ellingsøyfjorden og Emblemsfjellet nevnes. Sunnmøre friluftsråd sin Stikk UT-satsing, og tilrettelegging på Tueneset av «Sammen i Friluft» og LHL holder frem. Fjellstuetrappene er nok den mest brukte turstien i Møre og Romsdal.

Gjennom arbeidet med kommunedelplanen har kulturvirksomheten avdekket behovet for bedre tilrettelegging av tilbudene innenfor generell folkehelseaktivitet og fysisk aktivitet/friluftsliv i nærmiljø. Flere og flere lag og organisasjoner ønsker også å drive innendørs i idrettshaller. Selv med de siste års hallutbygging er ikke kapasiteten god nok.

Moa svømmehall har en kommunikasjonsmessig beliggenhet som er gunstig for hele Ålesundsregionen, men har for liten kapasitet til å dekke behov. Fasilitetene og bygningsmessig standard ved Moa svømmehall tilfredsstillende heller ikke innbyggernes krav til et moderne badeanlegg.

Biblioteket, en tidsriktig arena

Biblioteket er både en kulturinstitusjon, med et viktig bidrag til læring, og et folkehelseiltak. Folkebibliotekene fungerer nå som en viktig drivkraft for integrering av minoriteter i det norske samfunnet. Biblioteket har mottatt midler fra Nasjonalbiblioteket for å kunne åpne opp biblioteket som levende møteplass og arena for foredrag, debatter og kommunikasjon. Antall arrangementer i bibliotekene er økende. Det ble gjennomført hele 154 arrangementer i 2017 mot 112 i 2016. E-boka øker sterkt i vekst og dette kan få konsekvenser for besøkstallet i bibliotekene. Hittil har utlån av bøker holdt seg stabilt.

Kulturskoletilbud

Mange av de kommunale musikk skolene i Norge ble etablert på 1970-tallet, og Ålesund fikk sin musikk skole i 1972. Etter hvert har nye fag kommet inn, og utviklingen har gått fra musikk- til kulturskoler. Ålesund kulturskole tilbyr i dag undervisning i dans, musikk, teater og visuell kunst. Selv om musikk fremdeles dominerer, er trenden at søknadene nå fordeler seg mer jevnt. Det samme gjør seg gjeldende her i Ålesund, og selv om kulturskolen har god søkning også til musikk, har de svært mange søkere på venteliste til dans og teater.

GSI-tall viser at Ålesund kulturskole i oktober 2017 hadde 1 642 elevplasser innenfor fagområdene dans, musikk, teater og visuell kunst. Det er nasjonalt mål at minst 30 % av grunnskoleelevene skal ha et kulturskoletilbud. 82 % av de i alt 1 171 grunnskoleelevene i Ålesund er i grunnskolealder, noe som gir en dekningsgrad på knapt 17 %.

Elevtallet holder seg oppe, men byttene synes å skje raskere og oftere. Flere og hyppigere inn- og utmeldinger gir selvfølgelig noen praktiske og administrative utfordringer, men det mest urovekkende er at kulturskolen jobber innenfor et felt og fag som krever tålmodighet og langsiktig arbeid for å oppnå mestring, og ikke minst et høyt nivå. Det er forskjell på kulturskole som et aktivitetstilbud og kulturskole som opplæringstilbud. De estetiske fagene er i stor grad ute av den ordinære skolehverdagen, og derfor er kulturskolens rolle som opplæringsinstitusjon for morgendagens kunstnere desto viktigere.

Ålesund kulturskole har ikke tilfredsstillende lokaliteter, hverken når det gjelder bygningsmasse, uteområde eller universell utforming. De drifter i gamle bygg, og har store utfordringer med inneløst klima, tilgjengelighet og plassmangel. Det er under planlegging et nytt kulturskolebygg, samlokalisert med Ålesund videregående skole og Teatret Vårt på sørsida i Ålesund sentrum. Vedtak er gjort, prosjekteringen er i gang, og det er planlagt ferdigstilling i 2021/22.

Integrering

Kvalifiseringsprogrammet er et viktig punkt i mål om integreringsarbeidet. I 2017 er det 30 deltakere som har fullført kvalifiseringsprogrammet. Det generelle integreringsarbeidet, inkludert veiledning av enkeltfamilier/individ er et svært viktig arbeid i virksomhet flyktning, og dette arbeidet krever ressurser. Noen flyktninger har behov for introduksjonsprogram av lengre varighet enn to år. I dag er det mulighet for i særlige tilfeller å legge på et ekstra år, men dette er heller ikke tilstrekkelig for flere. Det er mulighet for kvinner å søke seg inn i «Jobbsjansen» og dermed få fire år i et integreringsprogram.

Foreldreveiledningsprogrammet til virksomhet flyktning startet opp i oktober 2017. Dette er et samarbeid mellom flere virksomheter: Aspøy skole, team kultur og oppvekst, barnevernet, helsestasjonen og PPT. Antall flyktninger som kommer til Ålesund er vedtaksfestet av bystyret. For 2017 var det tatt høyde for opptil 100 flyktninger, det var bosatt 98 personer.

Voksenopplæringen er en viktig aktør i integreringsarbeidet. Virksomheten scorer høyt på opplæringstilfredsheten. Score 7 av 10, hvor 10 er best. Det er nettopp inngått samarbeid med Estep som vil gjennomføre brukerundersøkelse på Nørve og i Åsesvingen. Voksenopplæringen oversetter brukerundersøkelsen til åtte språk. Brukerundersøkelsen vil bli gjennomført i løpet av 2018. Virksomheten satser videre på nettbasert opplæring, noe som gir mer fleksibel og tilpasset opplæring.

ICDP (foreldreveiledning) er en del av opplæringen både til mødre- og fedregrupper. Målet er å styrke foreldrerollen. Kurset har vært vellykket. En av lærerne er i gang med doktorgrad i traume og læring hos voksne. Virksomheten satser videre på arbeidsrettet norskopplæring. Dette er i tråd med mål hos virksomhet flyktning. En felles strategi mellom voksenopplæringen og flyktning vil være viktig i det videre integreringsarbeidet.

7. Helse og velferd

Målsettinger

- 7.01. Boligkapasitet tilpasset behovet i kommunen
- 7.02. Det skal være god legedekning, legevaktordning og sikkert nødnett.
- 7.03. Forebyggende tiltak legger til rette for gode levekår og gjør det lettere å ta de sunne valgene
- 7.04. God dialog mellom brukere, pårørende og tjenesteutøvere.
- 7.05. Innbyggerne skal mestre egen hverdag og være ressurs i eget liv. Innbyggerne skal ha innflytelse på eget liv.
- 7.06. Kommunen møter fremtidens helseutfordringer med utvikling, nytenking og kompetanse
- 7.07. Riktig nivå og omfang av omsorgstjenester

Mål

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
7.01. Boligkapasitet tilpasset behovet i kommunen	Gi rådgiving og bistand til vanskeligstilte for å kunne eie eller leiet egen bolig	Antall brukere som er sikret bolig gjennom Housing First		6	6
7.02. Det skal være god legedekning, legevaktordning og sikkert nødnett.	Legetjenesten skal ha god kompetanse, kvalitet og bemanning.	Andel langtidsbeboere 31.12 vurdert av lege siste år	56,0 %	52,7 %	56,0 %
		Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,54	0,57	0,54
7.03. Forebyggende tiltak legger til rette for gode	Kommunen skal oppmuntre til fysisk	Antall aktive brukere i StikkUT i Ålesund kommune		3 632	3 600

Årsmelding 2017

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
levekår og gjør det lettere å ta de sunne valgene	aktivitet blant annet gjennom StikkUT	Antall registreringer i StikkUT gjort av brukere i Ålesund kommune		80 896	80 000
7.04. God dialog mellom brukere, pårørende og tjenesteutøvere.	Kommunen skal utvikle tjenestene i samarbeid med brukere og pårørende.	Brukertilfredshet i den åpne omsorgen (score fra 1-6, hvor 6 er best)		5,3	5,3
	Lokale brukerutvalg i virksomhetene etableres og videreføres der det er mulig.	Andel brukerutvalg blant kommunens sykehjem	70,0 %	71,0 %	80,0 %
	Andel brukerutvalg i helse- og sosiale tjenester	25,0 %	75,0 %	70,0 %	
	Andel brukerutvalg i hjemmetjenesten	20,0 %	60,0 %	50,0 %	
7.05. Innbyggerne skal mestre egen hverdag og være ressurs i eget liv. Innbyggerne skal ha innflytelse på eget liv.	Det må tenkes nytt om oppgaveløsning og arbeidsformer (pasientflyt og samhandling).	Antall midlertidige opprettede sykehjemsplasser i dobbeltrom		10	14
	Kommunen medvirker til etablering av arbeids- og aktivitetstilbud jf. aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere	Andel brukere med bistandsbehov som er i arbeidsretta aktivitet		16,6 %	21,0 %
		Andel som har mottatt økonomisk sosialhjelp		1,0 %	0,9 %
		Andel virksomheter som har fått arbeidsmarkedsbistand fra NAV		16,3 %	17,0 %
		Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet (KVP)		29	29
		Sosialhjelpsmottakere med forsørgerplikt for barn under 18 år	193	213	150
	Satse på forebygging, hverdagsrehabilitering, aktivisering og mestring.	Andel hjemmeboende 75+ som har fått forebyggende besøk i prosent av de som har fått tilbud		50,0 %	50,0 %
Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering		3,7 %	7,3 %	3,7 %	
	Antall brukere som har fått hverdagsrehabilitering		45	45	
	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,40	0,42	0,40	
Satse på velferdsteknologi	Antall brukere med digitale trygghetsalarmer		187	200	
	Antall brukere med trygghetspakke		6	6	
7.06. Kommunen møter fremtidens helseutfordringer med utvikling, nytenking og kompetanse	Kvalitetsarbeid og kompetanseutvikling skal prioriteres. Alle virksomheter skal ha kompetanseplan.	Andel sykehjem med kompetanseplan		63,0 %	60,0 %

Årsmelding 2017

Overordnet mål	Mål	Indikator	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
		Andel virksomheter i hjemmetjenesten med kompetanseplan		80,0 %	60,0 %
	Virksomhetene skal ha kompetanse innen tjenstedesign og LEAN-metodikk	Antall ansatte i helse og sosialtjenestene med opplæring innen tjenstedesign og LEAN-metodikk		206	150
		Antall ansatte i hjemmetjenesten med opplæring innen tjenstedesign og LEAN-metodikk		105	100
		Antall ansatte i sykehjem og legetjenester med opplæring innen tjenstedesign og LEAN-metodikk.		60	30
7.07. Riktig nivå og omfang av omsorgstjenester	Det skal bygges flere boliger med heldøgnsomsorg, både i kommunal og privat regi.	Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	3,0 %	3,2 %	5,0 %
	Effektiv saksbehandling av helse- og omsorgstjenester	Saksbehandlingstid ved Tildelingskontoret i antall dager		16	14
	Kapasiteten i hjemmetjenesten skal økes	Direkte brukertid i den åpne omsorgen skal øke		59,0 %	59,0 %
	Ålesund kommune har en grundig og helhetlig saksbehandling i tildeling av helse- og omsorgstjenester	Andel klager på vedtak til Fylkesmannen som har fått medhold	33,0 %	0,0 %	0,0 %

Planarbeid

I 2017 er det arbeidet med å utarbeide ny omsorgsplan *Levedyktige omsorgstjenester 2018-2025*, og den skal behandles i bystyret våren 2018. Planen bygger på hovedmålene og strategiene i Kommuneplanen og gir retning for hele helse- og velferdsområdet. Planen har et stort fokus på forebyggende arbeid, velferdsteknologi, brukermedvirkning, tverrfaglig samarbeid og innovasjon.

Samarbeid og pasientflyt

I 2017 har virksomhetene innenfor helse- og velferdsområdet arbeidet med å styrke samhandlingen og skape bedre pasientflyt. God pasientflyt skal bedre tjenestene og sikre at pasienten opplever å få gode og relevante tjenester. Noe av effekten skal måles ved at kommunen betaler færre bøter for utskrivningsklare pasienter på sykehuset, og ved at bruken av midlertidige tosengsrom i sykehjem går ned. Kommunen har i 2017 hatt færre pasienter liggende på bot på sykehuset, og det ble betalt 8 millioner kroner mindre i bøter enn i 2016. I tillegg har Spjelkavik omsorgssenter høsten 2017 avviklet fire av seks plasser i midlertidige tosengsrom. En nyskaping i pasientflyten er vurderingsmøter/«tverrfaglig møte», der fysioterapi- og ergoterapitjenesten deltar sammen med øvrig helsepersonell for å avklare pasientens rehabiliteringspotensiale.

Mestre egen hverdag, være ressurs i eget liv

Det er en målsetting at de fleste skal mestre egen hverdag og kunne bo hjemme lengst mulig. I 2017 ble det innført aktivitetsplikt for unge sosialhjelpsmottakere. Dette har ført til større aktivitet og mindre utbetaling av økonomisk sosialhjelp. All oppfølging har fokus på arbeidsrettet aktivitet, og dette fører til at flere kommer ut i arbeid eller arbeidsrettede tiltak. Det er i 2017 en nedgang i antall langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. Nytt tiltak «utvidet oppfølging» skal bistå brukere med sammensatte behov. Oppfølgingsteamet har jobbet med over 100 personer i 2017. 65 % av disse har hatt sammensatte behov og 45 % har hatt nedsatt arbeidsevne. Ca 50 % er ute i aktive tiltak ved årsslutt.

Kvalifiseringsprogrammet bidrar til særlig oppfølging og arbeidstrening for de som ønsker å komme ut i arbeid. Måltallet var 44 deltakere i 2017; resultatet ble 29.

Forebygging, hverdagsrehabilitering, aktivisering og mestring

Forebygging og tidlig innsats er satsingsområder i Ålesund. Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering i Ålesund er på nivå med resten av landet. Når det gjelder fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem så ligger Ålesund under gjennomsnittet for andre sammenlignbare kommuner. I pårørendeundersøkelsen i sykehjem i 2017 fremkommer det også tydelig at det er et ønske om mer fysioterapi i sykehjemmene.

Det er både kommunalt ansatte fysioterapeuter og privatpraktiserende fysioterapeuter med kommunalt driftstilskudd i Ålesund kommune. Det er 36 fysioterapeuter med kommunalt driftstilskudd i kommunen, og i 2017 ble det utbetalt 12 millioner kroner i driftstilskudd. Ålesund kommune har en lavere dekningsgrad av fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere (7,5) enn både KOSTRA-gruppe 13 (9,0) og landet for øvrig (9,0). For å oppnå målsettingen om å styrke det forebyggende arbeidet bør det ansettes flere fysioterapeuter og ergoterapeuter.

Begrepene hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring er begrep som skal illustrere et forebyggende og rehabiliterende tenkesett der den enkeltes mestring i hverdagen vektlegges uansett funksjonsnivå. I 2017 har hverdagsrehabiliteringsteamet gradvis hatt opplæring i alle avdelingene i hjemmetjenesten, slik at tilbudet kan gis i hele kommunen. Hverdagsrehabiliteringsteamet fikk tilført prosjektmidler i 2017, noe som skal bidra til å øke kompetansen i hjemmetjenesten slik at flere personer kan få hverdagsrehabilitering.

Forebyggende hjemmebesøk er en viktig satsing for at flere eldre skal kunne bo hjemme så lenge som mulig, og skal tilbys til personer som er 75 år. Gjennomføring av tilbud om hjemmebesøk for eldre 75 + er ikke fulgt opp i tråd med målsettingen, grunnet kapasitetsproblemer. Per i dag gis tilbudet først ved 77 år.

Det er et mål at Ålesund kommune skal legge til rette for fysisk aktivitet og sunne levevaner. StikkUT er en felles «turkassetrim» i regi av Sunnmøre friluftsråd. Her kan brukere registrere seg og turene de går. I Ålesund kommune var det 3 632 aktive medlemmer ved utgangen av 2017. Disse medlemmene har til sammen gått 80 896 turer i løpet av 2017. Det tilsvarer ca. 22 turer per person; nesten to turer per måned. Dette er en økning sammenlignet med tidligere år.

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenestetilbudet i omsorgstjenestene innen 2020.

Det er i 2017 arbeidet med opplæring i velferdsteknologiens ABC i virksomhetene. Alle sykehjem, hjemmetjenester, Arbeid og aktivitet, og Aktivisering og velferdstjenestene har deltatt med ressurspersoner i opplæringsprogrammet.

Høsten 2017 har Ålesund kommune - sammen med 25 andre kommuner i regionen - deltatt i utarbeiding av kravspesifikasjon og anbud på utstyr som kan inngå i «Trygghetspakken» (sensorer, alarmer o.l.). Leverandør vil være på plass i løpet av mai 2018.

Kommunen deltar i det nasjonale velferdsteknologi-programmet, og samarbeider i dette prosjektet med fire nabokommuner (Sandøy, Haram, Skodje og Ørskog) om innføring av velferdsteknologi i tjenestene. Prosjektet fortsetter i 2018.

Det er i 2017 arbeidet med behovsvurdering og utskifting av analoge trygghetsalarmer til digitale alarmer. Dette arbeidet fortsetter inn i 2018.

Det er behov for rask levering av tekniske hjelpemidler for å sikre at brukerne kan være selvstendige og bo hjemme lengre. Avdeling teknisk hjelpemiddelservice får som en følge av dette styrket bemanning i 2018.

Arbeidet med innføring av velferdsteknologi i virksomhetene har vist at det er behov for en klar og tydelig strategiplan. På grunn av manglende kapasitet i fagteamet er slik plan ikke utarbeidet.

Brukermedvirkning og pårønderarbeid. Direkte brukertid i åpen omsorg

Det er en målsetting å ha god dialog mellom brukere, pårørende og tjenesteutøvere. Det skal være brukerutvalg i alle helse- og velferdsvirksomhetene, og i 2017 har 69 % av virksomhetene dette. Kommunen har et sentralt brukerutvalg med representanter fra sykehjem, bokollektiv og hjemmetjenesten. Utvalget hadde fire møter i 2017.

Det blir regelmessig gjennomført bruker- og pårønderundersøkelse i helse- og velferdsvirksomhetene. I 2017 ble det gjennomført pårønderundersøkelse i sykehjem. Resultatet viser god brukertilfredshet. Det var kvalitetsdimensjonen «respektfull behandling» som fikk høyest score, mens kvalitetsdimensjonen «brukermedvirkning» fikk lavest score.

Det er månedlig faste dialogmøter med brukerorganisasjoner - både organisasjonsforum for psykisk helse og rus, og dialogmøter for personer med funksjonsnedsettelse.

Brukernes familie og sosiale nettverk er de viktigste omsorgsaktørene ved siden av kommunen. Endring i alderssammensetning i årene som kommer kan gi krevende utfordringer. Ålesund kommune har tatt pårønderarbeidet på alvor og ble i 2017 årets pårønderkommune.

Det er en målsetting at kapasiteten i hjemmetjenesten skal økes. Noe av dette kan måles med direkte brukertid (effektiv tidsbruk hos brukeren). Effektiv brukerrettet tidsbruk i den åpne omsorgen følges opp

av helse og velferdsteamet med månedlige rapporter med utgangspunkt i timetallet i brukernes tjenestevedtak. Det gjennomføres også årlige manuelle tidsregistreringer som viser utviklingen både avdelingsvis og i de ulike yrkesgruppene. Det er en forventning om at innføring av velferdsteknologiske hjelpemidler i tjenestene vil medføre økt direkte brukertid. I 2017 var den gjennomsnittlige direkte brukertiden 59 %.

Boligsosialt arbeid. Riktig nivå og omfang av omsorgstjenester

I 2017 ble det etablert en tverrfaglig administrativ ressursgruppe som skal følge opp kommunens vedtatte plan «Bolig for velferd». Erfaringer i 2017 viser at det er behov for økte ressurser for å kunne følge opp planen.

Det er i 2017 sett på mulige måter for å imøtekomme og styrke dagens tjenestetilbud i forhold til å ha rett sammensatt boligmasse ut fra de behov som foreligger. Husbanken har lagt til rette med sine investerings- og tilskuddsordninger, slik at samfunnet skal være i stand til å møte disse utfordringene. Målet er å ruste opp og modernisere, skifte ut eldre institusjonsbygg og boliger til pleie- og omsorgsformål, og øke kapasiteten. Utfordringen er at vi er en ROBEK kommune, og at det ikke lar seg gjøre å få nyttiggjort tilskudds- og investeringsordningene fra Husbanken når vi ikke kan bidra med en egenandel.

Kommunen har i 2017:

- etablert større kontakt med private aktører
- søkt private aktører om muligheten for å etablere tilvisningsavtaler
- videreført samarbeidet med Borgund borettslag, og bygging av 8 leiligheter i privat eie til personer med utviklingshemming er startet
- utredet behovet for ny barnebolig, og avlastningssenter med aktivitetsbase
- satt av midler til prosjektering og bygging av et kombinert bygg for barnebolig med plass til 4-6 barn og et avlastningssenter med både aktivitetsbase og avlastningsboliger. Bygging i to trinn avhenger av bystyrevedtak i 2018 og budsjett og økonomiplan 2018-2022.
- vedtatt å etablere småhusbebyggelse (såkalte robustboliger) for de med lav boevne
- iverksatt arbeid med å utarbeide tildelingskriterier for et helhetlig tildelingssystem av kommunale boliger. Dette skal ferdigstilles våren 2018.

For at flere skal kunne bo hjemme lenger er det en målsetting at dagaktivitetstilbudene skal bygges ut. Behovet for dag- og aktiviseringsstilbud til personer med demens og multispyke er økende. Det er i 2017 iverksatt en prøveordning med avlastning på kveld og helg for personer med demens for å prøve ut et mer differensiert tilbud. Dette tilbudet skal evalueres høsten 2018. Tilbudet er finansiert med 30 % driftstilskudd pr plass fra Helsedirektoratet.

Det er en overordnet målsetting at kommunen skal ha riktig nivå og omfang av institusjonsplasser og omsorgsboliger. Videre er det en målsetting å bygge flere boliger med heldøgnsomsorg, både i kommunal og privat regi. Bystyret vedtok å omgjøre 78 sykehjemsplasser til bokollektiv på sykehjemsnivå ved Skarbøvik sjukeheim og Sanitetshjemmet. Dette har ikke fungert etter hensikten, og i den nye Omsorgsplanen foreslås det å stoppe denne omleggingen. Årsaken til dette er at endringene har gitt økte utgifter og merarbeid, samt at kommunen vil trenge sykehjemsplassene fremover på grunn av økningen i antall eldre.

Kommunen har en målsetting om å gi rådgivning og bistand til vanskeligstilte for at de skal kunne [eie eller leie egen bolig](#). Det er et nasjonalt mål om at antall leietakere som kjøper bolig ved hjelp av tilskudd til etablering skal øke frem til 2020. 15 startlånsmottakere gikk i 2017 over fra leie til eie. Alle som får tildelt kommunal bolig eller fornyet leiekontrakt, blir vurdert også med tanke på etablering i egen eid bolig.

Housing First er et prosjekt som har som målsetting å sikre en stabil bosituasjon for personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske lidelser, der det blir lagt vekt på brukernes ønsker om og valg av bolig. Prosjektet ble startet opp i 2016 i samarbeid med NAV og ÅKE (Ålesund kommunale eiendomsselskap), med en foreløpig tidshorison på tre år med statlige tilskuddsmidler. Kommunen må deretter ta stilling til om det skal videreføres i egen regi. Prosjektet har så langt bosatt 6 brukere.

Det er en målsetting at kommunen har effektiv saksbehandling av helse- og omsorgstjenester, og i 2017 har Tildelingskontoret gjennomført et LEAN-prosjekt. Det er et mål at saksbehandlingstiden ikke skal overskride 14 dager, og ved utgangen av 2017 var saksbehandlingstiden 16 dager. Dette er en betydelig nedgang fra tidligere år. Det var heller ingen klager til fylkesmannen på vedtak fattet av Tildelingskontoret.

Utvikling og nytenking. Kompetanse

Det er en målsetting at virksomhetene skal ha kompetanse innen tjenstedesign og LEAN for å kunne møte fremtidens helseutfordringer med utvikling, nytenking og kompetanse. Kommunen skal også samarbeide med eksterne aktører innen forskning og utvikling. I 2017 har en stor andel ansatte i helse- og velferdsvirksomhetene gjennomført opplæring innen tjenstedesign, og det er også gjennomført små og store LEAN-prosjekt og medvirkning i forskningsprosjekt i flere av virksomhetene.

70 % av sykehjemmene, legetjenestene og hjemmetjenestene har en kompetanseplan. Kommunen mangler imidlertid en overordna rekrutterings- og kompetanseplan med tydelige føringer for fremtiden. Dette skal være et satsingsområde videre.

Kommunens satsing på frivillig arbeid

Kommunen har som målsetting at frivillige skal delta i omsorgssektoren, og at kommunen har gode rutiner for samarbeid med frivilligheten. Ålesund frivilligsentral skal bidra til å gjøre Ålesund til et enda bedre sted å bo ved å etablere møteplasser og være brobygger mellom mennesker, frivillige lag, organisasjoner og det offentlige. Det har vært utfordrende å rekruttere og finne de rette personer for å utføre den frivillige innsatsen det er behov for. Vi ser at mange ønsker å gjøre en innsats, men samtidig er det synliggjort et behov for at oppgavene er godt tilrettelagt og velorganiserte, og at det gis opplæring og oppfølging der dette er nødvendig. Det er behov for å etablere et frivilligsenter i midtre/indre bydel for å øke frivillig innsats i denne delen av byen vår.

Lavterskeltilbud rus og psykisk helse

Kommunen har som målsetting at det skal være tilstrekkelig med lavterskeltilbud og akutt-tilbud innen rus- og psykisk helse. Kommunen har i 2017 søkt og fått tilskudd til å starte opp «Rask psykisk

helsehjelp». Dette er et lavterskeltilbud til voksne over 16 år med ulike angstproblemer og milde eller moderate problemer med depresjon. Det forventes oppstart av dette tilbudet i løpet av første halvår 2018.

Et lavterskeltilbud for rusavhengige ble lagt ned i 2015, og det ble lagt føringer for at et tilsvarende tilbud skulle vurderes opprettet på et senere tidspunkt. Det er ikke etablert nytt lavterskeltilbud, men dette skal planlegges og iverksettes i løpet av 2018.

Legetjenester

Det er en overordnet målsetting at legetjenesten skal ha god kompetanse, kvalitet og bemanning. I 2017 er det arbeidet med en *Plan for legetjenestene*, og denne vil være ferdig våren 2018. Planen gir føringer for utviklingen av tjenesten.

Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem er lavere i Ålesund kommune enn kommuner vi sammenligner oss med. Det er en målsetting å øke timene til landsgjennomsnittet, og i 2018 vil dette bli prioritert.

Medarbeiderresultat

Ålesund kommunes resultater for 2017 innen antall stillinger, likestilling, lønnsforhold, rekruttering, HMS-arbeid med mer.

I 2017 kunne Ålesund kommune registrere en svak bedring i kjønnsbalanse og andel ansatte med heltidsstilling. Kvinner tjener marginalt mer enn menn når vi justerer tallene for relevante faktorer som stillingsgruppe eller stillingskode. Ålesund kommune har hatt en betydelig økning i antall søknader på stillinger i 2017 etter innføring av nytt rekrutteringsdatasystem, men økningen gjelder bare i beskjeden grad på stillinger hvor kommunen har rekrutteringsutfordringer. Dagens rekrutteringsutfordringer i norske kommuner er i hovedsak knyttet til yrkesgrupper som ingeniører, leger, psykologer og sykepleiere. Sykefraværet har fortsatt å synke i 2017, og målsettingen om et sykefravær på 7,4 % ble nådd.

Overordnede mål:

Ålesund kommune har to overordnede mål for arbeidsgiverpolitikken:

1. Evne til utvikling og nyskaping: Ålesund kommune møter behovene med forbedret kvalitet og effektivitet, og utvikler nye løsninger i samarbeid med brukere, innbyggere og partnere.
2. Tilgangen på og forvaltningen av egen arbeidskraft: Ålesund kommune har god evne til å beholde og utvikle medarbeidere, og god konkurransevne i arbeidsmarkedet.

Disse målene henger sammen. Høy kvalitet og effektivitet vil styrke kommunens posisjon som arbeidsgiver. For å møte utfordringene og realisere disse målene, trenger vi en arbeidsgiverpolitikk som

frigjør energi og inviterer medarbeiderne og tillitsvalgte til å arbeide sammen med ledelsen for nyskaping og en stadig bedre praksis.

Ansattprofil og likestilling

Målet er at Ålesund kommune skal ha en god profil på ansattgruppen når det gjelder kjønnsbalanse og stillingsstørrelse. Det er fastsatt resultatmål for kjønnsbalanse og stillingsstørrelse. I tillegg er det fastsatt mål for likestilling og mot diskriminering.

Ansattprofil og likestilling

	Resultat 2016	Resultat 2017	Mål 2017
Ansattprofil			
Kjønnsbalanse	78,29 %	77,89 %	60 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	80,23 %	78,76 %	78 %

Resultatet viser at vel 77 % av de ansatte i Ålesund kommune er kvinner. Det er spesielt tjenesteområdene helse og oppvekst som har flest kvinner, mens det i tekniske tjenester er overvekt av menn. Kun ett av ni virksomhetsområder (kultur) har en balanse hvor hvert kjønn er representert med mer enn 40 % av de ansatte. Å arbeide for større kjønnsbalanse er et langsiktig arbeid, og trenden viser at kjønnsbalansen har bedret seg med 2,1 % i siste 5 årene.

Ålesund kommune har et mål om å øke antall heltidsansatte og redusere uønsket deltid. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse bør være minimum 78 %, som har vært gjennomsnittlig stillingsstørrelse i norske kommuner de siste årene. I Ålesund kommune var gjennomsnittlig stillingsstørrelse i 2017 på 78,76 %, og andelen ansatte i hel stilling var på vel 50 %.

Prosent av antall kvinner og menn i ulike sektorer

Tabell som viser prosent av antall kvinner og menn i ulike sektorer i Ålesund kommune per 1.12.2017. Tabellen inneholder bare hovedstillinger. Kilde: KS' PAI-register.

Prosent av antall kvinner og menn i ulike sektorer

Per 1.12.2017. Tabellen inneholder bare hovedstillinger*.

	Antall kvinner	Antall menn	Andel kvinner i %	Andel menn i %
Sektor				
I alt	2 960	877	77	23
Sentraladministrasjonen	159	88	64	36
Oppvekst	1 037	246	81	19
Skoleadministrasjonen	5	0	100	0
PP-tjeneste	32	4	89	11
Grunnskole	600	193	76	24
Barnehager	211	9	96	4
Fritidshj/skolefritidsor.	77	13	86	14

Årsmelding 2017

Barnehj/andre inst. Bu	32	5	86	14
Øvrig oppvekst	80	22	78	22
Helse/sosial	1 650	243	87	13
Administrasjon	30	3	91	9
Alm. Helsevern	204	28	88	12
Somatiske sykehjem	435	38	92	8
PU	13	3	81	19
Aldershjem	2	0	100	0
Hjemmehj./-sykepleie	548	90	86	14
Sosialhjelp	94	21	82	18
Edruskapsvern	14	7	67	33
Andre virksomheter	310	53	85	15
Kultur	35	26	57	43
Teknisk sektor	77	255	23	77
Ymse	2	19	10	90

*Kilde: KS' PAI-register

Heltid- og deltidsstillinger for kvinner og menn

Tabellen under viser heltid- og deltid i Ålesund kommune, kvinner og menn, antall stillinger, ansatte og årsverk. Tall per 01.12.2017. Kilde: KS' PAI-register.

Heltid- og deltidsstillinger for kvinner og menn.

Antall stillinger, ansatte og årsverk. Tall per 02.12.2017*.

	Heltid/deltid	Antall stillinger	Andel av stillinger i sektoren	Gj.snittl. størrelse på stilling	Andel av ansatte i sektoren	Stillingsstrl. per ansatt	Ansatte	Årsverk
Sektor								
Alle	Alle	4 270		72 %		79 %	3 875	3 057
	Deltid	2 487	58 %	51 %	50 %	58 %	1 931	1 113
	Heltid	1 783	42 %	100 %	50 %	100 %	1 944	1 944
Administrasjon	Alle	326			89 %	90 %	321	289
	Deltid	89	27 %	58 %	25 %	60 %	81	49
	Heltid	237	73 %	100 %	75 %	100 %	240	240
Undervisning	Alle	1 288			68 %	85 %	1 022	870
	Deltid	781	61 %	47 %	40 %	63 %	408	256
	Heltid	507	39 %	100 %	60 %	100 %	614	614
Barnehager	Alle	259			83 %	87 %	245	214
	Deltid	112	43 %	60 %	38 %	66 %	93	62
	Heltid	147	57 %	100 %	62 %	100 %	152	152
Helse/pleie/omsorg	Alle	1 971			67 %	69 %	1 920	1 318

Årsmelding 2017

	Deltid	1 376	70 %	53 %	68 %	54 %	1 309	707
	Heltid	595	30 %	100 %	32 %	100 %	611	611
Samferdsel og teknikk	Alle	236			94 %	97 %	228	221
	Deltid	32	14 %	54 %	9 %	68 %	21	14
	Heltid	204	86 %	100 %	91 %	100 %	207	207
Annet	Alle	190			76 %	77 %	188	144
	Deltid	97	51 %	53 %	51 %	54 %	95	51
	Heltid	93	49 %	100 %	49 %	100 %	93	93

*Kilde: KS' PAI-register

En ansatt kan ha flere stillinger. Om en ansatt har stillinger i flere sektorer, vil vedkommende telles i hver av disse sektorene. Derfor kan summen av ansatte over sektorene være høyere enn antall ansatte.

Stillingsstørrelse per ansatt er antall årsverk arbeidet i sektoren, delt på antallet ansatte i sektoren. Har en person flere stillinger i sektoren, teller alle med i stillingsstørrelsen. Årsverk disse ansatte yter i en annen sektor eller annen kommune tas her ikke med i beregningen av stillingsstørrelsen.

Ansatte fordelt på stillingsstørrelse per ansatt og kjønn

Tabell som viser ansatte fordelt på stillingsstørrelse pr. ansatt *) og kjønn i Ålesund kommune. Tallene er per 1. desember i det enkelte år. Kilde: KS' PAI-register.

Antall ansatte fordelt på stillingsstørrelse per ansatt* og kjønn**

Tall per 1. desember i det enkelte år		2015		2016		2017	
		Antall ans.	Prosent	Antall ans.	Prosent	Antall ans.	Prosent
	Kjønn						
Stillingsstørrelse per ansatt							
0 - 24,9 %	Kvinner og menn	340	9,4	331	8,8	363	9,4
	Kvinner	290	10	287	10	302	10
	Menn	50	6,4	44	5,3	61	6,8
25 - 49,9 %	Kvinner og menn	230	6	225	6	235	6
	Kvinner	187	6,6	188	6,4	187	6,3
	Menn	43	6	37	5	48	5
50 - 74,9 %	Kvinner og menn	643	17,7	662	17,7	636	16,4
	Kvinner	569	20	573	20	546	18
	Menn	74	9,5	89	10,7	90	10,1
75 - 99,9 %	Kvinner og menn	671	19	672	18	700	18
	Kvinner	621	21,8	612	21	633	21,2
	Menn	50	6	60	7	67	8
100 %	Kvinner og menn	1 740	48	1 859	49,6	1 941	50,1
	Kvinner	1 176	41	1 258	43	1 314	44

Årsmelding 2017

Menn 564 72,2 601 72,3 627 70,2

*En person med to stillinger på henholdsvis 20 og 50 % vil bli tilordnet gruppen 50 - 74,9 5 %.

**Kilde: KS' PAI-register

Tabellen handler om stillingsstørrelse per ansatt. Derfor vil for eksempel en person med to stillinger på henholdsvis 20 og 50% bli tilordnet gruppen 50 - 74,9%.

Lønnsforhold justert for ulike faktorer

Tabellen under viser gjennomsnittlig fortjeneste per månedsverk og gjennomsnittlig grunnlønn per månedsverk for kvinner i prosent av menns lønn. Tallene er per 1.12.2015, 1.12.2016 og 1.12.2017.

Lønnsforhold justert for ulike faktorer

Tall per 1.12 for alle år.	2015	2015	2016	2016	2017	2017
	Kvinnerns månedsfortjeneste i prosent av menns	Kvinnerns grunnlønn i prosent av menns	Kvinnerns månedsfortjeneste i prosent av menns	Kvinnerns grunnlønn i prosent av menns	Kvinnerns månedsfortjeneste i prosent av menns	Kvinnerns grunnlønn i prosent av menns
Justert for						
Ujustert	93,1 %	94,5 %	93,9 %	96,0 %	94,5 %	96,1 %
Alder	93,2 %	94,6 %	93,6 %	95,6 %	94,4 %	96,0 %
Stillingsgruppe	96,9 %	100,3 %	97,0 %	101,0 %	97,9 %	101,2 %
Stillingskode	96,5 %	99,0 %	96,5 %	100,3 %	97,1 %	100,3 %
Utdanning	92,5 %	96,5 %	93,0 %	97,6 %	93,4 %	97,2 %

**Kilde: KS' PAI-register

Tallene uttrykker hva kvinners lønn som andel av menns lønn ville vært dersom kvinner og menn hadde hatt samme årsverksfordeling innenfor hver av variablene det er justert for. Tallene justert for stillingsgruppe eller stillingskode bør brukes som mål på kjønnsforskjell i lønn, siden tallene i stor grad holder utenfor den delen av lønnsforskjellen som skyldes ulike yrkesvalg. Kilde: KS' PAI-register.

Rekruttere, beholde og utvikle

Målet er at Ålesund kommune skal ha god evne til å rekruttere, beholde og utvikle medarbeidere. Arbeidsmiljøutvalget fastsetter hvert år resultatmål for sykefravær, og rådmannen fastsetter resultatmål for turnover og medarbeidersamtaler. I tillegg er det fastsatt mål for kompetanseutvikling, identitet og omdømme og lønnspolitikk.

Rekruttere, beholde og utvikle

	Resultat	Resultat	Mål
	2016	2017	2017

Årsmelding 2017

Rekruttere, beholde og utvikle

Sykefravær	7,64 %	7,41 %	7,40 %
Turnover siste 12 måneder	5,8 %	7,1 %	12 %
Medarbeidersamtaler	80,2 %	78,2 %	100 %

Sykefraværet har fortsatt å synke i 2017, og resultatet ble et sykefravær på 7,41 % i snitt. Dette betyr at målsettingen på 7,4 ble i praksis nådd. Turnover i faste stillinger i Ålesund kommune var moderat. Det er også et mål at alle medarbeidere (i et fast forpliktende arbeidsforhold) skal ha hatt en medarbeidersamtale med sin virksomhetsleder eller teamleder i løpet av de siste 12 måneder. Medarbeidersamtaler vurderes å ha en god personalstabiliserende effekt.

Dagens rekrutteringsutfordringer i norske primærkommuner er i hovedsak knyttet til yrkesgrupper som ingeniører, leger, psykologer og sykepleiere (kilde: KS).

Antall stillinger og årsverk i Ålesund kommune

Tallene i tabellen under er per 1.12.2016 og 1.12.2017. Kilde: KS' PAI-register.

Antall stillinger og årsverk

Tall per 1. desember i det enkelte år*

		2016	2016	2017	2017
		Antall stillinger	Antall årsverk	Antall stillinger	Antall årsverk
Kapittel	Arbeidstakergruppe				
Alle	Alle	4 179	2 956	4 270	3 057
3	Alle	87	73	80	70
	Ledere kap. 3.4.1			5	5
	Ledere kap. 3.4.2			75	65
4	Alle	3 839	2 667	3 913	2 744
	Utdanningsstillinger	1	1	1	1
	Ledere kap.4	166	151	169	158
	Stillinger uten særskilt krav om utdanning	1 059	526	1 056	530
	Fagarbeiderstillinger/tilsvarende fagarb.st.	1 067	770	1 083	778
	Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutd.			11	10
	Lærer og stillinger med krav om 4-årig U/H-utd.	788	616	817	645
	Adjunkt og stillinger med krav om 4-årig U/H-utd.	435	340	430	335
	Adjunkt med tilleggsutdanning og stillinger med krav om 5-årig	276	223	293	245
	Lektor og stillinger med krav om mastergrad	22	16	27	20
	Lektor med tilleggsutdanning	25	222	26	23

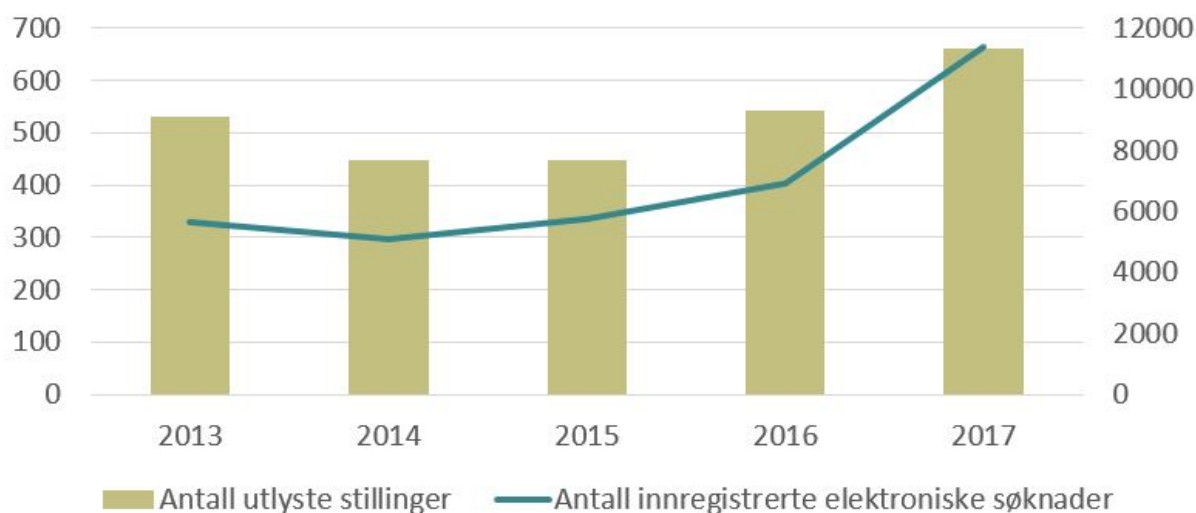
Årsmelding 2017

5	Alle	253	217	277	243
	Ledere	41	35	39	36
	Andre	210	180	236	204
	Utdanningsstillinger	2	2	2	2

*Kilde: KS' PAI-register

Ved utgangen av 2017 hadde Ålesund kommune 39 aktive lærlingekontrakter, fordelt på 14 i barne- og ungdomsarbeiderfaget, 21 i helsearbeiderfaget, tre i IKT-servicefaget og en institusjonskikk.

Antall utlyste stillinger og søknader på stilling

Grafen viser at det ble lyst ut flere stillinger i 2017 enn i 2016. I hovedsak er dette en teknisk endring ved at flere enkeltstillinger ble lyst ut til forskjell fra utlysninger som inneholder flere stillinger i samme utlysning.

Grafen viser også at antall søknader på stillinger har økt sterkt. Dette har i hovedsak sin årsak i overgang til nytt og bedre rekrutteringsdatasystem sent i 2016. Økningen skyldes i vesentlig grad at flere utenlandske arbeidssøkere nå søker stilling i Ålesund kommune. I mange tilfeller gjelder dette stillinger hvor Ålesund kommune ikke har særlige rekrutteringsutfordringer, f.eks. stillinger uten krav til norsk autorisasjon.

Organisasjon, forbedring og innovasjon

Målet er at Ålesund kommune skal ha en profesjonell forvaltning og myndighetsutøvelse, og en effektiv tjenesteproduksjon. Gjennom rasjonell og effektiv organisasjon skal kommuneforvaltningen gi innbyggerne best mulig ytelse for de ressurser som er til rådighet.

I 2017 ble virksomhetene Kultur og Bibliotek slått sammen til én virksomhet. Kommunen har i 2017 arbeidet med forbedringsarbeid etter LEAN-metoden. Ålesund kommunes interne innovasjonspris ble i 2017 delt ut til Åse sykehjem.

Systematisk HMS-arbeid

Målet er at Ålesund kommune skal ha et godt arbeidsmiljø. Rådmannen har fastsatt resultatmål for systematisk arbeidsmiljø, og arbeidsmiljøutvalget har fastsatt mål for HMS og inkluderende arbeidsliv.

Systematisk HMS-arbeid

	Resultat	Resultat	Mål
	2016	2017	2017
Systematisk HMS-arbeid			
Skader og ulykker	0,88 %	0,91 %	1,00 %
Samarbeidsutvalg	3,10 %	3,23 %	4,00 %
Kartlegging av arbeidsmiljø	0,80 %	0,82 %	1,00 %
HMS-handlingsplan	0,71 %	0,75 %	1,00 %

Systematisk arbeidsmiljø følges opp gjennom styringsrapporter hvert tertial, og gir grunnlag for rådmannens oppfølging av arbeidsgiverområdet. Arbeidsmiljøutvalget har utarbeidet et handlingsprogram for verne- og miljøarbeidet for 2016. I gjennomføringen av handlingsprogrammet samarbeider Ålesund kommune med andre aktører, som bedriftshelsetjeneste og NAV arbeidslivssenter.

Ålesund kommunes interne arbeidsmiljøpris ble i 2017 delt ut til Hatlane omsorgssenter.

Etikk og samfunnsansvar

Ansatte og folkevalgte har et stort ansvar som forvaltere av fellesskapets ressurser, og den enkeltes oppførsel og handlemåte legger grunnlag for innbyggernes tillit og holdning til kommunen.

Gode måltall for etikk og samfunnsansvar er ikke umiddelbart tilgjengelig. Ålesund kommune har i 2017 arbeidet forebyggende med gode rutiner og kompetanseheving.

Ålesund kommune er ansvarlig for grunnleggende velferdstjenester og forvalter store ressurser på vegne av fellesskapet. Kommunen er gitt en betydelig makt som forvalter av en rekke lover og forskrifter.

Ålesund kommune har utarbeidet et eget skriftlig verdigrunnlag. Ålesund kommune har også utarbeidet egne etiske retningslinjer, samt en kommentarutgave av de etiske retningslinjene, som blant annet blir benyttet på de faste introduksjonsdagene for nye medarbeidere i kommunen. I tillegg har kommunen en egen- og internkontroll og en strategi for anskaffelser. Bystyret behandlet i 2017 en sak om varslingsrutine, og kommunens varslingsrutine ble revidert og oppdatert i løpet av året.

I 2017 har det vært gjennomført flere samlinger om etisk refleksjon. Slike etiske refleksjonsgrupper har vært gjennomført som tiltak i helse- og omsorgstjenestene siden 2009. I 2016 og -17 ble det også gjennomført samlinger for medarbeidere i rådmannens stab.

Sykefravær

	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,11 %	5,55 %	7,65 %
Årlig sykefravær 2017	2,01 %	5,43 %	7,44 %

Virksomhetsområder

Interne tjenester og overføringer

Tjenestetilbud

Interne tjenester og overføringer er støttefunksjoner for kommunens virksomheter og foretak, og består av rådmannens stab og fem virksomheter:

- Rådmannen
- Politisk sekretariat
- Administrasjon og forvaltning
- Kommunikasjon
- Kommuneadvokaten
- Helse og velferd
- Kultur og oppvekst
- Tildelingskontoret
- Kemneren
- Personal og organisasjon (driftsavtale)
- Økonomi (driftsavtale)
- Servicetorg og dokumentcenter (driftsavtale)
- IT (driftsavtale)

Arbeidet med kommunereformen har ført til økt arbeidsmengde i flere team og interne virksomheter. Det er forventet at dette vil vare fram til kommunesammenslåingen 1. januar 2020.

Som følge av at Ålesund kommune er på ROBEK-lista, har de interne virksomhetene fått reduserte driftsrammer. Det har til tider vært utfordrende å fordele ressursene på en slik måte at tjenestekvaliteten har holdt et forsvarlig nivå, også på grunn av kommunereformen.

Det stilles høyere krav fra befolkningen til digitale tjenester og kommunikasjon i flere kanaler på døgnbasis. Dette vil i noen virksomheter kreve omlegging av dagens arbeidsprosesser og økte økonomiske ressurser.

Trådløst nett gjør oss i stand til å utnytte teknologi som effektiviserer kommunens drift og forbedrer våre tjenester. Det blir stadig flere digitale enheter som kobles til kommunens datanett. Dette fører til større sikkerhetsutfordringer fordi ny teknologi som videoovervåking, smart-produkter, alarmløsninger, velferdsteknologi og lignende, ikke blir oppdatert ved nye sikkerhetsproblemer ved produktet. Dette gjør oss sårbare for angrep mot kommunens IT-infrastruktur og det krever ressurser å sikre oss mot slike angrep.

Bruker

Interne virksomheter og rådmannens stab arbeider kontinuerlig med å utvikle gode systemer for brukerdialog. Dette gjelder både kommunens nettside, deltakelse på sosiale medier, system for innsyn, søknader, klager med mer.

Alle interne virksomheter og stabsteam holder til på rådhuset, og adkomst til virksomhetenes lokaler er dermed tilgjengelige for funksjonshemmede.

Det ble i august gjennomført en brukerundersøkelse i virksomhet økonomi. Undersøkelsen viste gjennomgående gode tilbakemeldinger. Brukertilfredsheten i virksomheten ligger på samme nivå som landsgjennomsnittet.

Tilsyn og kontroll

Rådmannens stab gjennomfører løpende tilsyn både internt og eksternt. For å opprettholde en forsvarlig drift er det nødvendig at virksomheten har riktig kompetanse innenfor relevante fagfelt. Samtlige virksomheter innenfor virksomhetsområdet oppgir at de har relevant og riktig kompetanse.

Samfunnsutvikling

Arbeidet med å gjennomføre ei overordna ROS-analyse for Ålesund kommune ble starta i 2016 og ferdigstilt sommeren 2017. Det er et mål at alle virksomheter og team gjennomfører ROS-analyse og reviderer denne årlig. Bare fire av de fjorten virksomhetene og teamene innenfor virksomhetsområdet oppgir at de har gjort dette i 2017. Resultatet er sendt videre til beredskapsleder for oppfølging.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
1900-Rådmannen	6 469	8 817	-2 348	-36,3 %
1905-Politisk sekretariat	13 702	12 442	1 261	9,2 %
1920-Team administrasjon og forvaltning	65 512	63 321	2 191	3,3 %
1930-Team kommunikasjon	2 518	2 257	261	10,4 %
1931-Team kommuneadvokat	3 848	3 799	49	1,3 %
1932-Team konserninnkjøp	2 532	2 392	141	5,6 %
1933-Team helse og velferd	36 951	35 315	1 637	4,4 %
1935-Team kultur og oppvekst	313 975	320 770	-6 795	-2,2 %
1936-Tildelingskontoret for helse og omsorgstjen.	48 213	48 104	109	0,2 %
1950-Personal og lønn	24 997	25 473	-476	-1,9 %
1951-Økonomi	8 868	7 339	1 529	17,2 %
1952-Nordre Sunnmøre kemnerkontor	5 428	4 536	892	16,4 %
1953-Servicetorg og dokumentcenter	12 755	11 071	1 683	13,2 %
1954-IT	28 674	24 041	4 633	16,2 %
1999-Avsatt budsjett for omr. 19	224	0	224	100,0 %

Årsmelding 2017

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
Sum	574 667	569 675	4 992	0,9 %

Virksomhetsområdet har et mindreforbruk i 2017 på 5 mill. kroner. Dette skyldes mindreforbruk i flere av virksomhetene/teamene. Team kultur og oppvekst har et stort merforbruk som forklares nærmere under.

Rådmannen har hatt et merforbruk som kan forklares med egeninnsats i prosjekter, tilskudd til private aktører og periodisering av prosjektbudsjettene. Ofte holdes en viss prosent av statlige og fylkeskommunale tilskudd igjen til prosjektet er ferdigstilt, og man kan derfor ha utgiftene ett år, mens deler av inntektene ikke kommer før året etter.

Valget i 2017 ble gjennomført på en så god måte at utgiftene til Politisk sekretariat ble betraktelig redusert. Valget genererte også inntekter fordi det ble opprettet en felles tellesentral for Ålesund, Haram og Sula kommune.

Team administrasjon og forvaltning har et betydelig mindreforbruk i 2017 som skyldes lavere driftsutgifter enn budsjettet.

Team helse og velferd har også et betydelig mindreforbruk i 2017. Dette skyldes blant annet sykelønsrefusjoner og vakanser gjennom året. Det ble også politisk vedtatt å ikke etablere et interkommunalt responscenter på legevakta, noe som har resultert i at midler avsatt til dette ikke ble brukt. Dette skal ut på anbud.

Team kultur og oppvekst har et stort merforbruk i 2017 som i stor grad skyldes utbetalinger til spesialpedagogisk hjelp i barnehager, tidlig innsats, barn plassert i barnehage i nabokommunene og skoleskyss. Størrelsen på vedtak fattet av PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste) er avgjørende for kostnadsnivået i teamet fordi det er her utgifter til spesialpedagogisk hjelp i barnehager kostnadsføres. De samarbeider om et LEAN-prosjekt som har til hensikt å forbedre prosess og kvalitet, både faglig og økonomisk ved spesialpedagogisk hjelp. Skoleskyssordningen er også ute på anbud.

Økonomivirksomheten har et betydelig mindreforbruk i 2017. Årsaken til dette er at driftskostnadene ble lavere enn budsjettet, samtidig som de har hatt høyere salgsinntekter.

Servicetorg og dokumentcenter har også et betydelig mindreforbruk i 2017. Dette skyldes i hovedsak vakanser og sykelønsrefusjoner.

IT har et stort mindreforbruk i 2017. En av årsakene til dette er at de tidligere har kjøpt Microsoftlisenser med vedlikeholdsavtale som gir kommunen tilgang til nye oppgraderinger fra kjøpsdato. De har også hatt noen inntekter i 2017 som ikke var budsjettet.

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,20 %	4,48 %	6,68 %
Årlig sykefravær 2017	1,87 %	4,25 %	6,12 %

Virksomhetsområdet har i henhold til budsjett og driftsavtaler 211,04 årsverk i 2017. Per 31.12. benyttes det 211,23 årsverk.

Sykefraværet er 6,12 % i 2017. Dette er over målet på 5,99 % for 2017, men en reduksjon på 0,56 % sammenlignet med fjoråret.

Virksomhetsområdet har en turnover på 8,20 % i år. Måloppnåelse på antall gjennomførte medarbeidersamtaler i 2017 er 70,34 % mot 68,81 % i fjor.

Skoler og SFO

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet Skole og SFO drift består av:

- 12 barneskoler
- 4 ungdomsskoler
- 1 kombinert barne- og ungdomsskole
- 13 skolefritidsordninger (SFO)

Virksomhetslederne rapporterer at de leverer tjenester i henhold til driftsavtalene. De aller fleste er på samme tid tydelige på at det er svært krevende. Noen virksomheter melder at de ikke leverer etter driftsavtalen, og viser blant annet til omfanget av avtalen, manglende/utdatert pc-utstyr og at de ikke får gitt tilstrekkelig tospråklig undervisning til dem som har krav på det.

Det er begrensning økonomi til å følge opp tilrådingene knyttet til spesialundervisning for tilpassa opplæring (TPO). Det meste av ressursene går til spesialundervisning, og potten til TPO blir kraftig redusert/fjernet.

Mange rapporterer om elevutfordringer knyttet til psykisk helse. Dette gjelder både barneskole og ungdomstrinn. Problemstillinger som er nevnt er skolevegring, selvskadning, prestasjonsangst og spiseforstyrrelse. Skolene rapporterer at dette er områder de ansatte ikke har tilstrekkelig kompetanse på. Skolene samarbeider godt med helsesøster, men det er for lite ressurser.

Styrking av helsesøstertjenesten oppleves som positiv og viktig for barn og unge som har behov for samtaler fra personer med helse- og sosialfaglig bakgrunn.

Endringer i [opplæringsloven](#) har gitt skolene - og alle som har sitt daglige virke i skolene, varslings- og aktivitetsplikt. Endringene har ført til mange henvendelser i store og små saker. Skolen må ofte bruke administrasjonsressurser på dette. Det jobbes med ytterligere avklaringer av når og hvordan dokumentasjonen i slike saker skal håndteres.

For de minste barna så er det stadig flere som må lære seg å innordne seg i et fellesskap, følge felles regler, vise respekt for de voksne og ikke heile tida kunne få tilfredsstilt egne behov. Her har vi ei utfordring der foreldre, barnehage og skole må samarbeide mer og bedre enn det de gjør i dag.

Bruker

Ungdomsskolene gjør det bra på nasjonale prøver målt opp mot resultatene i fylket og nasjonalt.

Alle ungdomsskolene har høsten 2017 gjennomført dialogmøter med Team kultur og oppvekst. Temaene har vært analyse og diskusjon rundt de forskjellige skolenes resultater på nasjonale prøver og elevundersøkelsen. Det har også vært diskutert hvordan øke deltakelsen i foreldreundersøkelsen. I dialogen kom det fram mange ulike faktorer som spiller inn for resultatet og som ofte gjør det utfordrende å trekke klare konklusjoner.

Dialogene blir brukt til utbedring/spesifisering av kommunes prosedyrer for før-, under- og etterarbeid med undersøkelsene. Eksempelvis ser en for seg ei kommunal fellessamling i forkant av undersøkelsene der temaene er endringer, erfaringer fra året før og andre aktuelle tema. Det viser seg at det også kan være fornuftig med klare punkt for refleksjon for bruk på trinnivå. Dette bør tas med inn i rektormøter for diskusjon rundt utvikling.

Barneskolene skal etter planen gjennomføre samme møterunde i vår.

Det gjennomføres årlig en egen elevundersøkelse, som kartlegger de mest sentrale forholdene ved elevens læringsmiljø. Elevene svarer på spørsmål om hvordan de trives på skolen, hvordan forholdet er til lærere og medelever, hvordan de opplever vurdering for læring, krenkelser med mer. Skalaen er 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntaket er mobbing på skolen, hvor verdien 1 betyr liten andel mobbetilfeller og verdien 5 betyr høy andel.

Resultatene for elevundersøkelsen, finner du i [Elevundersøkelsen](#).

Tilsyn og kontroll

Blindheim barneskole har hatt tilsyn fra Fylkesmannen. Fylkesmannen så på skolens arbeid med fag - om elevene får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringa og om de får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte. De så også på hvordan skolen kontinuerlig vurderer hvilket utbytte elevene har av opplæringa og om skolen gir nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringa ikke er tilfredsstillende. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring var også tema.

I foreløpig rapport har skolen fått innsigelse på fire punkt som gjelder spesialundervisning. Skolen har gitt tilsvar på disse punktene og avventer endelig rapport fra Fylkesmannen i slutten av mars 2018.

Minoritetsspråklige

Innenfor dette området har det vært gjennomført internt tilsyn ved tre av grunnskolene: Aspøy, Skarbøvik og Spjelkavik.

I tilsynet har de sett på hvordan skolene kartlegger og vurderer elevenes nivå i henhold til forvaltningsloven og kommunens prosedyrer.

Rapporten fra disse tilsynene vil være klar i løpet av mars, og komme til politisk behandling i løpet av 2018.

Samfunnsutvikling

Det jobbes godt med folkehelsearbeidet i skolene, både blant de ansatte og blant elevene.

Elevene får diverse aktivitetstilbud i friminuttene gjennom for eksempel [Leikepatruljen](#). Det vises også til diverse aktivitetsdager/-økter og den landsomfattende BliMe-dansen.

I tillegg er der også gode eksempler på at skoler kobler seg opp mot eksterne krefter/ressurser når det gjelder elevaktivitet.

Rapportene forteller også at folkehelse blant de ansatte er noe som tas på alvor. Det vises til en rekke eksempler på fellestrening i gymsal, på turer, i treningsstudio og andre aktiviteter.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
2100-Aspøy skole	22 488	23 252	-764	-3,4 %
2101-Blindheim skole	47 020	49 015	-1 995	-4,2 %
2102-Emblem skole	16 134	16 287	-153	-0,9 %
2103-Flisnes skole	24 633	24 270	362	1,5 %
2104-Ellingsøy barne- og ungdomsskole	25 165	25 794	-629	-2,5 %
2105-Hessa skole	27 534	26 807	727	2,6 %
2106-Larsgården skole	18 696	20 057	-1 360	-7,3 %
2107-Lerstad skole	20 127	19 845	282	1,4 %
2108-Hatlane skole	61 785	60 414	1 371	2,2 %
2110-Spjelkavik skole	51 627	52 377	-750	-1,5 %
2111-Stokke og Vik skole	6 699	7 202	-503	-7,5 %
2112-Vh Vik skole - ikke i bruk	5 948	5 390	558	9,4 %
2113-Voldsdalen skole	27 032	28 152	-1 120	-4,1 %
2114-Åse skole	28 758	29 470	-712	-2,5 %
2120-Blindheim ungdomsskole	34 981	35 424	-443	-1,3 %
2121-Spjelkavik ungdomsskole	44 643	45 551	-908	-2,0 %
2122-Skarbøvik ungdomsskole	22 296	22 044	252	1,1 %
2123-Kolvikbakken ungdomsskole	32 791	32 964	-173	-0,5 %
2199-Avsatt budsjett for omr. 21	684	0	684	100,0 %
Sum	519 042	524 316	-5 273	-1,0 %

Regnskapet til virksomhetsområdet viser et merforbruk på 5,3 millioner kroner. Dette skyldes 5 - 6 skoler med et vesentlig merforbruk. Dette veies noe opp, ved enkeltskolers mindreforbruk. De øvrige skolene driver noenlunde i balanse.

Merforbruket skyldes flere forhold, blant annet ressurskrevende elever, økt elevtall, utfordringer knyttet til beregningen av KLP-utgifter og for høyt budsjettert inntektsside av budsjettet.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Kvalitet							
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	99,2	97,7	97,8	97,1		95,6	
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn	14,3	13,9	13,2	12,8	12,6	11,9	13,6
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn	13,5	14,3	14,3	13,4	13,0	12,1	14,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	17,0	16,3	16,0	16,9	14,3	13,9	15,4
Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk, mestringsnivå 1	22,0	0,0	26,6	0,0		22,4	
Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk, mestringsnivå 2	51,8	0,0	53,0	0,0		51,7	
Nasjonale prøver 5. trinn: Engelsk, mestringsnivå 3	26,2	0,0	20,4	0,0		25,8	
Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing, mestringsnivå 1	18,1	0,0	0,0	0,0		25,1	
Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing, mestringsnivå 2	56,2	0,0	0,0	0,0		54,6	
Nasjonale prøver 5. trinn: Lesing, mestringsnivå 3	25,7	0,0	0,0	0,0		20,3	
Nasjonale prøver 5. trinn: Regning, mestringsnivå 1	18,5	0,0	0,0	0,0		21,0	
Nasjonale prøver 5. trinn: Regning, mestringsnivå 2	54,3	0,0	0,0	0,0		54,2	
Nasjonale prøver 5. trinn: Regning, mestringsnivå 3	27,2	0,0	0,0	0,0		24,8	

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	1,89 %	4,59 %	6,47 %
Årlig sykefravær 2017	1,91 %	4,89 %	6,80 %

Det totale sykefraværet i 2017 er på 6,78 % og er ganske stabilt sett opp i mot forrige skoleår, da resultatet var 6,47 %. Enkelte skoler har en liten økning i langtidsfraværet. Det meldes også om ulike problemstillinger knyttet til å få den totale timeplanen/personalkabelen til å gå opp, for eksempel tallet på deltidsstillinger eller delvis uføretrygdet, amme pauser og problemer med å få fagkompetansen i personalet til å gå opp med timeplanen.

Det at sykefraværet er ganske stabilt målt mot forrige skoleår, kan være en god indikator på at det jobbes godt med arbeidsmiljø i skolene og at sykefraværsoppfølging er noe som tas på alvor. Ledelsen ved flere skoler tar i perioder på seg et ganske høyt antall vikartimer for å dekke opp undervisninga. Flere skoler melder om utfordringer knyttet til å få inn kvalifiserte korttidsvikarer. Det er verdt å merke seg at tellene fra enkeltskoler viser at antall ansatte innvirker på hvor stor prosenten blir.

Måloppnåelse på antall gjennomførte medarbeidersamtaler for 2017 er 94,54%, mot 98,92 % i 2016. I 2015 viste måloppnåelsen 96,79%. En har ikke grunnlag for å si noen bastante årsaker til denne lille forskjellen. Noe av det kan være knyttet til utskiftninger av rektorer på enkeltskoler. Team Kultur og Oppvekst, vil ta opp dette med de det gjelder.

Barnehager

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet har i 2017 bestått av 13 kommunale barnehager. Ålesund kommune har i tillegg 32 private barnehager som får tilskudd. Kommunens tilskuddssatser til private barnehager beregnes ut fra kommunens regnskap for kostnader til ordinær barnehagedrift.

Ålesund kommune har siden våren 2009 hatt full barnehagedekning etter hovedopptakene. Den totale kapasiteten i barnehagene i Ålesund kommune er i dag tilstrekkelig i henhold til loven.

Kommunen utfører felles hovedopptak for alle barnehagene og har i tillegg løpende opptak gjennom hele året. Fra høsten 2017 har barn som er født før 31. november rett til barnehageplass.

Hovedopptaket våren 2017 viste at alle søkere med rett til plass, har fått tilbud om plass i barnehageåret 2017/18. Opptaket viste også at det var overkapasitet i flere barnehager. Dette har medført at flere barn uten rett til plass og barn på venteliste har fått plass. Ellingsøy, som er et pressområde med stor utbygging og tilflytting, har mange barn på venteliste.

Andel barn i Ålesund kommune med barnehageplass er 92,6 %. Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage er 26,1 %. Andel minoritetsspråklige barn i barnehagene i Ålesund øker jevnt. I 2013 var 7,5 % av barna fra språklige og kulturelle minoriteter, i 2017 er det økt til 10,9 %.

Tjenestetilbudet i kommunale barnehager ble utvidet i 2017. Ellingsøy barnehage startet ny utegruppe fra 1. august. Kommunale barnehager har gitt tilbud om 895 barnehageplasser (regnet om til barn over 3 år) første halvdel av 2017 og 910 plasser fra 1. august 2017. Ut fra årsrapportene og tertialrapportene i 2017 kan en si at tjenesteproduksjonen på virksomhetsområdet er i samsvar med gjeldende driftsavtaler.

Maksprisen for en barnehageplass har i 2017 vært 2 910 kroner. Kommunen ivaretar ei nasjonal ordning som sikrer at ingen familier skal betale mer enn seks prosent av inntekten for en barnehageplass. Familier med lavere inntekt enn 450 000 kroner vil betale mindre enn den nye maksprisen for en barnehageplass.

Strategi for kvalitet og barnehagestruktur 2016 - 2017 [En barnehage for alle som har fokus på lek og vennskap](#), ble vedtatt av bystyret høsten 2016. Strategien sier hva barn og foreldre kan forvente seg av barnehagen, og hva som er personalets, barnehageeiers og myndighetens ansvar. Strategien har ni tiltakspunkt som skal sikre kvaliteten i barnehagene.

Bruker

Virksomhetene prioriterer daglig kontakt og nært samarbeid med foreldre. Det arrangeres foreldremøter, møter i samarbeidsutvalg og foreldresamtaler i tillegg til sosiale arrangement. Dagens foreldre stiller i økende grad krav til driften av barnehagene i tillegg til tilrettelegging for det enkelte barn. Samtlige kommunale barnehager har i 2016 gjennomført to samarbeidsutvalg (foreldreutvalg).

Barnehagene gjennomførte en brukerundersøkelse blant foreldre og foresatte i 2016. Undersøkelsen viste at foreldrene stort sett er fornøyd med tilbudet. Lavest skår fikk "fysisk miljø" som gjelder spørsmål om uteområder, inneområder og fysisk innemiljø. I 2017 har det vært arbeidet med forbedringene ut fra denne undersøkelsen. Det vil bli holdt en ny undersøkelse i 2019.

Tilsyn og kontroll

Kommunen som barnehagemyndighet, skal sikre at barna i barnehagene får et godt pedagogisk og trygt barnehagetilbud. Gjennom aktiv veiledning, godkjenning og tilsyn skal kommunen se til at barnehagene drives i tråd med de krav som stilles i lov og regelverk.

I 2017 ble det gjennomført seks økonomiske tilsyn med de private barnehagene. Det ble avdekt flere avvik og det er fattet vedtak.

I 2017 ble det arrangert 10 nettverksmøter for virksomhetslederne i kommunale barnehager og tre felles møter med private og kommunale barnehager.

Av kommunens 45 barnehager er det fem private barnehager som ikke er godkjente etter [forskrift om miljøretta helsevern i skoler og barnehager](#) per desember 2017. Det arbeides med å få barnehagene godkjente.

Samfunnsutvikling

Det er avgjørende for en kommune i sterk vekst å sikre et barnehagetilbud i tråd med det behovet familiene har. Større, mer fleksible barnehagebygg og god utnyttelse av uteområdene vil gi mer robuste barnehageenheter, både ut fra økonomiske, driftsmessige og personalmessige hensyn.

Robuste og bærekraftige barnehager krever barnehagebygg med fleksible arealer, slik at sammensetningen av grupper kan bli tilpassa den til gjeldende alderssammensetninga av barnegruppa. Det betyr at når det skal planlegges nye barnehager, bør det legges til rette for 0-6 åringer i hele bygget og uteområder, og at barnehagen må være universelt utformet. Kommunen har to barnehager som ikke er tilpasset barn med spesielle utfordringer bygningsmessig. Mangel på tilpassede bygg gjør at noen barn med funksjonsnedsettelse ikke får tilbud på den barnehagen foreldrene ønsker.

Barnehagene har fokus på bevegelse, hygiene og kosthold. Barna og personalet bruker tilgjengelig terreng rundt seg slik at barna blir kjent med nærmiljøet. Fiskesprellkurs er ei direkte oppfølging av

Årsmelding 2017

regjeringens handlingsplan for bedre kosthold. Kursene legger opp til god deltakelse fra barna og at barna skal spise mer fisk og sjømat.

Gjennom prosjektet [Leikende vennskap](#) er det fokus på mobbeforebygging og sosialt samspill. Sosial kompetanse trekkes frem som et viktig tiltak mot mobbing, og arbeidet med å skape vennskap og gode relasjoner har stått sentralt.

Halvparten av de kommunale barnehagene har gjennomgått miljøsertifisering og det er konkrete tiltak i hverdagen for å øke miljøbevisstheten. Barnehagene samler aktiviteter som er med på fremme en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling. Å få gode naturopplevelser og å bli kjent med naturens mangfold er sentralt for dannelsen av et miljøbevisst menneske.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
2200-Ellingsøy barnehage	7 435	7 976	-541	-7,3 %
2201-Fagerlia barnehage	8 916	8 699	217	2,4 %
2202-Fremmerholen barnehage	8 704	9 166	-462	-5,3 %
2204-Hessa barnehage	19	40	-21	-109,5 %
2205-Lerstad barnehage	5 211	5 171	40	0,8 %
2206-Midtbyen barnehage	6 369	6 692	-323	-5,1 %
2208-Nørve barnehage	6 567	6 879	-312	-4,8 %
2210-Ratvikåsen barnehage	3 613	3 735	-122	-3,4 %
2211-Skarbøvik barnehage	7 069	7 119	-50	-0,7 %
2212-Stokke barnehage	2 012	2 019	-7	-0,4 %
2213-Storhaugen barnehage	7 801	7 199	603	7,7 %
2215-Åsemulen barnehage	4 965	4 947	18	0,4 %
2217-Kvennanset barnehage	5 574	5 452	121	2,2 %
2218-Rabbevågen barnehage	8 743	8 766	-23	-0,3 %
2299-Avsatt budsjett for omr. 22	87	0	87	100,0 %
Sum	83 084	83 860	-776	-0,9 %

Regnskapet til virksomhetsområdet viser et merforbruk i 2017 på 0,8 mill. kroner. Av de kommunale barnehagene var det ni barnehager som gikk med underskudd, mens de øvrige fire barnehagene endte med overskudd.

Merforbruk i kommunale barnehager er stort sett knyttet opp til inntekter, økte lønnsutgifter og vikarutgifter som er for lavt kalkulert i forhold til behov.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Dekningsgrad							
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	25,7 %	26,1 %	26,1 %	26,2 %	49,1 %	47,7 %	40,2 %
Andel barn som får ekstra ress. til styrket tilbud til førskolebarn, ift alle barn i bhg. Alle bhgr	12,2 %	12,7 %	14,4 %	15,8 %	18,6 %	17,7 %	20,2 %

Årsmelding 2017

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass	9,3 %	9,5 %	10,9 %	11,9 %	15,5 %	13,9 %	17,2 %
Kvalitet							
Andel styrere og pedagogiske ledere med barnehagelærerutdanning	88,5 %	92,5 %	96,1 %	94,1 %	91,9 %	89,6 %	92,4 %
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager	6,0	6,2	6,1	6,0	6,0	5,8	6,2
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager	6,7	6,4	6,4	6,4	6,2	6,2	6,2

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,13 %	10,09 %	12,22 %
Årlig sykefravær 2017	2,24 %	7,80 %	10,04 %

Virksomhetsområdet har i budsjett og driftsavtaler totalt ca. 176 årsverk i 2017. Per 31.12. benyttes det 170 årsverk. Antall årsverk på virksomhetsområdet varierer fra første til siste halvdel av barnehageåret som følge av at antall barn med nedsatt funksjonsevne varierer fra år til år.

Det totale sykefraværet er redusert fra 11,69 % i 2016 til 9,47 % i 2017. Dette er under målet på 10,47 % og en fin utvikling. Sykefraværsprosenten stiger betraktelig i små virksomheter og som følge av få årsverk i virksomheten.

I 2017 har man satset på forebyggende arbeid når det gjelder sykefravær i form av NED-prosjektet i de kommunale barnehagene. Dette er et samarbeid mellom NAV Arbeidslivssenter og KS. Målet er å gi drahjelp til virksomhetens eget arbeid for å redusere sykefraværet.

Virksomhetsområdet har en turnover på 4,1 %. Måloppnåelse på antall gjennomførte medarbeidersamtaler er 97,70 % i 2017 og har vært en positiv utvikling siden forrige år.

Undervisning annet

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet består av tre virksomheter:

- Voksenopplæringen
- Alternativ opplæring
- PPT

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er retta mot barn, unge, foreldre, voksne og pedagogisk personale i barnehager og skoler. PPT skal bidra til at barn, unge og voksne med særskilte behov får gode og likeverdige opplærings- og utviklingsmuligheter.

Voksenopplæringen tilbyr norsk for innvandrere, eksamensrettet grunnskoleutdanning for voksne, samfunnskunnskap for voksne og spesialundervisning til voksne som ikke kan nyttiggjøre seg ordinær undervisning. I tillegg har voksenopplæringen ansvar for logopeditjenester både for barn og for voksne.

Alternativ opplæring består av Stafsethneset skole og Broen.

Stafsethneset skole gir et tilbud til elever på niende og tiende klassetrinn i grunnskolen i Ålesund kommune. Skoletilbudet er frivillig og for ungdom som ikke klarer å nyttiggjøre seg det ordinære skoletilbudet i grunnskolen på en fullgod måte. Målet er at eleven skal få økt mestringsfølelse, gjenvinne troen på egne evner og gjennomføre en videregående opplæring.

Broen gir et tilbud til ungdom mellom 16 og 21 år fra hele nordre Sunnmøre, med hovedvekt på Ålesund kommune. Målet er at ungdommene kan komme tilbake til videregående opplæring eller ordinært arbeid med riktig oppfølging.

Bruker

PPT har gjennomført brukerundersøkelser i 2017 i tillegg til egne undersøkelser knyttet til LEAN-prosessen på barnehageområdet. Begge undersøkelsene har gode resultat. Resultatet viser tilgjengelighet på 62 %, responstid på 93 % og kvalitet på råd på 58 %. Brukerundersøkelsene brukes videre for å forbedre tilbudet til brukerne.

Alternativ opplæring har systematisk utvidet samarbeidet med foresatte. Skolen og foresatte snakker sammen hver fjortende dag eller hyppigere, og det er fire samarbeidsmøter på skolen.

Gjennom skolens fagutvalg er elevenes opprinnelige skoler også representert. Fagutvalget møtes én gang per måned for å evaluere elevens faglige og sosiale utvikling.

Skolen er lokalisert i gamle bygninger uten mulighet for universell utforming.

Tilsyn og kontroll

Arbeid med internkontroll og kvalitet er et prioritert område. PPT har hatt kontroll av sakkyndige vurderinger gjennom LEAN-prosjekt.

Ved Voksenopplæringen er det gjennomført tilsyn fra Team kultur og oppvekst på minoritetspråklige elever. Tilsynet gjaldt kartlegging og nivåplassering av norskkunnskaper, skolens organisering av tjenesten og utarbeiding av enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven. Det er også gjennomført interne kurs med gjennomgang av regelverket, i tillegg til at det er utarbeidet nye prosedyrer.

Ved Alternativ opplæring har det vært gjennomført tilsyn etter [forskrift om miljørettet helsevern i barnehage og skoler](#). Rapporten viser flere avvik knyttet til skolebygningen. Virksomheten har satt som mål å lukke avvikene tidlig vår 2018.

Samfunnsutvikling

Det er etablert nytt samarbeidsutvalg ved PPT. HMS-planer revideres og det er planlagt at ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) skal gjennomføres. Det kommer flere saker som omhandler læringsmiljø på barnehage- og skoleområdet. Dette er tidkrevende saker.

Folkehelseperspektivet i PPT er rettet mot ansatte og har tiltak som aktiviteter og felles lunsj.

Voksenopplæringen har gjennomført ROS- analyse for 2017 i forbindelse med vernerunde. HMS- planen revideres i forbindelse med disse vernerundene. Virksomheten har også gjennomført undervisningsopplegg om friluftaktiviteter, informasjon om vold i nære relasjoner og generelt om relasjonskompetanse.

Alternativ opplæring vil gjennomføre ROS-analyse våren 2018. Elektrisk oppvarming av skolen er delvis byttet ut til fordel av lavt energikrevende oppvarming. Folkehelseperspektivet i virksomheten er rettet mot lag og organisasjoner som låner område og utstyr for å gjennomføre maritime friluftaktiviteter.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
2900-Voksenopplæringa	14 905	14 511	394	2,6 %
2901-Alternativ opplæring	4 432	4 444	-12	-0,3 %
2902-PPT	14 819	15 061	-242	-1,6 %
2999-Avsatt budsjett for omr. 29	63	0	63	100,0 %
Sum	34 220	34 016	204	0,6 %

Virksomhetsområdet har et lite mindreforbruk i 2017 på 0,2 mill. kroner. Avvikene hos den enkelte virksomhet framgår av tabellen ovenfor og er av beskjedne størrelser.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Antall deltakere i voksenopplæring	107	166	164	179	0	0	0

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,49 %	4,99 %	7,48 %
Årlig sykefravær 2017	2,09 %	5,25 %	7,33 %

Virksomhetsområdet har et sykefravær på 7,33 % i 2017. Dette er over målet på 6,77 %, men en reduksjon fra 7,48 % i 2016. Iht. driftsavtalene har virksomhetsområdet 82 årsverk i 2017. Per 31.12 benyttet 83,56 årsverk.

Virksomhetsområdet har en turnover på 5,8 %. Samtlige ansatte har hatt medarbeidersamtale i 2017.

Hjemmetjenester

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet består av:

- Hjemmetjenester ytre bydel
- Hjemmetjenester midtre bydel
- Hjemmetjenester indre bydel
- Psykisk helse og rustiltak
- Bo- og miljøtjenester

Hjemmetjenestene

Hjemmetjenestene ytre, midtre og indre har åtte avdelinger med åpen omsorg (hjemmesykepleie), to bokollektiv fortrinnsvis for eldre, samlokaliserte aldersboliger og 10 samlokaliserte boliggrupper for funksjonshemmede.

Virksomhetene melder om behov for økt kompetanse i tjenestene. Ansvar og oppgaver har blitt overført fra spesialisthelsetjenesten til kommunene. I tillegg kommer omstilling i spesialisthelsetjenesten med kortere liggetid, mer dagbehandling og poliklinisk behandling. Åpen omsorg har dermed fått nye brukergrupper med mer faglig krevende og komplekse behov. Det er en utfordring at alle som på forsvarlig vis kan få tjenester i eget hjem, får det.

Bo og miljøtjenester

Bo- og miljøtjenester består av fire samlokaliserte boliggrupper for funksjonshemmede, to samlokaliserte boliggrupper for barn og avlastning, og ei samlokalisert boliggruppe for avlastning for voksne. I tillegg har virksomhetene avlastningstilbud og permanente tilbud for enkeltpersoner i private boliger.

Det er et stort behov for flere samlokaliserte boliger for funksjonshemmede, blant annet for å unngå etablering av ressurskrevende tiltak for enkeltpersoner i private boliger. Åtte samlokaliserte boliger for voksne er under bygging i indre bydel. Disse blir privat eid, men skal driftes av kommunen. Prosjektet antas å stå ferdig i juni 2018.

Stadig flere eldre og syke utviklingshemmede i samlokaliserte boliger er ikke lenger i stand til å delta i etablerte arbeids- og aktivitetstilbud utenfor boligene, noe som medfører at boligene må bemannes opp på dagtid. Bo- og miljøtjenester mener lederstrukturen bør vurderes med tanke på virksomhetens størrelse. Rådmannen vil følge opp situasjonen i ledelsen og iverksette nødvendige styrkingstiltak i 2018.

Psykisk helse og rustiltak

Psykisk helse og rustiltak består av psykisk helseteam, miljøterapeutisk team, ambulerende team rus, habiliteringsteam autismspekterforstyrrelser, fire samlokaliserte boliggrupper innen psykisk helse, boliger for rehabilitering rus, akuttboliger, krisesenter for menn, dagtilbud innen psykisk helse, fengselshelsetjeneste, prosjekt Housing First og oppfølging av bostedsløse.

[Housing First](#) har som målsetting å sikre en stabil bosituasjon for personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske lidelser, der brukernes ønsker om og valg av bolig, blir lagt vekt på. Ett av hovedprinsippene er at bolig er en grunnleggende menneskerett, ikke et privilegium som en må gjøre seg fortjent til. Prosjektet har så langt bosatt seks brukere.

Tjenesten opplever økning av brukere til Psykisk helseteam og Miljøterapeutisk team. Virksomheten melder at det er behov for et nytt lavterskeltilbud for personer med psykiske utfordringer. Kommunen har i 2017 søkt og fått tilskudd til å starte opp tilbudet [Rask psykisk helsehjelp](#).

Det oppleves økende behov for tjenester til voksne personer med forstyrrelser innen autismspekteret som ikke er diagnostisert med psykisk utviklingshemming. Det er i 2017 etablert en samlokalisert boliggruppe med heldøgns bemanning.

Velferdsteknologi

Det er et stort potensiale for å kunne ta i bruk ny teknologi som kan gi brukerne større grad av trygghet og muligheter for å kunne klare seg selv i hverdagen. Det er en utfordring å etablere kunnskap og forståelse for å ta i bruk velferdsteknologi i det ytterste tjenesteledet i virksomhetene.

Opplæringstilbudet [Velferdsteknologiens ABC](#) ble startet opp høsten 2017. Alle virksomhetene i hjemmetjenesten har deltatt med ressurspersoner i denne opplæringen, som fullføres i 2018.

Utviklingsarbeid

I første tertial ble det startet opp et arbeid for å bedre pasientflyt og samhandling i helse og velferdsområdet. Arbeidet blir fulgt opp med implementering av «nytt pasientforløp» høsten 2017. Alle virksomhetene har utarbeidet planer for implementering i egen virksomhet. Det er først i 2018 vi for alvor kan vente å se resultater av de nye kravene til samhandling.

De tre virksomhetene med åpen omsorg melder at et samarbeid om intravenøs behandling er etablert med noen sykehjem. Flere brukere har fått benytte denne muligheten.

Samtlige ansatte i den åpne omsorgen er nå utstyrt med bærbar enhet til bruk i tjenesten. Tilbakemeldingene fra virksomhetene er positive, og det ser ut til at dette hjelpemiddelet er implementert i alle avdelingene på en god måte.

Bo- og miljøvirksomheten har i flere år arbeidet med prosjektet [Jeg kan](#), og erfaringene fra dette prosjektet kommer etter hvert de andre virksomhetene til gode.

Hovedsatsingsområder i driftstavgalene

Virksomhetene skal levere tjenester i henhold til driftsavtale. Hovedsatsingsområder i driftstavgalene i 2017 var:

Årsmelding 2017

- I og med at Ålesund kommune er ROBEK-kommune skal samtlige virksomheter ha en særskilt oppmerksomhet mot økonomikontroll og et krav om budsjettbalanse ved årets slutt.
- Virksomheten skal forbedre samarbeidet med kommunens tildelingskontor, andre kommunale virksomheter og sykehuset.
- Den åpne omsorgen skal samarbeide med sykehjem om intravenøs behandling av hjemmeboende brukere.
- Den åpne omsorgen skal innen 31.12.2017 ha innarbeidet rutiner der samtlige ansatte i den åpne omsorgen benytter arbeidslister og registrerer «utført oppgave» i Mobil Omsorg i bærbar enhet (mobiltelefon/nettbrett).
- Samtlige virksomheter skal innarbeide bruk av det nye kvalitetssystemet Compilo i hele organisasjonen.
- Samtlige virksomheter skal ta i bruk «Veilederen» i hele organisasjonen.
- Virksomhet Bo- og miljøtjenester skal være en pådriver og representere et miljø for nytenking og tjenesteutvikling innen sitt område, og dele sin kompetanse med øvrige virksomheter i hjemmetjenesten.

Det er gjennom året arbeidet godt med alle satsingsområdene i driftavtalen,

Bruker

Det er etablert brukerforum både ved Skansen aktivitet, rehabiliteringsboligene i Aarsæthervegen 4, og ved Voldsdalen bokollektiv. I tillegg er det etablert en interessegruppe for både rus og psykisk helse med representanter fra Landsforeningen for psykisk helse (LPP), Mental helse og Støttegruppen for rusavhengige.

Virksomhetslederne i virksomheter som har boliger for utviklingshemmede deltar i månedlige kontaktmøter mellom NFU (ved foreldre bosatt i Ålesund) og kommunen.

Alle virksomhetene hevder at samarbeidet med brukere og pårørende er godt, og at endringer i tjenester skjer i dialog med bruker/pårørende.

Tilsyn og kontroll

Arbeid med internkontroll og kvalitet er et prioritert område, og fra 1.januar 2017 kom [Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten](#). Forskriften skal bidra til faglig forsvarlige helse- og omsorgstjenester, kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet, og sikre at øvrige krav i helse- og omsorgslovgivningen etterleves.

Fylkesmannen gjennomførte sommeren 2017 tilsyn i flere samlokaliserte boliger for funksjonshemmede i Hjemmetjenester indre bydel og Bo og miljøtjenester. Tema var bruk av tvang i tjenesten. Virksomhetene har i hovedsak fått avvik fordi de har benyttet personell med lavere formell kompetanse enn brukernes vedtak har lagt føring for.

Det er ikke gjennomført interntilsyn i 2017. Det skyldes manglende kapasitet og tilsynskompetanse i Team helse og velferd. Dette vil komme på plass i 2018.

Kvalitetssystemet Compilo var under etablering i 2017, og vil være et system som skal medvirke til god styring av kvalitet og oppfølging av tjenesteproduksjonen. Det var noen utfordringer knyttet til tilgangsstyring av ansatte, men det ble arbeidet aktivt i samarbeid med kommunes IT-avdeling for å finne gode løsninger på dette.

Veilederen er et web-basert system for oppslag, e-læringskurs og spørsmål/svar. Samtlige virksomheter melder at de benytter dette programmet aktivt i opplæring av sine ansatte.

Samfunnsutvikling

Fire av de fem virksomhetene i virksomhetsområdet oppgir at de har gjennomført ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) i 2017. Samtlige virksomheter oppgir at krisehåndteringsverktøyet DSB-CIM er komplisert å forholde seg til i dette arbeidet. De ROS-analysene som er gjennomført, er i hovedsak ikke utarbeidet i DSB-CIM.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
3120-Hjemmetjenester ytre	84 164	84 459	-294	-0,3 %
3125-Hjemmetjenester midtre	84 600	81 171	3 429	4,1 %
3130-Hjemmetjenester indre	101 200	103 160	-1 959	-1,9 %
3135-Psykisk helse og rus	56 066	59 255	-3 189	-5,7 %
3140-Bo- og miljøtjenester	111 548	113 368	-1 820	-1,6 %
3199-Avsatt budsjett for omr. 31	-2 176	0	-2 176	100,0 %
Sum	435 403	441 412	-6 009	-1,4 %

Resultatet for virksomhetsområdet viser et merforbruk i forhold til budsjett på 6 millioner kroner.

Kun én av de fem virksomhetene kan vise til et mindreforbruk. Dette skyldes i hovedsak vakanser i lederstillinger, avsluttet ressurskrevende tiltak og redusert innleie av vikarer på grunn av lavt sykefravær.

De øvrige virksomhetenes merforbruk skyldes i hovedsak bruk av årsverk ut over driftsavtalenes rammer på grunn av nye ressurskrevende brukere med inntil 24 timers tjeneste i egen bolig, og økte vedtak på enkeltbrukere både i den åpne omsorgen og i boliger for funksjonshemmede.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Prioritet							
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, hjemmesykepleie	3,3	3,5	3,4	3,3	4,9	4,9	4,8
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr	14,2	15,8	16,2	17,6	10,1	13,3	10,7

Årsmelding 2017

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
uke, praktisk bistand							
Dekningsgrad							
Andel brukere (ekskl. langtidsbeboere på institusjon) med individuell plan	12,0 %	11,0 %	11,7 %	10,7 %	9,2 %	8,4 %	9,2 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år	21,6 %	23,0 %	23,3 %	20,6 %	19,6 %	21,7 %	19,7 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år	18,1 %	16,4 %	18,3 %	22,4 %	14,6 %	15,9 %	15,0 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	14,1 %	14,4 %	17,2 %	15,4 %	13,8 %	16,0 %	13,9 %
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	20	20	20	22	22	24	21
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	60	67	62	60	68	70	62
Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	311	318	308	319	321	352	299
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, hjemmesykepleie	3,3	3,5	3,4	3,3	0,0	0,0	0,0
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, praktisk bistand	14,2	15,8	16,2	17,6	0,0	0,0	0,0
Mottakere av støttekontakt	307	300	295	305	0	0	0
Mottakere av trygghetsalarm	585	591	616	653	0	0	0
Tjenestemottakere med individuell plan	231	221	234	225	0	0	0
Andre nøkkeltall							
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken. Brukere utenfor institusjon	9,5	10,1	10,3	10,1	10,8	12,2	10,9

Nøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Antall brukere - Ambulerende team rus	0	55	49	76
Antall brukere - Team integrering rus	0	43	45	47
Aarsæthervegen rehab. rus - antall brukere pr 31.12	0	9	6	4
Aarsæthervegen rehab. rus - Utnyttelsegrad %	0,0 %	57,7 %	62,0 %	46,0 %
Krisesenter menn - antall brukere	0	6	8	2
Krisesenter menn - liggedøgn	0	36	208	5
Skansen aktivitet - antall brukere	0	181	198	212
Skansen aktivitet - nye henvendelser	0	52	47	60
Skansen aktivitet - antall besøk	0	4 282	4 724	4 959
Barn-/avlastningstilbud - antall barn/ungdom i barnebolig	0	5	5	3
Barn-/avlastningstilbud - antall barn med regelm. tilbud i avlastningsbolig	0	11	13	19
Barn-/avlastningstilbud - antall voksne med regelm. tilbud i avlastningsbolig	0	13	13	13
Barn-/avlastningstilbud - Antall voksne som fikk døgnavlastning i påvente av egen bolig	0	12	13	13
Barn-/avlastningstilbud - antall ved Borgundfjordvegen avlastning	0	24	26	32
Krisesenter menn og barn - antall barn	0	0	3	0

Årsmelding 2017

Indikatornavn	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Krisesenter menn og barn - antall dagbrukere	0	0	5	4
Ambulerende team rus - antall nye brukere	0	0	17	27

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,36 %	6,23 %	8,59 %
Årlig sykefravær 2017	2,18 %	6,34 %	8,51 %

Gjennomsnittlig sykefravær i virksomhetsområdet var 8,43 % i 2017, som er en liten nedgang fra 2016. Virksomhetsrådets målsetning i 2017 var 7,69 % på årsbasis. Virksomhetene melder at det arbeides systematisk og grundig med sykefraværproblematikken i samarbeid med den ansatte, primærlege, bedriftshelsetjeneste og NAV.

Turnover i faste stillinger var på 10,4 %, der målsettingen var å ikke overstige 12 %.

Andel gjennomførte medarbeidersamtaler var på 59,8% der målsettingen var 100 %. Noe av årsaken til at det ikke er gjennomført flere medarbeidersamtaler er vakanser og sykefravær i lederstillinger.

Sykehjem og legetjenester

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet består av åtte virksomheter:

- Spjelkavik omsorgssenter
- Aspøy omsorgssenter
- Åse sykehjem
- Skarbøvik sykehjem
- Sanitetshjemmet
- Blindheim omsorgssenter
- Hatlane omsorgssenter
- Legetjenester og akutt helseberedskap

Ålesund kommune har sju sykehjem/bokollektiv på sykehjemsnivå (bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester). I tillegg til ordinære langtidsplasser har Ålesund kommune demensplasser, skjerma demensplasser og psykiatriske plasser.

Kommunen har korttidsplasser som skal gi brukeren økt funksjonsnivå og mestringsevne slik at det er mulig å kunne bo hjemme og være aktiv. Mange korttidsplasser har de senere årene blitt brukt som langtidsplasser, og dette fører til at det rehabiliterende aspektet ved korttidsplassene forsvinner. I tillegg

til ordinære korttidsplasser har kommunen rehabiliteringsplasser, avklaringsplasser, palliative plasser, øyeblikkelig hjelp-plasser og observasjonssenger på legevakta.

I 2014 bestemte bystyret at 78 sykehjemsplasser (49 plasser ved Skarbøvik sykehjem og 29 plasser på Sanitetshjemmet) skulle omgjøres til bokollektiv. I 2017 er totalt 16 sykehjemsplasser omgjort til bokollektivplasser. I ny omsorgsplan *Levedyktige omsorgstjenester 2018-2025* foreslås det å stoppe dette arbeidet da det bl.a. på grunn av økning i antall eldre vil være behov for sykehjemsplassene.

Legetjenester og akutt helseberedskap har ansvar for den kommunale legevakta, interkommunal legevakt, legevarslingsentralen/nødnett, øyeblikkelig hjelp døgnplasser (ØHD), overgrepsmottaket, kommunale legestillinger, administrasjon av fastlegeordningen og Daeskogen legesenter.

Hovedsatsingsområder i driftstavtalen

Virksomhetene skal levere tjenester i henhold til driftsavtale. Hovedsatsingsområder i driftsavtalen i 2017 var:

- Gjennomføre tiltak i handlingsdelen til Kommuneplanen.
- Kvalitetsforbedringsarbeid (som bruk av LEAN-metodikk, tjenstedesign, velferdsteknologi, Compilo, Veilederen m.m).
- Arbeidstidsplanlegging og økt bruk av eHandel.
- Flytte middagsmåltidet til ettermiddag og utarbeide en mat- og måltidsstrategi.

Det er gjennom året arbeidet godt med alle satsingsområdene i driftavtalen og flere av tiltakene i handlingsdelen til Kommuneplanen er gjennomført. Det har vært opplæring i LEAN-metodikk og tjenstedesign i alle virksomhetene, og alle virksomhetene har ansatte som er ressurspersoner innen velferdsteknologi. Ressurspersonene har høsten 2017 deltatt på en samling for læringsnettverk innen Velferdsteknologiens ABC. Dette arbeidet fortsetter i 2018.

eHandel- og eFakturaandelen på sykehjemmene er høy, det er bare barnehagene som har høyere andel enn sykehjemmene.

Alle sykehjemmene har flyttet middagsmåltidet til ettermiddag og tilbakemeldingene fra beboerne er positive. Aspøy omsorgssenter har for en periode gått tilbake til tidlig middag ved to bogrupper, men vil endre dette igjen i 2018. En mat- og måltidsstrategi er ikke påbegynt ennå, men dette vil bli prioritert i 2018.

Flere av virksomhetene melder om at de har flere urolige og utagerende pasienter eller beboere enn de har hatt tidligere. Disse pasientene har ofte en demenssykdom eller er psykisk syke og trenger tett oppfølging. De urolige pasientene påvirker også de andre på avdelinga. Kommunen må vurdere om det bør opprettes flere skjermede demensplasser og psykogeriatriske plasser.

Skarbøvik sykehjem har spesialkompetanse innen demensomsorg, og er det eneste sykehjemmet med en skjerma avdeling for demente. Avdelingen har et tett samarbeid med Helseforetaket, tilbyr hospitering og underviser andre virksomheter innen demensomsorg. I 2017 startet Skarbøvik sykehjem med nærmiljøkafe. Kaféen er åpen hver onsdag og driftes i samarbeid med frivillige. Kaféen er godt besøkt både fra sykehjemmet og fra nærmiljøet.

Aspøy omsorgssenter har i 2017 gjennomført et kvalitetsforbedringsarbeid i forhold til kartlegging og lindring av smerte hos demente pasienter, og dette har resultert i en egen rutine for dette arbeidet.

Mennesker med demens har like ofte smertefulle sykdommer som de uten demens, men har i mindre grad muligheten for å uttrykke egne behov ved smerte, depresjon og angst. Da er det nødvendig med systematisk vurdering fra pleiere som kjenner pasienten.

Hatlane omsorgssenter er et moderne omsorgssenter, og har et signalanlegg med mange velferdsteknologiske muligheter. I 2017 har de bl.a. benyttet sensorovervåking av senger, døralarmer og vandrealarmer. Bruk av teknologi vurderes i forhold til den enkelte pasient sitt behov.

Åse sykehjem vant i 2017 Ålesund kommune sin innovasjonspris for sitt arbeidet med kunnskapsbasert praksis, og fordi de har satt lærings-, utviklings- og innovasjonsarbeid i system.

Blindheim omsorgssenter har i 2017 fått tildelt midler fra Helse direktoratet til et prosjektet der en tester brukervennligheten av dataverktøyet EIR. EIR gir kreftpasientene mulighet til å rapportere symptomer på nettbrett via internett. Informasjonen blir umiddelbart tilgjengelig på helsepersonellens pc, og lege og sykepleier får dermed en rask oversikt over pasientens plager. Systemet vil kunne bidra til å gi en bedre lindrende behandling til palliative pasienter.

Spjelkavik omsorgssenter har i 2017 har 6 midlertidige tosenksom for å kunne ta imot utskrivningsklare pasienter fra Helseforetaket. Alle utenom ett dobbeltrom ble avviket høsten 2017.

Sanitetshjemmet har i 2017 arbeidet med å forlenge vakter i turnus slik at stillingsstørrelsene i virksomheten blir mer lik som ved de andre sykehjemmene, og dette har medført noen endringer for 2018.

Legetjenester og akutt helseberedskap har i 2017 vært involvert i 3 forsknings- og utviklingsprosjekt, bl.a. i samarbeid med Helseforetaket, NTNU og Utviklingssenter for hjemmetjenester og sykehjem (UTHS).

Bruker

Det ble i november 2017 gjennomført en felles pårørendeundersøkelse ved kommunens sykehjem. Ålesund kommune får gode tilbakemeldinger og spesielt kvalitetsdimensjonen "respektfull behandling" skårer høyt. Ålesund kommune har samme gjennomsnitt som andre sammenlignbare kommuner.

ØHD-avdelingen testet i 2017 ut en brukerundersøkelse der pasientene svarte på ulike spørsmål på nettbrett. Undersøkelsen skal justeres noe før det gjennomføres en større undersøkelse i 2018.

Alle sykehjemmene skal ha brukerutvalg med representasjon fra ledelse og fra brukere/pårørende. I 2017 hadde 5 av 7 sykehjemmene brukerutvalg.

Tilsyn og kontroll

Det er ikke gjennomført interntilsyn på sykehjemmene siden 2015. Det er planlagt tilsyn i 2018. Flere av virksomhetene gjennomfører egne interne kontroller når det gjelder hygiene, dokumentasjon, ernæring, medikamenthåndtering med mer.

Årsmelding 2017

Alle virksomhetene har fått opplæring i kvalitetssystemet Compilo. Det har i 2017 vært en stor utfordring at mange ansatte ikke har fått tilgang til systemet da de manglet e-post adresse, og dette har ført til at virksomhetene ikke har kommet like langt med implementeringen som forutsatt.

Veilederen (web-basert system for oppslag i regelverk, e-læringskurs, forelesninger og korte video-kurs m.m.) blir benyttet av alle, og videoene blir ofte benyttet på avdelingsmøter der en tar opp ulike tema, og ved informasjon til nyansatte.

Samfunnsutvikling

Alle virksomhetene er universelt utformet. Noen av sykehjemmene har universelt utformede IKT-løsninger, dvs trådløst nett. Flere har oppgradert nettet de siste årene og i 2017 fikk Skarbøvik sykehjem, Aspøy omsorgssenter og Blindheim omsorgssenter (inkludert bokollektivet) installert trådløst nett.

Alle sykehjemmene har sansehage eller tilrettelagt hage, og de fleste virksomhetene legger stor vekt på folkehelseiltak for beboere og ansatte. Alle sykehjemmene samarbeider med lokale skoler og barnehager, kirka (menigheter), ulike organisasjoner og frivillige for å skape trivselstiltak og aktiviteter for beboerne. Sykehjemmene arrangerer også selv mange aktiviteter og tilstelninger.

Alle virksomhetene kildesorterer for å redusere avfallsmengden og det gjennomføres tiltak i samsvar med prinsippene for [miljøfyrtårn](#). Alle sykehjemmene skifter lyspærer til LED, noe som gir reduserte strømutfgifter.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
3200-Skarbøvik sykehjem	67 238	67 227	11	0,0 %
3201-Aspøy omsorgssenter	49 480	48 832	648	1,3 %
3203-Hatlane omsorgssenter	72 033	74 079	-2 046	-2,8 %
3204-Åse sykehjem	55 135	50 752	4 383	7,9 %
3205-Blindheim omsorgssenter	54 696	54 161	535	1,0 %
3206-Spjelkavik omsorgssenter	95 651	93 962	1 689	1,8 %
3209-Sanitetshjemmet	45 474	46 119	-645	-1,4 %
3250-Legetjenester og akutt helseberedskap	59 201	52 747	6 454	10,9 %
3299-Avsatt budsjett for omr. 32	-2 414	0	-2 414	100,0 %
Sum	496 494	487 879	8 615	1,7 %

Regnskapet til virksomhetsområde viser et mindreforbruk i 2017 på 8,6 mill.kroner.

De fleste virksomhetene har i 2017 hatt mindreforbruk eller gått i økonomisk balanse. Det er mange årsaker til dette, bl.a. LEAN-prosjekt og økt grad av e-handel, avvikling av midlertidige dobbeltrom m.m. Men hovedårsaken til mindreforbruket er at to virksomheter, i samråd med rådmannen, ikke har iverksatt tilbud og tjenester som det var avsatt midler til. Dette vil bli iverksatt i 2018.

Årsmelding 2017

To virksomheter har hatt relativt store merforbruk, og hovedårsaken til dette er at de har hatt ansvar for bruker(e) med behov for pleie- og omsorg ut over normalbemanningen, og som virksomhetene ikke har hatt budsjettmidler til.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Dekningsgrad							
Andel beboere i institusjoner 80 år og over	70,5 %	74,4 %	74,4 %	69,7 %	68,5 %	72,4 %	66,1 %
Andel beboere på institusjon under 67 år	9,3 %	7,8 %	6,7 %	6,8 %	11,0 %	8,3 %	13,5 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov:							
Langtidsopphold							
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov:							
Tidsbegrenset opphold							
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	15,3 %	2,1 %	19,3 %	15,4 %	26,5 %	25,2 %	26,1 %
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	18,4 %	18,0 %	18,3 %	17,3 %	17,9 %	17,7 %	15,7 %
Kvalitet							
Andel langtidsbeboere 31.12 vurdert av lege siste år	47,7 %	45,9 %	56,0 %	52,7 %	50,4 %	56,7 %	52,7 %
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	82,0 %	81,5 %	82,5 %	88,8 %	94,6 %	95,1 %	94,1 %
Andre nøkkeltall							
Andel plasser avsatt til tidsbegrenset opphold	9,1 %	5,4 %	5,8 %	9,5 %	20,0 %	15,0 %	20,6 %
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,25	0,50	0,54	0,57	0,55	0,44	0,59

Nøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Antall sykehjems plasser	372	372	378	372
Bokollektiv for ressurskrevende brukere	7	7	7	7
Bokollektivplasser for demente (Klipra og Blindheim)	24	24	24	24
Antall øyeblikkelig hjelp plasser (ØHD)	0	0	0	12
Antall langtids plasser i sykehjem	267	267	267	275
Antall korttids plasser i sykehjem	105	105	111	97
Antall bokollektivplasser på sykehjems nivå (i sykehjem)	0	0	13	16

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,71 %	7,57 %	10,28 %
Årlig sykefravær 2017	2,51 %	6,93 %	9,44 %

Virksomhetsområdet har nesten 520 faste årsverk og over 90 % er kvinner. Gjennomsnittlig stillingsprosent er på 62,33 % der målet er 78 %. Sykefraværet i 2017 var på 9,44 %, og dette er litt over målsettingen for 2017 på 9,28 %. Det er imidlertid lavere enn sykefraværet i 2016 på 10,28 %. Virksomhetslederne har god oversikt over fraværet og det er tett oppfølging av sykemeldte. Det er ikke meldt at noe sykefravær er arbeidsrelatert.

Andel gjennomførte medarbeidersamtaler var i 2017 på 65 % der målsettingen var 100 %. Noe av årsaken til at det ikke er gjennomført flere medarbeidersamtaler er sykefravær i lederstillinger.

Turnover i faste stillinger i 2017 var på 8 %, der målsettingen var å ikke overstige 12 %.

Helse- og sosiale tjenester

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet består av:

- NAV Ålesund - sosiale tjenester
- Aktivisering og velferd
- Arbeid og aktivitet (sysselsetting)
- Barn og familie

Virksomhetsområdet representerer et bredt tjenestespekter for barn, ungdom, foreldre, voksne, personer med nedsatt funksjonsevne og hjemmeboende både unge, voksne og eldre. Vir

2017 har vært preget av stor aktivitet. Virksomhetene opplever konsekvenser av endringer i samfunnsforhold, i behov og i lovverk, og endring både i veileder og forskrifter. Dette har gitt virksomhetsområde 34 flere nye og endrede oppgaver i 2017.

Året vært preget av knapphet i tilgjengelige ressurser. Til tider har det vært vanskelig for enkelte virksomheter å prioritere for å holde oppe en god tjenestekvalitet.

I 2017 ble det satt igang et arbeid der målet er bedre samhandling og utvikling av arbeids- og aktiviseringstilbud for voksne personer med utviklingshemming. Det er vurdert at det er behov for en gjennomgang, redesign og tydeliggjøring av hvem som skal gi hvilke tilbud om arbeid og aktivitet fremover. Dette er et satsingsområde i 2018.

Samarbeidet med Nasjonalforeningen for folkehelse om å bli et demensvennlig samfunn er videreført i 2017, og det skal arbeides videre med implementering også i 2018.

Nav Ålesund - sosiale tjenester

Virksomheten har i 2017 hatt mål om å skape gode prosesser i sitt forbedringsarbeid. NAV sitt oppdrag er å få flere i arbeid, gjennomføre bedre brukermøter og øke kompetansen. Dette jobber Nav Ålesund målrettet med. Virksomheten har et mål om å være et fyrtårn for andre Nav kontor. Det foregår en dreining i tiltaksmidlerne fra 23 % til 77 % (tiltak i egen regi), og det er blitt mer tiltaksrettet brukeroppfølging.

Rusteamet som ble etablert i 2016 har hatt god effekt i forhold til tett og god oppfølging og reduksjon av kostnadskrevende rusbehandling.

2017 har vært preget av omstillinger og det har vært et stort fokus på å kvalifisere prosessveiledere for å styrke veiledning og strukturere og systematisere oppfølging av veiledere og porteføljer.

NAV Ålesund er nominert til mulighetskonferansens læringspris for 2017. Virksomheten har jobbet med - og vil videre i 2018, arbeide for å bli et mer mobilt NAV. Virksomheten skal i 2019 samlokaliseres i nye lokaler.

Det har vært en nedgang i arbeidsledigheten og ved utgang av 2017 var den på 2,2 %, 0,2 % lavere enn landsgjennomsnittet. Her i Ålesund var den i 2016 på 2,9 %. Største utfordringen er knyttet til de med nedsatt arbeidsevne, manglende gjennomføring av utdanning og fremmedspråklige.

Aktivisering og velferd

Aktivisering og velferd ble i 2017 omorganisert slik at ergoterapi- og fysioterapitjenesten, syn- og hørselstjenesten inklusiv hverdagsrehabilitering, ble endel av virksomheten. Dette ble gjort for å gjøre forebyggende tjenester for hjemmeboende mer robuste, og for å se tjenestene mer i sammenheng. Tjenesten har også i 2017 hatt fokus på å utnytte egne ressurser, til å knytte relasjoner til frivillige og eksterne instanser og samarbeidsparter.

Virksomheten har en god oversikt over hjemmeboende. Eldre bor nå hjemme lenger, har behov for flere tilrettelagte tjenester, og har økende grad av sammensatte hjelpebehov. Det er i 2017 etablert flere differensierte tilbud, men det mangler ressurser til å møte de økende behovene i befolkningen.

Som en viktig del av arbeidet med bedre pasientflyt, skal arbeidet med forebygging og tidlig innsats styrkes. Dette omtales også i omsorgstrappa som er beskrevet i den kommende omsorgsplanen.

Det er gitt støtte fra helsedirektoratet til en erfaringskonsulent for pårørende i tråd med ny veileder om pårørende og kommunens forpliktelser i pårørendearbeidet.

Oppstart av et LEAN-prosjekt er ment å bidra til å forbedre og utvikle tjenesteleveransen for å levere forutsigbare tjenester innen teknisk hjelpemiddel og trygghetsalarm i pasientflyt og samhandling. Dette prosjektet videreføres i 2018.

Arbeid og aktivitet

Tjenesten har butikk, flere arbeids- og aktivitetstilbud og kjøper tjenester til ungdom i videregående skole som trenger etterskoletidsordning - [13pluss](#).

Det er økende behov for aktivitetsbaserte tiltak, særlig til en aldrende gruppe personer med utviklingshemming.

Virksomheten har i 2017 kjøpt 13pluss-plasser hos fylkeskommunen, og gjennomført tilbud i skoleferier for ungdom med utviklingshemming i videregående skole. Antall ungdommer som benytter seg av tilbudet er doblet fra 4 i 2016 til 8 i 2017, og det er forventet en ytterligere økning i 2018. Det har vært økte utgifter til transport for disse ungdommene, men det er også et behov for å ivareta et helhetlig tilbud.

Barn og familie

Ålesund kommune skal ha en livsløpsgaranti som skal sikre flyt i og mellom ulike tjenester. Foreldre skal ha en garanti for at kommunen har et tilbud når behovet er tilstede for familien. Situasjonen er nå slik at når voksne med utviklingshemming og andre funksjonsnedsettelse er over 18 år og klare til å flytte til eget hjem, så har ikke kommunen mange nok heldøgns tilrettelagte boliger klare. Foreldre står ofte i omsorgsoppgavene lengre enn de ønsker.

Kommunen har i 2017 ikke hatt verken nok kompetent personell eller egnede boliger til barn med omfattende tjenestebehov.

Avlasterdommen for private avlastere, har medført betydelig økning i administrasjonsoppgaver og utfordringer.

Virksomheten har vært i nær dialog med blant annet pedagogisk-psykologisk tjeneste, spesialisthelsetjenesten innen habilitering og skole og fylkesmannen for å belyse utfordringer ved bruk av tvang og makt overfor barn og unge med utviklingshemming i skolens arena. Det er kun personell ansatt i helse- og sosial som kan bistå i slike situasjoner. Det arbeides med å finne gode løsninger.

Forprosjektet "I forkant" har etablert en styringsgruppe på tvers av helse og oppvekst. Styringsgruppen har som mål å blant annet sikre samhandling og koordinering av ulike prosjekt som tenderer inn mot hverandre.

Helsestasjonene har i 2017 vært pilot i utprøving av elektronisk meldingsutveksling mellom fastleger, helseforetak og helsestasjon, med formål å sikre bedre informasjonsflyt.

Det er startet flere [COS](#) (Circle of Security)- familieveiledningsgrupper/barselgrupper ved helsestasjon dette året for å styrke tidlig innsats.

Styrking av skolehelsetjenesten har medført økt andel av helsesøstre ute på alle skolene, og helsetjenesten er dermed blitt mer synlig og skal fremover bidra til å dekke aktuelle behov hos barn og unge i skolehverdagen, særlig barn og unge sin psykiske helse.

Det var i 2017 et mål om å slå sammen Moa og Blindheim helsestasjon blant annet for å få til et mer robust fagmiljø, da dagens helsestasjoner på Moa og Blindheim er små og sårbare, dette er ikke gjennomført.

Spesialpedagogisk hjelp førskole har store utfordringer med turnover, men kvalifisert personell både som vikarer og faste tilsetninger er rekruttert. Det er gjennomført et LEAN-prosjekt for å se på hele handlingsløpet fra ei melding til PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste) frem til iverksetting av vedtak om spesialpedagogisk hjelp i førskole. Rapport foreligger i 2018, og tiltak både med hensyn til organisering og omfang er under vurdering.

Barneverntjenesten har hatt stor turnover med flere nyansatte og vikarer i 2017. Det har vist seg utfordrende å rekruttere personale med rett kompetanse og god erfaring. Dette har medført ekstra

behov for ressurser til opplæring og ført til indre total kapasitet i tjenesten, og en liten andel høyere fristbrudd enn foregående år.

Frivilligsentralen

Frivilligsentralen har stor aktivitet og samhandler med et mangfold av lag, organisasjoner og enkeltpersoner. Frivillig sektor sliter med å rekruttere og ser behovet for å ansette koordinatore som kan koordinere den frivillige innsatsen fremover. Det er inngått samarbeid med NAV når det gjelder unge voksne mellom 18 og 30 år med arbeidspålegg som mottar sosialhjelp og som vil øke dersom de takker ja til å delta på aktiviteter.

Natteravnene hadde i 2017 25 vandringer, 183 vandrere og 60 aktive frivillige.

Bruker

Brukerdialogen har også dette året vært ivarettatt blant annet gjennom brukerråd, dialogmøter med brukere/deltakere, pårørende og brukerorganisasjoner. Det er gjennomført dialogmøter med brukerorganisasjonen NFU (Norsk forbund om utviklingshemming) med månedlige dialogmøter. Erfaringen er at dette er en viktig og positiv dialog for å øke informasjonsflyt, samhandling og å skape tillit. Fra 2018 vil dialogmøtene utvides med representanter fra flere brukerorganisasjoner.

Pårørendearbeid har hatt et økt fokus i 2017. Det er arbeidet med å etablere mer differensiert avlastningstilbud til personer med demens, og det vurdert behov for mer differensierte avlastningstjenester til foreldre og familier som har store omfattende omsorgsoppgaver.

Det var mål om å gjennomføre brukerundersøkelse i barnevern i 2017, men dette er grunnet kapasitetsmangel. Gjennomføring vil først skje høsten 2018.

Det ble gjennomført en elektronisk brukerundersøkelse i NAV Ålesund i november 2017. NAV Ålesund har utviklet en egen brukerundersøkelse som er en pilot i NAV-systemet. Gjennomført pilot skal justeres noe før ny undersøkelse i 2018.

Tilsyn og kontroll

Tre av fire virksomheter har delvis tatt i bruk verktøyet Compilo som internkontroll og kvalitetsprogram. Videre implementering og aktiv bruk skal videreføres i 2018. Det vil i 2018 bli vurdert hvordan NAV skal benytte verktøyet.

Interntilsyn er ikke gjennomført i 2017, men er planlagt i 2018. NAV Ålesund har et eget internkontrollsystem i den statlige del, og har lukket avvik på rutine for internkontroll. Det er gjort endringer i rutiner for saksbehandling med økt kontroll av vedtak før de blir effektuert.

Barnevernet rapporterer til fylkesmannen halvårlig. Rapportene blir fra 2018 lagt inn som en samlingsrapport i Compilo. Det arbeides hele tiden med å holde frister for saksbehandling i barnevernet. Barnevernet hadde i 2017 tilsyn av arbeidstilsynet når det gjelder trusler og vold mot ansatte, rapporten er ikke klar, men vil bli kommentert våren 2018.

Krisesenteret for kvinner og krisesenteret for menn hadde tilsyn av Fylkesmannen når det gjelder å oppfylle lovkrav. Krisesenteret for kvinner ble godkjent, krisesenteret for menn fikk avvik. Saken følges opp våren 2018.

Arbeid og aktivitet (sysselsetting) har hatt tilsyn fra arbeidstilsynet. Det førte til krav om utbedring av ventilasjon og tilleggsventilasjon.

Det er behov for kompetanse innen autismespektervansker/Asberger syndrom i flere virksomheter. Barn og familie mangler også tilgang på ansatte som kan arbeide med brukere med særlig utfordrende atferd. Arbeid og aktivitet har behov for opplæring og bruk av velferdsteknologi.

Aktivisering og velferd opplever å ha knappe ressurser til å møte økende behov i det forebyggende arbeidet. Det er behov for å styrke ergoterapitjenesten, demensteamet/forebyggende oppsøkende tjenester og de miljøterapeutiske oppgavene i dag- og aktivitetssenterene.

Samfunnsutvikling

I 2017 har det vært et økt fokus på at et viktig bidrag til folkehelse er å få folk ut i arbeid eller i arbeidsrettede tiltak. Forskning viser at arbeidsrettede tiltak har positiv virkning på tilfriskning.

Virksomhetsområdet har også særlig fokus på barn og unge og deres familie, og hvordan disse på best mulig måte skal ivaretas gjennom riktige tiltak når behovet er tilstede. Det er økende behov for lavterskeltilbud for å forebygge mer når det gjelder barn og unge som strever. Det er også lagt tilrette for at eldre skal kunne bo hjemme lenger, med økt fokus blant annet på avlastning.

Alle virksomhetslederne i virksomhetsområdet har deltatt på energiledelse med gjennomgang av energireducerende tiltak, der endring av holdning og praksis har vært i fokus.

Tre av seks avdelinger ved Arbeid og aktivitet har fått trådløst nett. Det er behov for trådløst nett i alle avdelinger.

Barn og familie har gjennomført ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) ved krisesenteret i forbindelse med flytting til nye lokaler i 2017. Det er behov for mer fokus på opplæring og veiledning i kommunens elektroniske DSB-CIM verktøy for å styrke innsatsen i ROS-analyse. Dette blir satt på dagsorden i 2018.

NAV har eget standardisert system for blant annet møblering og rømmingsveier i sine kravspesifikasjoner og har egne analyser.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
3406-Sosiale tjenester	57 782	51 382	6 400	11,1 %
3407-Aktivisering velferdstjenester	27 763	28 672	-909	-3,3 %
3408-Sysselsetting	22 127	21 683	444	2,0 %

Årsmelding 2017

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
3409-Barn og familie	129 720	138 509	-8 789	-6,8 %
3499-Avsatt budsjett for omr. 34	-1 171	0	-1 171	100,0 %
Sum	236 221	240 245	-4 025	-1,7 %

Resultatet for virksomhetsområdet viser et merforbruk i forhold til budsjett på 4 millioner kroner.

Merforbruket i virksomhet Barn og familie er i stor grad knyttet opp til utgifter til barn og unge som i løpet av året har hatt omfattende tjenestebehov. Det er kjøpt private tjenester for å tilrettelegge for barneboligtilbud på kort varsel.

Merforbruket i Aktivisering og velferd skyldes i hovedsak innleie av ekstra personell til dagsenter- og dag aktivitetstilbud. Det har vært en økning av hjemmeboende eldre personer med store omfattende helse- og omsorgsbehov som har behov for tettere oppfølging på dag aktiviteter. For å kunne gjennomføre oppgaver særlig inn mot etablering og oppfølging av velferdsteknologi og økte behov for hjelpemiddelservice, har dette medført et merforbruk.

Mindreforbruket i NAV Ålesund, skyldes blant annet etablering av et rusteam som har bidratt til tettere oppfølging, og effekten har vært mindre behov for utgifter til privat rusbehandling. Fokus på arbeidsrettet aktivitet har ført til at flere kommer raskere ut i arbeid eller i arbeidsrettede tiltak og dette har også bidratt til mindre behov for utbetaling av økonomisk sosialhjelp.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Produktivitet							
Andel undersøkelser som førte til tiltak	42,1 %	38,8 %	41,5 %	32,1 %	42,1 %	43,5 %	
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	20,1	14,7	15,4	15,2	15,2	18,0	
Dekningsgrad							
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	37,7 %	42,1 %	44,2 %	34,3 %	40,4 %		
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne 18-24 år	4,8 %	5,3 %	5,9 %	5,3 %			
Grunnlagsdata (Nivå 3)							
Meldinger i alt	386	386	421	395	0	0	

Nøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Krisesenter - antall overnattingsdøgn kvinner	1 015	906	1 340	1 001
Krisesenter - antall barn overnattingsdøgn	1 274	962	1 020	970
Krisesenter - antall kvinner	51	43	66	49
Krisesenter - antall barn	58	38	45	47
Krisesenter - antall dagbrukere	74	98	245	171

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	2,44 %	5,27 %	7,71 %
Årlig sykefravær 2017	2,18 %	5,89 %	8,06 %

Det er ansatt 210,56 faste årsverk i helse og sosiale tjenester. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse ligger på 87,79 %. Sykefraværet i 2017 var på 8,32 % som er en liten økning fra 2016 og høyere enn måltallet på 6,41 % for 2017.

Virksomhetene jobber godt med oppfølging av sykefravær. Virksomhetsområdet har en turnover på 8,8 %. Gjennomførte medarbeidersamtaler de siste 12 måneder ligger på 99,53 % mot 98,25 % i 2016.

Kultur og flyktning

Tjenestetilbud

Virksomhetsområdet består av:

- Kultur
- Ålesund kulturskole
- Ålesund bibliotek
- Flyktning

Virksomhetene har et bredt spekter av publikumsrettede tjenester fra idrettsanlegg, ungdomsklubber og kulturhus, musikkole, ballettskole, bibliotek tjenester, mottak og integrering av flyktninger med mer.

Det er ikke meldt inn store avvik for noen av virksomhetene i løpet av 2017, men det er endringer som følge av at virksomhetene kultur og bibliotek ble slått sammen 1. august 2017. Budsjettmessig er de to virksomhetene delt ut året.

Den nye kommuneplanen for idrett og fysisk aktivitet ble vedtatt av bystyret 30. august 2017. Gjennom arbeidet med planen og medvirkningsprosesser er det avdekt behov for bedre tilrettelegging innenfor generell folkehelseaktivitet og fysisk aktivitet/friluftsliv i nærmiljøet.

Kultur

Kultur har i 2018 hatt det høyeste aktivitetsnivået på 10 år. Kulturhuset fyller 20 år i 2018 og med den kraftige utviklingen kulturlivet har hatt, er det viktig å kunne videreutvikle rammen og bredden i arrangementene.

Det er stor aktivitet ved kulturhusene og virksomheten har hatt gode inntekter i år. De mangler imidlertid midler for å nå målet om videreutviklende arbeid med urbant kulturliv og kulturminneforvaltning.

Kultur har også store utfordringer med reparasjon og teknisk utstyr i byggene, særlig på Moa svømmehall, Fagerlihallen og Parken kulturhus.

Det er sterkt press på idrettshallene selv etter de siste årenes hallutbygging. Presset på Moa svømmehall er også økt. Det er økende interesser fra nabokommuner når det gjelder skolesvømming, noe som bare delvis kan innfris. Presset på svømmehallen vil kunne øke ytterligere i årene fremover ettersom det blir større boligfortetting, flere tjenester og utbygging i området.

Manglende ressurser har også medført reduksjon av tilskuddene til frivillige lag og organisasjoner.

Ålesund kulturskole

Kulturskolen melder om fortsatt stor skjevhet mellom etterspørsel og kapasitet. Dekningsgraden i dag er ca.16,5 % hvor nasjonalt mål er at minst 30 % av grunnskoleelever skal få kulturskoletilbud.

Det er utarbeidet en ny nasjonal rammeplan: *Rammeplan for kulturskolen – mangfold og fordypning*, som er til politisk behandling. Rammeplanen skal danne grunnlag for utvikling av mer detaljerte fagplaner og lokale læreplaner i kulturskolen med mål om å sette noen nasjonale standarder.

Virksomheten melder om lavere salg av undervisningstjenester til Fagerlia videregående skole. Grunnen til dette er en klasse med lavt elevtall samt innsparingstiltak i fylkeskommunen. Fra høsten 2017 var det normalt elevtall på musikklinja ved Fagerlia videregående skole og dette ga større inntekter og salg fra høsten 2017.

På grunn av innsparinger har virksomheten holdt stillinger vakante og har også solgt ut deler av årsverk til andre kommuner.

Ålesund bibliotek

Bibliotekene gjennomførte 154 arrangement i 2017 og dette var godt over målet.

I tillegg til å drive utlån er biblioteket en integreringsarena, der språkkafeen er et viktig element. Alle deltakerne skal snakke norsk med hverandre. E-boka er i vekst og dette kan påvirke besøkstall. Biblioteket ser en tendens til øking i ønske om klassebesøk. Biblioteket har klassebesøk fra alle trinn, også fra videregående skole og norskopplæringen.

Flyktning

Virksomhet flyktning leverer tjenester knyttet til oppfølging og integrering av nyankomne innvandrere. Dette gjelder kvalifisering av voksne, for eksempel gjennom grunnskole for voksne og senere gjennom praksis. For barn i førskolealder og skolealder har virksomheten ansvar for å støtte barnehager og skoler. Dette skjer for eksempel ved veiledning og økonomisk støtte. Virksomheten har det økonomiske ansvaret for klasse 11 ved Skarbøvik ungdomsskole.

Virksomhet flyktning har ansvar for kantinedriften på rådhuset. Det gis god og relevant arbeidstrening i et hektisk arbeidsmiljø. Per 30. april hadde fire flyktninger praksis i kantina og tre flyktninger har ekstrajobb her.

Tiltak som fører til at flyktninger kan starte og gjennomføre en solid utdanning vil øke i årene som kommer. Mange av flyktningene som er kommet, mangler utdanning og arbeidserfaring, noe som gir store utfordringer med å finne lønnet arbeid.

Tildeling av barnehageplass har vært ei utfordring i 2017. Flyktninger med behov for barnehageplass, har måttet utsette sitt introduksjonsprogram til de har fått plass til barna i barnehage. Virksomheten har hatt sju avvik i løpet av året, disse er lukket.

Bruker

Virksomhetsområdet har utstrakt bruk av brukerkontakt og brukervedvirkning i form av brukerundersøkelser, idrettsråd, allmøter, dialog og involvering.

Kultur gjennomførte brukerundersøkelse for kulturhusene i 2015, samme undersøkelsen er planlagt gjennomført i 2018. En brukerundersøkelse ble gjennomført høsten 2017 på Moa svømmehall. Resultatene blir brukt til forbedring av tjenestene.

Biblioteket bruker sosiale medier og hjemmeside til kommunikasjon og informasjonsformidling i tillegg til tradisjonell annonsering.

Kulturskolen planlegger å gjennomføre brukerundersøkelse blant elevene våren 2018.

Virksomhet flyktning gjennomførte brukerundersøkelser vinteren 2017, med svarprosent på 93 %. I hovedsak rettet tilbakemeldingene seg om tilgjengelighet i personalet. Det ble opprettet en vakttelefon i 2016, der brukerne alltid kan nå en saksbehandler. Tilbakemeldingene brukes videre til lokalt utviklingsarbeid.

Tilsyn og kontroll

Kultur har årlig branntilsyn i idrettshaller, kulturhus og svømmehall der avvik kontinuerlig blir fulgt opp.

Svømmehallen har kontrollør som tar vannprøver hvert kvartal. Alle badevakter må gjennomføre halvårlig obligatorisk kompetanseprøve, lærere og assistenter må gjennomføre årlige kompetanseprøver.

I tillegg foretas det sikkerhetssjekker, årlige serviceavtaler på nødlis, ventilasjon, el-anlegg, automatikkanlegg, heis, brannalarmsentral og brannslanger. Alle feil og mangler blir utbedret etter hvert.

Biblioteket har ikke tilsyn, men gir innsyn ved årlig å levere bibliotekstatistikk til Nasjonalbiblioteket.

Flyktning har et eget HMS-system med dokumentasjon på kartlegginger/internkontroll, handlingsplan, sykefraværssrapporter og avviksbehandling.

Virksomhet flyktning har i 2017 hatt tilsyn i kantina. Det er ikke meldt avvik i forbindelse med kontrollen.

Samfunnsutvikling

Kultur har vært pådriver og premissleverandør for etablering av trimparken Akslatunet på Aksla og samarbeidet med LHL om etablering av trimpark på Tueneset. Tiltakene har hatt, og vil ha, stor verdi for tilgangen til rekreasjon og fysisk aktivitet for kommunens befolkning.

Kultur har bidratt til at det er skaffet statlig finansiering til etablering av ny turvegtrasé ved Lillevannet, i samarbeid med Lillevannets venner, og til turvegen Fjordstien langs Borgundfjorden i samarbeid med Veg, anlegg og park.

Kulturskolen, som er et folkehelseiltak i seg selv, er et viktig bidrag for å skape et godt oppvekstmiljø for barn og unge i kommunen.

Biblioteket er både en kulturinstitusjon, med et viktig bidrag til læring, og et folkehelseiltak. Biblioteket er et trygt sted å være og er for mange en viktig ramme i hverdagen. Gratisprinsippet er et viktig demokratisk prinsipp.

Flyktning har gjennomført risikoanalyse i 2017, som skal oppdateres våren 2018. Virksomheten har utarbeidet Foreldreveiledning med flytskjema. Dette vil bli en del av integreringsplanen for Ålesund kommune.

Flyktning vurderer sin rolle i forbindelse med Fargespill. Evalueringen fra 2016 er at dette var et samlendende tiltak, men at man ønsker mer stabile aktiviteter over tid for flyktninger, og at prosjektet er dyrt å drifte.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
4900-Kultur	40 620	40 690	-70	-0,2 %
4901-Vh kino og kulturhus	11 294	10 745	550	4,9 %
4902-Ålesund kulturskole	16 502	18 104	-1 602	-9,7 %
4903-Biblioteket	9 459	9 657	-198	-2,1 %
4904-Flyktning	126 238	107 745	18 492	14,6 %
4999-Avsatt budsjett for omr. 49	67	0	67	100,0 %
Sum	204 180	186 942	17 239	8,4 %

Virksomhetsområdet har et mindreforbruk i 2017 på 17,2 mill. kroner..

Virksomhet flyktning har det største avviket, 18,5 million kroner i mindreforbruk. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig at en tredjedel av bosettingen av flyktninger skjedde innen de siste tre månedene av 2017. Integreringstilskuddet utbetales som et engangsbeløp uavhengig av bosettingsdato.

Kulturskolen melder om større utgiftsnivå på lønn enn budsjettet, reduserte inntekter og avkortning av kontingentkrav på grunn av flere og lengre sykemeldinger.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Dekningsgrad							
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	11,4 %	11,0 %	11,1 %	10,5 %	3,2 %	3,9 %	3,0 %
Kvalitet							
Antall frivillige lag som mottar kommunale driftstilskudd	55	44	40	25	13 986	901	4 151
Bokutlån fra folkebibliotek per innbygger i alt	2,7	2,5	1,8		0,0	0,0	0,0
Kommunale driftstilskudd til lag og foreninger pr lag som mottar tilskudd	15 782	21 364	26 075	29 600	50 717	19 756	53 614
Andre nøkkeltall							
Bosatte flyktninger per 1000 innbyggere	1,0	2,0	2,8	1,9			
Flyktninger - Faktisk bosetting - antall personer	48	92	130	91			
Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	50	90	150	107			
Innvandrere i arbeid (prosent)	69,0 %	64,0 %	64,0 %				
Framsikt							
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i al(B)	20,4 %	20,1 %	20,1 %	20,5 %	16,2 %	25,2 %	12,7 %

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	0,74 %	3,42 %	4,16 %
Årlig sykefravær 2017	0,84 %	2,01 %	2,85 %

Virksomhetsområdet 49 kultur har i henhold til budsjett og driftsavtaler 130 årsverk i 2017. Per 31.12. benyttes det 134,41 årsverk.

Det har vært en trend gjennom flere år at kulturvirksomhetene har lavt sykefravær. Sykefraværet i 2017 er 2,83 %. Dette er under målet på 3,72 %. Virksomhetsområdet har en turnover på 5,1 %. 76,30 % av de ansatte har hatt medarbeidersamtale i 2017. Dette er en negativ utvikling siden i fjor.

Teknisk og fellesdrift

Tjenestetilbud

Teknisk og felles drift består av sju virksomheter:

- Plan og bygning
- Kart og oppmåling
- Veg, anlegg og park
- Vann, avløp og renovasjon
- Eiendomsdrift
- Renholdsdrift
- Sentralkjøkken

Som følge av at Ålesund kommune er på ROBEK-lista har de tekniske virksomhetene fått reduserte drifts- og investeringsrammer. Det har til tider vært utfordrende å fordele ressursene på en slik måte at tjenestekvaliteten holder et forsvarlig nivå.

Effektivisering av byggesaksbehandlingen

Plan og bygning har gjennomført ett LEAN-prosjekt i 2017 hvor de har kartlagt og analysert arbeidssituasjonen ved byggesaksseksjonen.

Det ble i den forbindelse innført ei prøveordning med mottakskontroll fra juli 2017 som har hatt positiv effekt. Regnskapet for 2017 viser at Plan og bygning tapte 751 000 kroner i saksbehandlingsgebyrer i byggesaker fordi virksomheten ikke overholdt lovpålagte frister. I første halvår hadde virksomheten 600 000 kroner i tapte inntekter, mens de etter å ha iverksatt tiltak for å bedre prosessene rundt mottak og prioritering av byggesaker, bare tapte 150 000 kroner i andre halvår.

Virksomheten styrkes med ett årsverk til saksbehandling i 2018. Det er også planlagt gjennomført andre forbedringstiltak i løpet av første halvår 2018. Målet er å redusere tapet i gebyrinntektene ytterligere i 2018. Mottakskontrollen forbedrer ikke bare de interne rutinene, men også servicen for brukere/kunder. Den tar i tillegg sikte på å lette belastninga på saksbehandlerne ved å forenkle og strukturere arbeidsoppgaver og rutiner.

Veg- og grøntvedlikehold

Veg, anlegg og park har hatt sterkt pressede økonomiske rammer over flere år. Dette har ført til mindre asfaltering, redusert grøfting og skoging langs kommunale veier og redusert slått av grøntarealer. Som følge av dette har Ålesund kommune mottatt flere klager fra publikum og trafikanter, noe som igjen fører til økt saksbehandling av klager.

bedreVANN

Sommeren 2017 kom resultatene fra bedreVANN for 2016. Rapporten inneholder en tilstandsvurdering av kommunale vann- og avløpstjenester. Kvalitetsindeksen på vannforsyninga i Ålesund kommune er 2,9 (hvor 4 er best) for 2016. Det som trekker ned er mangelen på ei alternativ vannforsyning, leveringstabiliteten og ledningsnettets funksjon. Ålesund kommune har ikke en alternativ vannforsyning, og det gjør oss spesielt sårbare for akutt forurensning av drikkevannskilden og forurensning/feil i andre

deler av forsyningssystemet.

Ålesund kommune har høy andel vanntap sammenligna med andre deltakerkommuner i bedreVANN, og høy gjennomsnittsalder på ledningsnett. Det er behov for flere årsverk for å følge opp investeringene i vann- og avløpsnett. Kvalitetsindeksen på avløpstjenesten i Ålesund kommune er 1. Dette er tredje dårligst av alle de 85 kommunene som deltar i undersøkelsen. Årsaken til dette er at ikke alle rensanlegg oppfyller renskravet, at under 95 % av innbyggerne er tilknyttet spillvannnett og rensanlegg og at over 15 % av forureningsproduksjonen slippes ut i overløp av regnvann.

Etablering av aksjeselskap for næringsdriften ved Bingsa

I 2017 ble det vedtatt at det skal etableres et aksjeselskap for å drifte Næringsdrift avfall. Etableringa av selskapet er viktig av flere grunner, men fire mål er av spesielt stor betydning for Ålesund kommune: Å redusere risiko, ivareta investeringer og økonomiske interesser, ikke drive næringsvirksomhet i strid med EØS-avtalen og å konkurrere med det private næringsliv på like premisser.

Bruker

Adkomst til virksomhetenes lokaler er tilgjengelig for funksjonshemmede der det er nødvendig.

Virksomhetene arbeider også for å gjøre Ålesund tilgjengelig for personer med funksjonshemninger for å sikre at de på lik linje med andre kan delta i samfunns livet. Dette gjelder tilgang til byens gater og fortau, parkeringsplasser, uterom og kommunale bygg og institusjoner.

Det er et mål at innbyggerne i Ålesund kommune skal ha god helse og gode levekår. Tilgang til uterom, idrettsanlegg, grøntareal, turstier og lignende er med på å bidra til ei mer aktiv befolkning. Dette er en viktig del av kommunens folkehelsearbeid.

Tilgang på rent og godt drikkevann er også med på å påvirke folkehelsen, og Ålesund kommune har svært høy drikkevannskvalitet. Kommunen benytter også svanemerke produkter til rengjøring av kommunale bygg, og kvaliteten på rengjøringa er god.

Det gjennomføres løpende vedlikehold av bygningsmassen av kommunens serviceteam, teknisk team og vaktmestere.

Flere eldre benytter seg av middagslevering fra Sentralkjøkkenet og de sikres på denne måten tilgang til god og næringsrik mat.

Tilsyn og kontroll

For å opprettholde forsvarlig drift er det vesentlig at virksomheten har nødvendig kompetanse innenfor relevante fagfelt. Samtlige virksomheter innenfor virksomhetsområdet oppgir at de har den nødvendige kompetansen.

Samfunnsutvikling

De tekniske virksomhetene har i stor grad mulighet til å påvirke klima og miljø i og rundt Ålesund.

Det siste året tilfredsstilte alle drikkevannsprøvene fra Brusdalsvannet kravene til kvalitet. Vi er spesielt sårbare for akutt forurensning av drikkevannskilden vår så lenge vi mangler reservevannforsyning.

Fremover vil det være økt fokus på klima, miljø og bærekraft. Som en av de største institusjonene i regionen, vil Ålesund kommune være en sentral aktør i arbeidet for ei bærekraftig utvikling.

Det er et mål at alle virksomheter gjennomfører ROS-analyse og reviderer denne årlig. Kun tre av de sju virksomhetene innenfor virksomhetsområdet oppgir at de har gjort dette i 2017. Resultatet er sendt videre til beredskapsleder for oppfølging.

Status økonomi

Beløp i hele tusen

Tjenesteområder	Budsjett 2017	Regnskap hiå.	Avvik	Avvik i %
5900-Plan og bygning	8 043	9 265	-1 222	-15,2 %
5901-Kart og oppmåling	9 123	7 253	1 870	20,5 %
5902-Veg, anlegg og park	31 009	31 043	-34	-0,1 %
5903-Vann, avløp og renovasjon (VAR)	-3 262	10 783	-14 045	430,6 %
5904-Eiendomsdrift	391	-407	798	204,2 %
5905-Renholdsdrift	440	-588	1 028	233,5 %
5906-Sentralkjøkken	-2 331	-2 635	304	-13,0 %
5999-Avsatt budsjett for omr. 59	177	0	177	100,0 %
Sum	43 590	54 714	-11 124	-25,5 %

Virksomhetsområde teknisk og felles drift har et merforbruk i 2017 på 10,6 mill. kroner. Det er både positive og negative budsjettavvik for virksomhetene. Det største negative avviket er hos virksomhet vann, avløp og renovasjon. Her er avviket på 13,5 mill. kroner og knytter seg til Næringsdrift avfall.

Virksomhet plan og bygning sitt merforbruk er i hovedsak knyttet til tapte gebyrinntekter i byggesaksbehandlingen, og at plansaksbehandlingen ikke har generert inntekter som budsjettet.

Merforbruket i virksomhet vann, avløp og renovasjon er i all hovedsak knyttet til at næringsdrift avfall ikke leverer inntekter som budsjettet. Næringsvirksomheten ved Bingsa skal potensielt kunne generere inntekter for Ålesund kommune. Likevel har de ikke klart å generere inntekter som forventet de siste årene. Budsjetterte inntekter var basert på virksomhetens egne beregninger. Det har ved flere anledninger blitt stilt spørsmål om grunnlagsdata for denne beregningen uten at det har kunnet fremlegges av virksomheten. Regnskapet viser et avvik på ca. 20 millioner kroner i inntektene på Næringsdrift avfall. Utgiftsnivået har vært lavere enn budsjettet noe som reduserer det negative avviket noe, i tillegg til at virksomhetens øvrige drift også leverer et mindreforbruk.

Kart og oppmåling har et betydelig mindreforbruk i 2017 som blant annet skyldes høyere inntekter enn budsjettet.

Årsmelding 2017

Mindreforbruket i virksomhetene Renholdsdrift og Eiendomsdrift skyldes at pensjonskostnadene ble lavere enn budsjettert.

KOSTRA Nøkkeltall

	Ålesund 2014	Ålesund 2015	Ålesund 2016	Ålesund 2017	Landet uten Oslo	Møre og Romsdal	Kostragruppe 13
Produktivitet							
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	3 231	3 328	3 494	3 906	3 839	3 224	3 595
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	63	53	70				
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	25	21	20				
Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2 500	2 500	2 500	2 500	2 712	2 521	2 536
Vann - Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1)	1 802	1 892	2 176	2 331	3 431	3 505	2 463
Dekningsgrad							
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	90,3 %	89,4 %	88,6 %	88,0 %	82,9 %	77,4 %	
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	92,8 %	91,9 %	91,1 %	90,5 %	83,1 %	73,9 %	
Kvalitet							
Avløp - Andel fornyet spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år	0,2 %	0,5 %	0,5 %	1,2 %	0,8 %	0,5 %	
Avløp - Estimert gjennomsnittsalder for spillvannnett med kjent alder	28	30	30	37			
Vann - Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	0,5 %	0,8 %	1,0 %	1,0 %	0,7 %	0,7 %	
Vann - Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder	40	38	38	38	32	29	
Framsikt							
KVALITET: Andel kommunal vei med belysning	100,0 %	94,3 %	99,5 %	98,6 %	60,2 %	62,1 %	82,7 %
KVALITET: Andel kommunal vei med fast dekke	101,0 %	94,3 %	99,5 %	98,6 %	71,6 %	77,6 %	90,5 %

Sykefravær

Sykefravær	Fravær korttid	Fravær langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2016	1,65 %	3,70 %	5,35 %
Årlig sykefravær 2017	1,88 %	4,72 %	6,60 %

Virksomhetsområde 59 teknisk og felles drift har i henhold til budsjett og driftsavtaler 269,84 årsverk i 2017. Per 31.12. benyttes det 260,62 årsverk. Sykefraværet er 6,60 % i 2017. Dette er over målet på 4,89 %, og en økning på 1,25 % sammenlignet med fjoråret. Dette følges opp iht. rutiner.

Årsmelding 2017

Virksomhetsområdet har en turnover på 2,7 %. Måloppnåelse på antall gjennomførte medarbeidersamtaler i 2017 er 99,39 % mot 81,70 % i fjor.

Årsmelding 2017

Vedlegg: Noter

Regnskap

Avvik mellom regnskap og budsjett blir kommentert under det enkelte virksomhetsområdet. Budsjettavvik innenfor bystyrets bevilgningsposter blir kommentert under punktet Frie inntekter, finans og fellesposter.

Balanse med noter

Balanse 2017

Balanseregnskapet

<i>Beløp i hele tusen</i>	Regnskap 2017	Regnskap 2016
EIENDELER		
A. Anleggsmidler		
Faste eiendommer og anlegg	1 634 542	1 563 338
Utstyr, maskiner og transportmidler	95 658	96 861
Utlån	808 206	804 811
Aksjer og andeler	550 849	541 812
Pensjonsmidler	3 223 421	2 999 433
Sum anleggsmidler	6 312 676	6 006 255
B. Omløpsmidler		
Kortsiktige fordringer	223 293	238 883
Premieavvik	136 167	141 594
Aksjer og andeler	-	-
Sertifikater	-	-
Obligasjoner	5 274	5 169
Derivater	-	-
Kasse, postgiro, bankinnskudd	476 208	246 116
Sum omløpsmidler	840 942	631 762
Sum eiendeler	7 153 618	6 638 017

EGENKAPITAL og GJELD

C. Egenkapital

Disposisjonsfond	40	40
Bundne driftsfond	148 527	61 855
Ubundne investeringsfond	14 696	13 874
Bundne investeringsfond	172 258	159 490
Regnskapsmessig mindreforbruk (drift)	38 687	1 495
Regnskapsmessig merforbruk (drift)	-28 820	-66 314
Udisponert investeringsregnskapet	14	-
Udekket investeringsregnskapet	-2 287	-1 506
Kapitalkonto	367 589	306 163
Endring av regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	1 839	1 839
Endring av regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering)	-	-
Sum egenkapital	712 543	476 936

D. Gjeld

Langsiktig gjeld

Ihendehaverobligasjonslån	1 150 000	300 000
Pensjonsforpliktelse	3 949 064	3 807 783
Sertifikatlån	-	850 000
Andre lån	925 878	815 581
Sum langsiktig gjeld	6 024 943	5 773 364

Kortsiktig gjeld

Kassekredittlån	-	-
Annen kortsiktig gjeld	416 134	387 718
Derivater	-	-
Premieavvik	-	-
Sum kortsiktig gjeld	416 134	387 718

Memoriakonti

Ubrukte lånemidler	79 855	73 272
Andre memoriakonti	-	-
Motkonto for memoriakontiene	-79 855	-73 272

Sum memoriakonti	-	-

Sum gjeld og egenkapital **7 153 619** **6 638 018**

Notene gjelder kun Ålesund kommune. Notene for de kommunale foretakene er innarbeidet i deres spesifikke årsregnskaper og årsrapporter.

Noter 2017

Note 1 - Endring i arbeidskapital

	2017	2016
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	230 091 672	146 264 348
Endring ihendehaverobl og sertifikater	104 288	-11 592
Endring kortsiktige fordringer	-15 589 155	-64 322 726
Endring premieavvik	-5 427 567	2 903 470
Endring aksjer og andeler	0	0
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	209 179 239	84 833 499
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-28 415 562	34 898 874
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	180 763 677	119 732 374
ANSKAFFELSE AV MIDLER	2017	2016
Inntekter driftsdel	3 622 258 330	3 379 240 830
Inntekter investeringsdel	15 824 637	19 370 607
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	287 300 501	311 564 866
Sum anskaffelse av midler	3 925 383 468	3 710 176 304
ANVENDELSE AV MIDLER		
Utgifter driftsdel	3 420 036 826	3 268 552 297
Utgifter investeringsdel	145 949 618	187 266 679
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	185 215 851	170 621 773
Sum anvendelse av midler	3 751 202 295	3 626 440 749
Anskaffelse - anvendelse av midler	174 181 173	83 735 554
Endring i ubrukte lånemidler	6 582 504	35 996 819
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Investering	0	0

Endring i arbeidskapital **180 763 677** **119 732 374**

Avsetninger og bruk av avsetninger

Avsetninger	198 402 137	103 475 698
Bruk av avsetninger	21 934 221	18 233 729
Til avsetning senere år	2 286 742	1 506 414
Netto avsetninger	174 181 173	83 735 554

Int. overføringer og fordelinger

Interne inntekter mv	287 399 558	252 170 802
Interne utgifter mv	287 399 558	252 170 802
Netto interne overføringer	0	0

Note 2 - Pensjoner

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66 % sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Premiefond

Premiefondet er et fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefondet kan bare brukes til fremtidig premiebetaling. Premiefondet fremgår ikke av kommuneregnskapet, men bruk av fondet reduserer faktisk betalte pensjonspremier.

	2017	2016
Innestående på premiefond 01.01.	331 062	503 006
Tilført premiefondet i løpet av året	26 615 353	26 634 709
Bruk av premiefondet i løpet av året	26 630 404	26 806 658
Innestående på premiefond 31.12.	316 011	331 062

Regnskapsføring av pensjon

Etter §13 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avskastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes som premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013

Årsmelding 2017

og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010. Det er ikke endret amortiseringsperiode i regnskapsåret.

Beregnete pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Regnskapsføringen av pensjon innebærer et unntak fra de grunnleggende prinsippene for kommuneregnskapet. For 2017 innebærer dette at regnskapsførte pensjonsutgifter er 25 mill. kroner lavere enn faktisk betalte pensjonspremier. Året før var regnskapsførte pensjonsutgifter 30 mill. kroner lavere enn faktisk betalte pensjonspremier.

PENSJONSKOSTNADER	2017	2016
Årets opptjening	181 659	174 013
	398	268
Rentekostnad	148 920	143 035
	923	482
Brutto pensjonskostnad	330 580	317 048
	321	750
Forventet avkastning	-135 158	-128 126
	957	760
Netto pensjonskostnad	195 421	188 921
	364	990
Sum amortisert premieavvik	21 927 411	18 868 404
Avregning for tidligere år	0	0
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	12 256 952	11 665 574
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	229 605	219 455
	727	968

PREMIEAVVIK

Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	224 864	222 000
	173	640
Avregning for tidligere år	0	0
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-12 256	-11 665
	952	574
Netto pensjonskostnad	-195 421	-188 921
	364	990
Premieavvik	17 185 857	21 413 076

PENSJONSFORPLIKTELSE

	31.12.2017	31.12.2016
	ESTIMAT	ESTIMAT
Brutto påløpt forpliktelse	3 859 392	3 707 890
	243	348
Pensjonsmidler	2 410 321	2 205 823
	811	828
Netto forpliktelse før arb.avgift	635 971	708 457
	199	722

SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSFORPLIKTELSE UB -

2017

Årsmelding 2017

ESTIMAT

Overførte/mottatte pensjonsforpliktelser 1.1	0
Brutto pensjonsforpl. IB 1.1 - estimat i fjor samt fisjon/fu	3 707 890 348
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1	-86 363 710
Overførte/mottatte avvik	0
Faktisk forpliktelse	3 621 526 638
Årets opptjening	181 659 398
Rentekostnad	148 920 923
Utbetalinger	-92 714 716
Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12	3 859 392 243

SPESIFIKASJON AV BRUTTO PENSJONSMIDLER UB - ESTIMAT

2017

Overførte/mottatte pensjonsmidler 1.1	0
Brutto pensjonsmidler IB 1.1	2 999 432 626
Estimatavvik midler IB 1.1	-31 063 045
Overførte/mottatte avvik	0
Faktiske pensjonsmidler	2 263 234 113
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	224 864 173
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-12 256 952
Utbetalinger	-92 714 716
Forventet avkastning	135 158 957
Brutto pensjonsmidler UB 31.12	3 223 421 043

AMORTISERING AV PREMIEAVVIK

2017

Sum amortisert premieavvik til føring	22 825 775
Akkumulert premieavvik	119 355 012

AVSTEMMING

Balanseført netto forpliktelse IB 1.1	708 457 722
Netto pensjonskostnad	195 421 364
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	12 256 952
Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	-145 871 933
Brutto estimatavvik	-70 201 274
Nettoeffekt av fisjon/fusjon	0
Balanseført netto forpliktelse UB 31.12	635 971 199

(*Brutto estimatavvik gjelder kun KLP)

SPESIFIKASJON AV ESTIMATAVVIK, PLANENDRING OG TARIFFENDRING

2017

Endret forpliktelse - Planendring	0

Årsmelding 2017

Endret forpliktelse - Ny dødelighetstariff	0
Endret forpliktelse - Øvrige endringer	-57 027 654
Endringer forpliktelse - Totalt	-57 027 654

MEDLEMSSTATUS	01.01.2017	01.01.2016

Antall aktive	3 472	3 411
Antall oppsatte	4 144	3 786
Antall pensjoner	1 928	1 788
Gj.snittlig pensjonsgrunnlag, aktive	324 385	311 863
Gj.snittlig alder, aktive	41,68	41,89
Gj.snittlig tjenestetid, aktive	8,77	8,74

(*Opplysninger om medlemsstatus gjelder kun KLP)

FORUTSETNINGER	2017	2016

Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %
Lønnsvekst	2,97 %	2,97 %
G-regulering	2,97 %	2,97 %
Pensjonsregulering		
Forventet avkastning KLP	4,50 %	4,60 %
Forventet avkastning SPK	4,20 %	4,30 %
Amortiseringstid	7	7

Note 3 - Garantiansvar

KOMMUNENS GARANTIANSVAR

	2017	2016
NORDEA BANK ASA	7 861 064	8 904 088
HUSBANKEN	27 822 386	29 739 261
DEN NORSKE BANK ASA	0	707 100
INNSKYTERNE I STIFTELSEN ODD FELLOWS ALDERSBOLIGER	6 126 900	5 276 900
KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE	296 027 378	302 277 894
HELSE- OG SOSIALSEKTOREN	1 654 884	752 294
SPAREBANK 1 SR-BANK	124 612	266 076
	339 617 224	347 923 613

KOMMUNEN HAR GARANTERT FOR:

	2017	2016	Utløper:
DIVERSE (SOSIALKONTORET)	1 654 884	752 294	2018

Årsmelding 2017

EBBEGARDEN BARNEHAGE-EBBEGARDEN ANDELSSLAG BA	6 453 752	6 764 017	2034
ELLINGSØY BOLIGSTIFTELSE	0	23 850	2017
FJELLTUN BARNEHAGE (ÅLESUND BARNEHAGE)	575 400	657 600	2024
HEIMDALEN FORELDRELAGSBARNEHAGE BA	5 040 514	5 445 179	2018 og 2034
PUSKHOLA BARNEHAGE	562 380	669 500	2023
SKÅTHAUGEN BARNEHAGE	3 570 626	3 926 533	2027
SLINNINGEN BARNEHAGE BA	2 806 234	3 020 321	2028
STIFTELSEN ELLINGSØY KIRKE	0	707 100	2017
STIFTELSEN ODD FELLOWS ALDERSBOLIGER	6 126 900	5 276 900	2018
STIFTELSEN HESSATUN	585 278	624 323	2017
STIFTELSEN ATLANTERHAVSPARKEN	35 108	624 414	2018
TOMMELITEN BARNEHAGE	513 000	684 000	2020
TORGHALLEN OMSORGSBOLIGER ASPØYA BA	8 486 310	8 740 298	2051
VEGSUND FORELDREBARNEHAGE BA	7 839 814	8 213 864	2035
VESLEFRIKK BARNEHAGE	3 042 000	3 386 000	2026
ÅLESUND KOMM.ADM.BYGG AS	5 174 660	6 037 170	2023
ÅLESUND KOMM.ADM.BYGG AS	89 094 255	91 646 875	2052 og 2053
ÅLESUND SANITETSFORENING	4 783 956	4 893 674	2045
ÅLESUND SANITETSFORENING'S ALDERSHJEM	3 163 940	3 830 040	2022
ÅLESUNDREGIONEN HAVNEVESEN	115 079 973	121 896 178	2019-2046
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	50 972 855	54 062 119	2034
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	8 500 000	-	2047
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	7 647 499	7 915 833	2046
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	4 587 114	4 715 030	2044
ÅLESUND KIRKELIGE FELLESRÅD	3 320 772	3 410 501	2043
	339 617 224	347 923 613	

Note 4 - Fordringer, langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld til KF'er og IKS'er

Kundefordring til KF og IKS	2017	2016
Ålesund kommunale eiendom KF	7 437 043	5 226 768
Ålesund brannvesen KF	20 036	-
Møre og Romsdal 110-sentral KF	264 100	-
ÅRIM IKS	2 763 930	13 997 963
Sunnmøre regionråd IKS	95 437	71 875
IKA IKS	118 393	-
Sum	10 698 939	19 296 606
Kortsiktig gjeld til KF og IKS	2017	2016
Ålesund kommunale eiendom KF	2 347 331	671 669

Årsmelding 2017

**)		
Ålesund brannvesen KF	2 925	27 212
Møre og Romsdal 110-sentral KF	-	29 000
ÅRIM IKS	1 880 133	95 351
Sunnmøre regionråd IKS	16 000	5 500
IKA IKS	191 256	141 825
Sum	4 437 645	970 557

Note 5 - Finansielle anleggsmidler (aksjer og andeler)

SELSKAP	Antall	Kostpris	Bokført verdi	Eierandel
ÅLESUND PARKERING AS	2	50 000	100 000	100,00 %
ADMINISTR.BYGG AS	2100	1 000	2 350 560	100,00 %
HAREID FASTLANDSAM BAND AS	215	1 000	215 000	6,25 %
ÅLES./GISKE BRUS.AS	750	1 000	750 000	13,16 %
MØREAKSEN AS	5615	100	561 500	7,50 %
BRISK KOMPETANSESENTER AS	300	500	150 000	31,00 %
ÅLES.BOLIGB.LAG A/L	202	100	20 200	
A/S NORDØYVEGEN	5	1 000	5 000	
EKSPORTVEGEN AS	60	5 000	300 000	16,95 %
MURITUNET AS	180	1 000	180 000	
DEN NORSKE MATFESTIVALEN AS	200	100	20 000	
REKOM AS	45	500	22 500	
ÅLESUND KUNNSKAPSPARK AS	1400	1 000	1 424 000	16,77 %
ÅKP BLUE INNOVATION ARENA AS	2	100 000	200 000	1,92 %
A/L BIBLIOTEKSENTR.	30	300	9 000	
VEKST ÅLESUND AS	5	50 000	250 000	100,00 %
TAFJORD KRAFT AS	20034	20 000	460 664 088	50,09 %
EGENKAPITALINNSKUDD KLP		-	81 923 604	
EGENKAPITALINNSKUDD ÅRIM IKS		224 000	224 000	44,80 %
ÅKNES/TAFJORD BEREDSKAP IKS		297 500	297 500	
ÅLESUND OG SUNNMØRE GUIDESERVICE AS	20000	10	200 000	2,50 %
SUNNMØRE VEGINVEST AS	160	1 000	160 000	12,57 %
STORFJORDSAMBANDET ASA	15	1	15 000	9,94 %
HAMNSUNDSAMBANDET AS	2	11 000	22 000	10,53 %
ROVDEFJORDBRUA AS	10	5 000	50 000	
TEATERET VÅRT	24	2 000	48 000	
THE NORTH WEST AS	6870	100	687 000	22,71 %
SUM BOKFØRT VERDI			550 848 952	

Ingen av aksjeselskapene er notert på Oslo Børs og offisiell markedsverdi er ikke tilgjengelig.

Kjøp av finansielle anleggsmidler (Aksjer og andeler).

SELSKAP	Antall	Kostpris	Kjøpsverdi
EGENKAPITALINNSKUDD KLP		-	8 399 742
ÅKP BLUE INNOVATION ARENA AS	2	100 000	200 000
THE NORTH WEST	6870	100	687 000

Salg av finansielle anleggsmidler (Aksjer og andeler).

SELSKAP	Antall	Salgspris	Salgsverdi
ÅLESUND KUNNSKAPSPARK AS	200	1 000	200 000
NATURGASS MØRE AS	50	275	13 750

Note 6 - Avsetning og bruk

	Beholdning		Beholdning	
	01.01.	Avsetninger	Bruk	31.12.
Disposisjonsfond	39 770			39 770
Bundne driftsfond	61 854 672	105 300 469	18 628 612	148 526 529
Ubundne investeringsfond	13 873 996	2 327 985	1 506 414	14 695 567
Bundne investeringsfond*	159 490 170	13 071 650	304 252	172 257 569
Samlede avsetninger og bruk av avsetninger	235 258 607	120 700 104	20 439 278	335 519 434

* Startlånsmidler utgjør 158,7 mill. kroner per 31.12.17.

Disposisjonsfond	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Budsjettskjema	Regnskap 2016
IB 01.01	39 769,70			1A, eller brutto 1B eller netto 1B	39 769,70
Avsetninger driftsregnskapet	0,00	0,00	0,00		0,00
Herav budsjettskjema 1A	0,00	0,00	0,00		0,00
Herav brutto budsjettskjema 1B	0,00	0,00	0,00		0,00
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	0,00	0,00	0,00		0,00
Herav budsjettskjema 1A	0,00	0,00	0,00		0,00
Herav brutto budsjettskjema 1B	0,00	0,00	0,00		0,00
Bruk av avsetninger investeringsregnskapet	0,00	0,00	0,00		0,00

Årsmelding 2017

UB 31.12	39 769,70			39 769,70	
Overføring	Regnskap 2017	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Budsjettskjema	Regnskap 2016
Overført fra drifts- til investeringsregnskapet	6 800 000,00	6 825 000,00	6 725 000,00		6 300 000,00
Herav budsjettskjema 1A	6 800 000,00	6 800 000,00	6 700 000,00		6 300 000,00
Herav brutto budsjettskjema 1B	0,00	25 000,00	25 000,00		0,00

Bundet driftsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
IB 0101	61 854 671,76	44 395 737,23
Avsetninger	105 300 469,00	28 911 620,57
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	18 628 612,00	11 452 686,04
Bruk av avsetninger investeringsregnskapet		0,00
UB 31.12	148 526 529,00	61 854 671,76

UB 31.12 viser saldoen på bundet driftsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte formål og kan ikke endres av kommunestyret.

Vesentlige avsetninger til bundet driftsfond (1000 kr)

Formål	Beløp	Kommentar
Nye Ålesund kommune	64 201	Øremerket tilskudd (netto)
Tilskudd skolehelse	5 783	Øremerket tilskudd
Ubundet investeringsfond	Regnskap 2017	Regulert budsjett Opprinnelig budsjett Regnskap 2016
IB 0101	13 873 995,78	
Avsetninger	2 327 985,00	0,00 0,00 1 440 986,00
Bruk av avsetninger	1 506 414,00	1 506 000,00 0,00 907 038,00
UB 31.12	14 695 566,78	

Bundet investeringsfond	Regnskap 2017	Regnskap 2016
IB 0101	159 490 170,23	132 946 065,78
Avsetninger	13 071 650,28	26 924 435,29
Bruk av avsetninger	304 252,00	380 330,84
UB 31.12	172 257 568,51	159 490 170,23

UB 31.12 viser saldoen på bundet investeringsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte investeringsformål og kan ikke endres av kommunestyret.

Vesentlige avsetninger til bundet investeringsfond (1000 kr)

Årsmelding 2017

Formål	Beløp	Kommentar
Avdrag startlån	10 716	Husbanklån

Note 7 - Kapitalkonto (2.5990.00)

Inngående balanse 01.01.2017		306 162 946
Salg av fast eiendom og anlegg	D	-
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	D	-
Salg av aksjer og andeler	D	250 000
Avdrag på utlån	D	49 895 283
Avskrivning på utlån	D	-
Bruk midler fra eksterne lån	D	185 172 567
Endring pensjonsforpliktelser	D	141 281 295
Av- og nedskrivning utstyr/maskiner/transportm	D	18 593 367
Av- og nedskrivning fast eiendom og anlegg	D	56 218 629
Aktivering fast eiendom	K	125 240 031
Aktivering utstyr, maskiner og transportmidler	K	17 438 946
Kjøp av aksjer og andeler	K	9 286 742
Oppskrivning av aksjer og andeler	D	-
Div. korrigering	K	-
Utlån	K	53 290 363
Avdrag på eksterne lån	K	83 592 485
Endring pensjonsmidler	K	223 988 417
Utgående balanse 31.12.2017		367 588 788

Note 8 - Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven §27

Oppstillingen viser interkommunale samarbeid der Ålesund kommune er vertskommune. Pr. 31.12.2017 er Ålesund kommune vertskommune for interkommunale samarbeid på følgende områder:

	Utgifter	Samarbeidets egne inntekter	Andel Ålesund kommune	Andel andre samarbeidskommuner	Overskudd (-) / underskudd (+)
-					
Konserninnkjøp	3 114 591	205 326	928 825	1 629 339	351 102
Legevakt	45 123 817	3 201 543	20 142 126	19 930 957	1 849 191
Krisesenter for kvinner	10 836 052	538 825	2 755 469	7 551 509	-9 750
Overgrepsmottak	4 164 543	2 549 992	444 475	1 257 864	-87 788
Skatt og innfordring	8 964 349	2 661 700	2 184 553	3 719 489	398 607

Årsmelding 2017

Arbeidsgiverkontrollen	7 394 348	183 173	2 398 424	4 951 324	-138 573
Ekommune	33 336 018	2 585 007	13 310 809	17 445 550	-5 348
Totalt	112 933 718	11 925 566	42 164 681	56 486 032	2 357 441

Note 9 - Spesifikasjon av vesentlige poster i regnskapet

Det er ingen vesentlige poster i regnskapet ut over det som fremkommer i drifts- og investeringsregnskapet eller balanseregnskapet vedr. omløpsmidler, anleggsmidler, kort- og langsiktig gjeld.

Note 10 - Vesentlige transaksjoner

Det er framsatt krav overfor Helseforetaket om tilbakebetaling av 9 mill. kroner på bakgrunn av manglende epikrise. Molde har fått medhold i tilsvarende sak i Tvisteløsningsnemnda for helse- og omsorgssektoren. Kravet er ikke inntektsført i regnskapet til kommunen. I 2017 er det mottatt fakturaer fra Helseforetaket på til sammen 2,4 mill. kroner som ikke er betalt grunnet manglende epikrise.

Note 11 - Anleggsmidler

Anleggsmiddelgruppe	Avskrivingsplan	Eiendeler			
Gruppe 1	5 år:	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende			
Gruppe 2	10 år:	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende			
Gruppe 3	20 år:	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende			
Gruppe 4	40 år:	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.			
Gruppe 5	50 år:	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.			
			Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3
Inngående balanse			19 147 892	77 712 844	240 161 725
					Gruppe 4
					1 105 575
					Gruppe 5
					58 081

Årsmelding 2017

				197	25
Tilgang i regnskapsåret	4 572 861	12 817 926	12 739 843	103 502 595	11 223 54
Avgang i regnskapsåret	-		-	-	
Avskrivninger i regnskapsåret	6 518 829	12 074 538	20 798 889	34 080 343	1 339 39
Nedskrivninger	-	-	-	-	
Reverserte nedskrivninger	-	-	-	-	
Utgående balanse	17 201 924	78 456 231	232 102 679	1 174 997 450	67 960 40

Verdiene er hentet fra anleggsregisteret og vil ikke samsvare helt med de regnskapsmessige beløpene.

Avvik 2016: 159 518 339

Avvik 2017: 157 340 544

Skyldes bl.a. at tomteverdier ikke er med i anleggsregisteret.

Note 12 - Investeringsoversikt

De største investeringsprosjektene i regnskapsåret 2017 har vært:

Investeringsprosjekt	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
1328 OPPGRADERING VEGKONSTRUKSJONER	11 884 102	6 450 000	8 389 551
1611 NYBYGG BINGSA	11 223 548	9 950 000	1 128 444
1713 SKARBØVIKA SYD VA	10 828 422	17 000 000	0
1485 VA VASSTRANDVEGEN	6 081 098	4 900 000	0
1333 GANGSTI BOGNESET-FURMYRA	5 783 227	9 628 000	4 256 483
1719 SANERING FREMMERHOLEN	5 458 778	5 100 000	914 525
1731 FAGERLIA SANERING BYGGETRINN 3	5 293 785	6 200 000	1 335 437
1006 KJØP AV UTSTYR/INVENTAR	4 991 519	4 564 000	88 000
1445 R.P. MORKS VEG VA	4 265 544	3 000 000	1 179 831
1415 VA BLINDHEIM UNGDOMSSKOLE	4 069 158	3 600 000	0
1451 RÅDSTUGATA VA	3 979 889	3 550 000	0
Sum utgifter	73 859 070	73 942 000	17 292 271

Brutto utgifter per prosjekt over 3,5 mill. kroner i 2017.

* Regnskap tilbake til år 2013

Note 13 -Markedsbasert finansielle omløpsmidler

	31.12.2017	31.12.2016	Renterisiko	Gj.snittlig løpetid
Bankinnskudd og kasse	476 207 703	246 116 031	Lav	0 mnd.
Obligasjoner	5 273 589	5 169 300	Lav	4 mnd.
Sertifikater/Pengemarkedsfond	-	-	Lav	2 mnd.
Totalt	481 481 292	251 285 331		

(i tillegg har kommunen finansielle omløpsmidler bokført i Ålesund kommuneleie eiendom KF)

Renterisiko og gj.snittlig løpetid: Indikerer hvor sensitiv plasseringen er mot stigende og fallende renter. Lengre løpetid betyr som regel mer sensitivitet overfor stigende eller fallende renter.

Note 14 - Obligasjoner som holdes til forfall

Selskapet har kun markedsbaserte finansielle omløpsmidler.

Note 15 - Langsiktig gjeld og avdrag

	31.12.2017	Rente	Løpetid rente	31.12.2016	Rente	Løpetid rente
Fast rente	460 678 370	2,08 %	25 mnd.	506 802 423	2,07 %	37 mnd.
Flytende rente	1 614 700 073	2,29 %	3 mnd.	1 458 278 506	2,72 %	3 mnd.
Totalt	2 075 378 443	2,20 %		1 965 080 929	2,41 %	

25,9% av langsiktig gjeld er sikret i fastrenteavtaler. Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på disse er 25 mnd. ved årskifte. Lån med flytende rente har en løpende rentefastsettelse med 14 dagers varsel.

Utgiftsført avdrag i driftsregnskapet er 44,5 mill. kroner. Minimum avdragsbetaling etter regnskapsreglene er 44,5 mill. kroner.

Produkt	Kontraksnummer	Startdato	Forfallsdato	Rente	Hovedstol	Markedsverdi
Renteswap	39191804	10.06.2016	10.06.2021	1,969 %	200 000 000	-4 160
Renteswap	857729	14.09.2009	13.09.2018	5,455 %	200 000 000	-26 853
Samlet negativ markedsverdi på rentederivat pr. 31.12.2017					400 000 000	-31 014

*Markedsverdi på kontrakter som er endret før utløp er bokført i regnskapet med verdier på endringstidspunktet. Totalt volum rentederivat (hovedstol) knyttet til underliggende langsiktig gjeld er kr. 400.000.000,-.

Derivater knyttet til Husbanklån:	0
Derivater knyttet til VAR-investeringer:	0
Derivater knyttet til øvrig gjeld:	400 000 000
Sum	400 000 000

Note 16 - Endring i regnskapsprinsipp

Det foreligger ingen endringer i regnskapsprinsipp.

Note 17 - Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Ålesund kommune har i 2017 et regnskapsmessig mindreforbruk på 38,7 mill. kroner og har i tillegg dekt inn 37,49 mill. kroner av tidligere års merforbruk.

Planlagt inndekning av tidligere års merforbruk	2015	2016	2017	2018
Akkumulert merforbruk		144 808 162		
Inndekking merforbruk	34 000 000	44 493 674	37 494 943	28 819 545

Note 18 - Vesentlige forpliktelser

Det vises til note 15. Forpliktelsene knytter seg til markedsverdier hvis kontraktene skulle vært kansellert pr. 31.12.17.

Note 19 - Selvkostområder

Selvkostberegning - VANN	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	66 807 909	62 406 000	51 887 092
Direkte kostnader	33 639 921	32 825 727	31 249 413
Indirekte kostnader	4 213 273	4 213 273	3 032 000
Netto kapitalkostnader	20 227 736	25 367 000	17 448 624
Overskudd (+) /Underskudd (-)	8 726 978	-	157 055
Selvkostandel	115,03 %	100,00 %	100,30 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	8 726 978	-	-154 427
Fond: Vann 2510501	9 892 007		1 165 029

Selvkostberegning - AVLØP	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	80 642 895	76 653 000	72 979 905
Direkte kostnader	42 113 111	39 795 829	40 573 689
Indirekte kostnader	4 968 171	4 968 171	3 787 000
Netto kapitalkostnader	29 372 998	31 889 000	25 682 649
Overskudd (+) /Underskudd (-)	4 188 616	-	2 936 567
Selvkostandel	105,48 %	100,00 %	104,19 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	4 188 616		3 024 513
Fond: Avløp 2510601	9 059 234		4 870 618

Årsmelding 2017

Selvkostberegning - SLAM	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	2 117 986	1 838 000	1 549 233
Direkte kostnader	962 230	-127 189	1 921 914
Indirekte kostnader	128 349	128 349	52 000
Netto kapitalkostnader	-	1 836 839	13 201
Overskudd (+) /Underskudd (-)	1 027 406	-	-437 882
Selvkostandel	194,21 %	100,00 %	77,96 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	1 048 839	-	-421 803
Fond: Slam 2510602	1 628 426		579 587

Selvkostberegning - RENOVASJON HUSHOLDNING	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Regnskap 2016
Brukerbetaling/salgsinntekt	43 121 227	43 725 000	42 393 015
Direkte kostnader	38 637 730	41 118 000	38 344 468
Indirekte kostnader	1 330 375	-	494 000
Netto kapitalkostnader	651 222	2 607 000	1 394 770
Overskudd (+) /Underskudd (-)	2 501 901	-	2 159 777
Selvkostandel	106,16 %	100,00 %	105,37 %
Disponering til (+) /fra (-) bundet selvkostfond	2 501 901	-	12 504 015
Fond: Renovasjon husholdning 2510801	15 692 579		13 190 678

Note 20 - Antall årsverk og ytelser til ledende personer og revisor

Det vises til utarbeidet spesifisering i årsmeldingen.

Note 21 - Betingede forhold og hendelser etter balansedagen

Det er ikke foretatt endringer etter balansedagen.

Note 22 - Samlet ekstern gjeldsforpliktelse

	2017	2016
Obligasjonslån	1 150 000 000	300 000 000
Sertifikatlån	-	850 000 000
Banklån - Husbank	659 032 094	608 097 569
Banklån - Ordinær	266 346 345	206 983 355
Lån - Kommuneforvaltningen	500 000	500 000

Årsmelding 2017

Sum lånegjeld	2 075 878 440	1 965 580 924
Pensjonsforpliktelser	3 949 064 181	3 807 782 886
Kortsiktig gjeld	416 133 654	387 718 092
Sum samlet gjeld	6 441 076 275	6 161 081 902

Note 23 - Utgiftsført estimert tap på krav

	2017	2016
Tap på fordringer og garantier	5 844 260	2 253 232

Tapsføringen er knyttet til uerholdelige kommunale krav og sosiale utlån, samt diverse øvrig foreledede krav. Det er også gjort avsetning til framtidig tap.

Note 24 - Fordeling av kommunens inntekter og utgifter

Inntektsfordeling	2017	2016
16 Salgsinntekter	18,0 %	17,5 %
17 Refusjoner	9,7 %	10,5 %
18 Overføringer	68,7 %	68,7 %
19 Finansinntekter og finansutgifter	3,7 %	3,3 %
Sum inntektsfordeling	100,0 %	100,0 %

Utgiftsfordeling	2017	2016
10 Lønn og sosiale utgifter	54,6 %	55,6 %
11 Kjøp av varer og tj.egenproduksjon	9,4 %	9,4 %
12 Kjøp av varer og tj.egenproduksjon og int.overføring	5,1 %	4,7 %
13 Kjøp av tjenester som erstatter egenproduksjon	18,4 %	19,8 %
14 Overføringer	4,1 %	4,1 %
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	8,4 %	6,3 %
Sum utgiftsfordeling	100,0 %	100,0 %

Note 25 - Netto driftsresultat

	2017	2016
Netto driftsresultat	168 158 782	64 253 878
I prosent	4,64 %	1,90 %

Netto driftsresultat er inkl. nye Ålesund kommune.

Note 26 - Strykninger

	Regnskap 2017	Strøket	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnska 201

Årsmelding 2017

Driftsregnskapet

Budsjetterte overføringer fra drifts- til investerings-regnskapet	6 800 000,00	6 825 000,00	6 725 000,00	6 300 000,00
Avsetninger til frie driftsfond	0,00	0,00	0,00	0,00
Inndekning av tidligere års regnskapsmessig merforbruk driftsregnskap	37 494 943,32	37 495 000,00	36 000 000,00	44 493 674,40

Investeringsregnskapet

Avsetninger finansiert av inntekter i investerings-regnskapet	2 327 985,00	0,00	0,00	1 440 986,00